

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

728
1038

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ (1)

ΚΑΤΑΤΕΘΕΝΤΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗΝ

ΥΠΟ ΤΟΥ ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

(ΕΛΛΗΝΟΡΡΟΥΜΑΝΙΚΗ ΔΙΑΦΟΡΑ)

ΔΕΓΦ (ΡΟΥΜ) 1906

Γ 317

1906(2)

H201

TÉLÉGRAMME

Monsieur Rhallys, Ministre des Affaires Étrangères,
aux Légations du Roi
à Berlin, Londres, Paris, Rome, St. Pétersbourg et Vienne.

Athènes, le 28 Juin 1905.

Le nouveau Ministre de Roumanie M. Papiniu, qui avait demandé à me voir pour une communication urgente, est venu aujourd'hui au Ministère, me faire, d'ordre de son Gouvernement, les déclarations suivantes:

Le Gouvernement Roumain, m'a-t-il dit, vivement intéressé au sort des Roumains de la Macédoine, ne pouvait voir qu'avec mécontentement les persécutions, dont ceux-ci sont l'objet de la part des Grecs.

A l'appui de ses allégations, le Gouvernement Roumain a cru devoir citer les faits suivants:

Les incidents qui se seraient produits à Doliani, Grammaticovo, Pissodéri et Belkaméni, où on aurait cherché à fermer les écoles Roumaines, l'affaire de Négovani, où cinq Roumanisants auraient trouvé la mort et les menaces adressées par les bandes gréco-macédoniennes au nommé Apostol Gogo de Verria, pour le contraindre à fermer les écoles Roumaines de Verria et de Kalyvia et à faire signer aux Roumanisants des déclarations qu'ils sont d'origine grecque.

Cet état de choses bien pénible pour le Gouvernement Roumain, a-t-il ajouté, ne pouvait avoir qu'une répercussion dans la Roumanie même, où il était fort à craindre qu'on n'usât de représailles sur les Grecs, comme cela s'était produit en Bulgarie.

Le Ministre de Roumanie a fini par me dire que son Gouvernement espérait que le Gouvernement Hellénique arrêterait la persécution des Roumains en Macédoine, en donnant en même temps des conseils au Patriarcat de ne

pas s'opposer aux concessions accordées par le dernier Iradé Impérial

En réponse à ces déclarations, j'ai dit au Ministre de Roumanie que j'étais fort surpris de ce qu'il venait de me dire d'ordre de son Gouvernement; que je croyais qu'il était de mon devoir de dénoncer immédiatement aux Grandes Puissances la menace de son Gouvernement d'user de représailles envers les Grecs paisibles, domiciliés en Roumanie, lesquels pas plus que le Gouvernement Royal ne sauraient être rendus responsables des actes des bandes gréco-macédoniennes, qui ne font qu'user de leur droit de légitime défense; que je devais rendre au Gouvernement Bulgare le mérite, d'avoir fait tout son possible pour arrêter les manifestations contre les Grecs et de les avoir désavouées; que je rendais le Gouvernement Roumain responsable de toute molestation de Grecs, établis en Roumanie; que l'Iradé Impérial, portant la plus grave atteinte aux droits et aux prérogatives de l'Église grecque en Turquie, je ne saurais jamais conseiller au Patriarcat d'en accepter les effets; que la Porte, ayant concédé aux Roumanisants le droit seulement de se constituer en communautés, nous nous opposerons bien qu'avec modération, à ce que l'Iradé Impérial, dans son application tourne à l'avantage des Roumains et qu'enfin il m'était bien pénible de constater que si la Roumanie persistait dans la voie dans laquelle elle s'était engagée dernièrement et qu'elle avait désavouée par le rapport officiel que l'ancien Ministre de l'Instruction Publique M. Haret avait adressé au Roi Charles, nous arriverons fatalement à la rupture des relations diplomatiques.

Pour ce qui est des griefs contre les Grecs de Macédoine, je crois devoir rappeler que l'enquête, ouverte à la suite de l'affaire de Négovani, a démontré qu'il n'existait aucune preuve de culpabilité contre les bandes Gréco-macédoniennes.

Quant aux autres incidents, il y a lieu de remarquer que c'est bien la propagande Roumaine qui désespérant de rien obtenir par elle-même, a eu recours aux bandes Bulgares pour forcer les villages grecs à remplacer le Grec par le Roumain tant à l'Église qu'à l'école.

En portant à la connaissance du Gouvernement, auprès duquel vous êtes accrédité, l'entretien que je viens d'avoir avec le Ministre de Roumanie, vous aurez en même temps à le prier d'user de son influence à Bucarest pour engager le Gouvernement Roumain à se départir d'une politique qui ne saurait qu'aboutir à la rupture des relations, rupture dont on saurait guère rendre responsable le Gouvernement Royal.

RHALLYS

(Μ Ε Τ Α Φ Ρ Α Σ Ι Σ)

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ

*Ὁ Κύριος Ράλλης Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν
Πρὸς τὰς Β. Πρεσβείας ἐν Βερολίῳ,
Βιέννῃ, Λονδίῳ, Παρισίοις, Πετροπόλει καὶ Ρώμῃ.*

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 28 Ἰουνίου 1905.

Ὁ νέος Πρεσβευτὴς τῆς Ρουμανίας κ. Παπινίου, ὅστις εἶχε ζητήσει νὰ μὲ ἴδῃ δι' ἐπείγουσαν ἀνακοίνωσιν, ἐλθὼν σήμερον εἰς τὸ Ὑπουργεῖον ἐποιήσατό μοι, ἀπὸ μέρους τῆς Κυβερνήσεώς του, τὰς ἐπομένας δηλώσεις.

Ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις, μοι εἶπε, ζωηρῶς ἐνδιαφερομένη ὑπὲρ τῆς τύχης τῶν ἐν Μακεδονίᾳ Ρουμούνων, μετὰ δυσαρεσκείας ἔβλεπε τὰς καταδιώσεις, ἃς οὗτοι ὑφίσταντο παρὰ τῶν Ἑλλήνων.

Εἰς ὑποστήριξιν τοῦ περὶ τούτου ἰσχυρισμοῦ τῆς, ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις ἀνέφερε τὰ ἐπόμενα γεγονότα.

Τὰ ἐπεισόδια τὰ λαβόντα χώραν ἐν Δόλιανῃ, Γραμματικόβω, Πισσοδερίῳ καὶ Βελκαμένῃ, ἐνθα προσπάθειαι ἐγένοντο νὰ κλεισθῶσι τὰ Ρουμανικὰ σχολεῖα, τὴν ὑπόθεσιν τῆς Νεγοβάνης, ἐνθα ἐφρονεῦθησαν πέντε ῥουμανίζοντες, καὶ τὰς ἀπειλὰς τῶν Ἑλληνομακεδονικῶν σωματίων κατὰ τοῦ ἐκ Βεροῖας Ἀποστόλη Γώγου, ὅπως κλείσῃ τὰ ἐν Βεροῖᾳ καὶ ἐν Καλυβίοις σχολεῖα καὶ διενεργήσῃ τὴν ὑπογραφὴν δηλώσεων ὑπὸ τῶν ῥουμανιζόντων ὅτι εἰσὶν Ἑλληνικῆς καταγωγῆς.

Ἡ κατάστασις αὕτη λίαν λυπηρὰ διὰ τὴν Ρουμανικὴν Κυβέρνησιν, προσέθηκεν ὁ κ. Παπινίου, δὲν εἶναι δυνατὸν ἢ νὰ ἔχῃ τὸν ἀντί-

κτυπον αὐτῆς ἐν αὐτῇ τῇ Ρουμανίᾳ, ἔνθα ὑπῆρχε φόβος χρήσεως ἀντιποίνων κατὰ τῶν Ἑλλήνων, ὡς τοῦτο ἐγένετο καὶ ἐν Βουλγαρίᾳ. Κατέληξε δὲ ἐκδηλῶν τὴν ἐλπίδα τῆς Κυβερνήσεώς του, ὅτι θὰ παρημποδίζεν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις τὰς ἐναντίον τῶν Ρωμούνων τῆς Μακεδονίας καταδιώξεις καὶ ὅτι θὰ ἔδιδεν ἐν ταύτῳ συμβουλὰς εἰς τὸ Πατριαρχεῖον νὰ μὴ ἀντιστῆ εἰς τὰς διὰ τοῦ τελευταίου Σουλτανικοῦ Ἰραδὲ γενομένας παραχωρήσεις.

Ἀπαντῶν εἰς τὰς δηλώσεις ταύτας εἶπον τῷ Ρωμούνῳ Πρεσβευτῇ ὅτι μεγάλως ἐξεπλησσομένη ἐπὶ τῇ γιγνομένη μοι ἐντολῇ τῆς Κυβερνήσεώς του ἀνακοινώσῃ ὅτι ἐπεβάλλετό μοι τὸ καθήκον πάραυτα νὰ καταγγείλω εἰς τὰς Μ. Δυνάμεις τὴν ἀπειλὴν τῆς Κυβερνήσεώς του περὶ χρήσεως ἀντιποίνων κατὰ τῶν ἐν Ρουμανίᾳ ἐγκατεστημένων φιλησύχων Ἑλλήνων, οἵτινες, ὅπως καὶ ἡ Β. Κυβέρνησις, οὐδόλως ἠδύνατο νὰ θεωρηθῶσιν ὑπεύθυνοι τῶν ἐνεργειῶν τῶν Ἑλληνομακεδονικῶν σωμάτων, ἅτινα δὲν ποιοῦνται χρῆσιν ἢ τοῦ δικαίωματος τῆς νομίμου ἀμύνης· ὅτι ὠφείλον ν' ἀπονεύω εἰς τὴν Βουλγαρικὴν Κυβέρνησιν τὸν ἔπαινον ὅτι πᾶν τὸ δυνατὸν ἔπραξε πρὸς παρεμπόδισιν τῶν κατὰ τῶν Ἑλλήνων διαδηλώσεων, ἅς καὶ ἀπεδοκίμασεν ὅτι καθίστων τὴν Ρουμανικὴν Κυβέρνησιν ὑπεύθυνον πάσης κακοποιήσεως τῶν ἐν Ρουμανίᾳ ἐγκατεστημένων Ἑλλήνων· ὅτι τοῦ Σουλτανικοῦ Ἰραδέ, θίγοντος τὰ δικαιώματα καὶ τὰς προνομίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, οὐδέποτε θὰ συνεβούλευον τὸ Πατριαρχεῖον ν' ἀποδεχθῆ τὰς συνειπίας αὐτοῦ· ὅτι τῆς Υ. Πύλης χρηρηγησάσης εἰς τοὺς ῥουμανίζοντας τὸ δικαίωμα μόνον τῆς ἰδρύσεως κοινοτήτων, θ' ἀντιστάμεθα, καίτοι μετὰ μετριοπαθείας, ἵνα μὴ ὁ Σουλτανικὸς Ἰραδὲς ἀποβῆ ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν Ρωμούνων καὶ τέλος ὅτι μετὰ πολλῆς μου τῆς λύπης ἔβλεπον ὅτι ἐὰν ἡ Ρουμανία ἐξηκολούθει ἐμμένουσα εἰς τὴν τελευταίαν αὐτῆς πορείαν, τὴν ὁποίαν ἡ ἰδία εἶχεν ἀποδοκίμασει διὰ τῆς πρὸς τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα Κάρολον ἐκθέσεως τοῦ ἄλλοτε Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας κ. Χάρετ, μοιραίως τὰ πράγματα θ' ἀπέληγον εἰς τὴν ῥῆξιν τῶν διπλωματικῶν σχέσεων.

Ὡς πρὸς τὰ κατὰ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ Ἑλλήνων διατυπωθέντα παράπονα δεόν νὰ ὑπομνήσω, ὅτι ἐκ τῆς ἀνακρίσεως ἣτις διεξήχθη μετὰ τὰ ἐν Νεγκοβάνῃ γεγονότα, οὐδεμία ἀπόδειξις ἐνοχῆς τῶν Ἑλληνομακεδονικῶν σωμάτων προέκυψεν. Ὡς πρὸς τὰ ἄλλα δὲ ἐπεισόδια, παρατηρῶ ὅτι αὐτὴ αὐτὴ ἡ ῥουμανικὴ προπαγάνδα, ἀπελιπσθεῖσα νὰ ἐπιτύχῃ τι διὰ τῶν ἰδίων αὐτῆς ἐνεργειῶν, προσέφυγεν εἰς τὴν συνδρομὴν τῶν Βουλγαρικῶν σωμάτων, ὅπως ἐξαναγκάσῃ τὰ

Ελληνικά χωρία ν' αντικαταστήσωσιν ἐν τε ταῖς ἐκκλησίαις καὶ τοῖς σχολείοις τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν διὰ τῆς Ρουμανικῆς.

Φέροντες εἰς γνῶσιν τῆ παρ' ἧ ἐστὲ διαπεπιστευμένος Κυβερνήσει τὴν ὁμιλίαν, ἣν ἔσχον μετὰ τοῦ Πρεσβευτοῦ τῆς Ρουμανίας κ. Παλινίου, θέλετε ἐν ταύτῳ παρακαλέσει αὐτὴν νὰ ποιήσῃται ἐν Βουκουρεστίῳ χρῆσιν τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς, ὅπως πείσῃ τὴν Ρουμανικὴν Κυβέρνησιν ν' ἀποστῇ πολιτικῆς, ἣτις δὲν ἡδύνατο ἢ ν' ἀπολήξῃ εἰς τὴν ῥῆξιν τῶν διπλωματικῶν σχέσεων, δι' ἣν δὲν θὰ εὐθύνεται ἡ Β. Κυβέρνησις.

ΡΑΛΛΗΣ

M. Tombazis, Ministre de Grèce à Bucarest,
à S. E. M. J. Lahovary, Ministre des Affaires Étrangères
de Roumanie.

N° 612.

Sinaïa, le 5 Août 1905.

Il résulte des renseignements précis parvenus à la Légation Royale qu'au cours d'une manifestation antigrecque qui a eu lieu le 31 du mois dernier à Giurgevo, un drapeau aux couleurs nationales hellènes a été livré aux flammes par les manifestants qui accompagnèrent leur action de paroles injurieuses à l'égard de la nation grecque.

D'ordre de mon Gouvernement, je m'empresse de signaler ce fait à Votre Excellence et de demander que les responsabilités soient établies et les Agents de Police responsables sévèrement punis, car cet outrage du drapeau national commis sur une place publique, la plus centrale de la ville, ne pouvait échapper à la surveillance des Agents de police préposés à maintenir l'ordre et à prévenir de pareils actes, que le Gouvernement de Sa Majesté le Roi Charles ne peut que désapprouver.

Je prie Votre Excellence de vouloir bien m'accuser réception de la présente et de me faire connaître la suite qu'Elle a donnée à ma demande.

Veuillez agréer, etc.

TOMBAZIS

(ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ)

Ὁ Κύριος Τομπάζης, Πρεσβευτῆς ἐν Βουκουρεστίῳ,
τῇ Α. Ε. τῷ Κυρίῳ Ι. Λαχωβάργη
Ἐπουργῶ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ρουμανίας.

Ἀριθ. 612

Ἐν Σινάια, τῇ 5 Αὐγούστου 1905.

Ἐκ τῶν μεταδοθεισῶν τῇ Β. Πρεσβείᾳ ἐπακριβῶν πληροφοριῶν προκύπτει ὅτι κατὰ τὸ ἐν Γιουργεβῷ τὴν 31^{ην} π. μ. λαβὸν χώραν ἀνθελληνικὸν συλλαλητήριον, σημαία φέρουσα τὰ ἑλληνικὰ ἔθνηκα σήματα παρεδόθη εἰς τὰς φλόγας ὑπὸ τῶν διαδηλωτῶν, οἵτινες τὴν προᾶξιν τῶν ταύτην συνώδευσαν δι' ὕβριστικῶν κατὰ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους λέξεων.

Συμμορφούμενος ταῖς διαταγαῖς τῆς Κυβερνήσεώς μου, σπεύδω νὰ ἐπιστήσω ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου τὴν προσοχὴν τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος καὶ νὰ διατυπώσω τὴν αἴτησιν ὅπως, καθοριζομένων τῶν εὐθυνῶν, τιμωρηθῶσιν ἀσθηρῶς οἱ ὑπεύθινοι ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι, διότι ἡ καθύβρισις αὕτη τῆς ἑλληνικῆς σημαίας γενομένη ἐπὶ πλατείας, τῆς μᾶλλον κεντρικῆς τῆς πόλεως, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ διαφύγη τὴν ἐπαγρύπνησιν τῶν ἀστυνομικῶν ὑπαλλήλων, τῶν ἐπιφορτισμένων τὴν διατήρησιν τῆς τάξεως καὶ τὴν πρόληψιν τοιούτων πράξεων, ὅς ἡ Κυβέρνησις τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τοῦ Βασιλέως Καρόλου δὲν δύναται ἢ ν' ἀποδοκιμάζη.

Παρακαλῶ τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα ὅπως εὐαρεστουμένη μοὶ ἀναγγεῖλη τὴν λήψιν τοῦ παρόντος ἐγγράφου, μοὶ καταστήσῃ δὲ γνωστὰς τὰς ἐπὶ τῆς προκειμένης αἰτήσεώς μου ἐνεργείας Αὐτῆς.

Δέξασθε κ.τ.λ.

Α. ΤΟΜΠΑΖΗΣ

M. Tombazis, Ministre de Grèce à Bucarest,
à S. E. M. J. Lahovary, Ministre des Affaires Étrangères
de Roumanie.

N° 616.

Sinaïa, le 6 Août 1905.

5 [Le sujet hellène Paul Stamoulis, domicilié à Bucarest expose par une requête adressée à la Légation Royale que dans la matinée du 31 Juillet a. c. quatre individus pén-

trèrent dans le café «Roumania» tenu par lui dans la rue Gabrovéni, insultèrent et maltraitèrent la caissière du café ainsi que le propriétaire Paul Stamoulis, qui fut grièvement blessé à la tête à coups de bâtons. Les agresseurs mirent en pièces les meubles et différents autres objets du café occasionnant ainsi des dégâts évalués par la partie lésée à 1522 francs.

En portant ce qui précède à la connaissance de Votre Excellence, je viens La prier de vouloir bien intervenir auprès des autorités compétentes afin que les auteurs de ce délit, qui ne peut qu'avoir été constaté par les officiers de police investis de ce droit, soient déferés en justice et condamnés, conformément aux lois du pays, à la réparation des dommages qu'ils ont causés.

Veillez agréer, etc.

TOMBAZIS

(ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ)

*Ὁ Κύριος Τομπάζης, Πρεσβευτῆς ἐν Βουκουρεστίῳ,
τῇ Α. Ε. τῷ Κυρίῳ Ι. Λαχωβάρη,
Ἵπουργῶ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ρουμανίας.*

Ἀριθ. 616.

Ἐν Σινάια, τῇ 6 Αὐγούστου 1905.

Ὁ ἐν Βουκουρεστίῳ ἐγκατεστημένος ὑπῆκοος Ἕλλην Παῦλος Σταμούλης, δι' ἀναφορᾶς του πρὸς τὴν Β. Πρεσβείαν, ἐκθέτει ὅτι τὴν πρωτὰν τῆς 31^{ης} Ἰουλίου ἔ. ἔ. τέσσαρα ἄτομα εἰσορμήσαντα εἰς τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Gabrovéni καφενεῖον αὐτοῦ «Ρουμανία», ἐξύβρισαν καὶ ἐκακοποίησαν τὴν τε τηροῦσαν τὸ ταμεῖον καὶ τὸν ἰδιοκτήτην τοῦ καφενεῖου Παῦλον Σταμούλην, βαρέως πληγωθέντος τοῦ τελευταίου εἰς τὴν κεφαλὴν διὰ ῥαβδισμῶν. Οἱ ἐπιτεθέντες κατέθρυσαν τὰ ἐπιπλα καὶ διάφορα ἕτερα ἀντικείμενα τοῦ καταστήματος, προσξενήσαντες οὕτω ζημίας ὑπολογιζομένας παρὰ τοῦ παθόντος εἰς 1522 φρ.

Φέρον τὰ ἐκτεθέντα εἰς γνῶσιν τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος παρακαλῶ Αὐτὴν ἵνα εὐαρεστουμένη παρεμβῇ παρὰ ταῖς ἀρμοδίαις ἐγγωρίοις ἀρχαῖς, ὅπως οἱ δρᾶσται τοῦ ἀδικήματος, ὅπερ ἀναμφιβόλως ἐβεβαιώθη παρὰ τῶν ἀρμοδίων ἀστυνομικῶν ὑπαλλήλων, παραπεμ-

φθῶσιν ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης καὶ καταδικασθῶσι, συμφώνως πρὸς τοὺς νόμους τῆς Χώρας, εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν ζημιῶν ἃς ἐπροξένησαν.

Δέξασθε κ.τ.λ.

A. ΤΟΜΠΑΖΗΣ

La Légation Royale Hellénique
au Ministère Royal des Affaires Étrangères de Roumanie.

N° 618.

Sinaïa, le 10 Août 1905.

b La Légation Royale Hellénique a pris connaissance d'un rapport du Préfet de Police, publié dans les journaux de la capitale, et par lequel le directeur et propriétaire du journal grec «Patris» Sp. Simos et les deux rédacteurs de ce même journal, Charalambe Pappas et Théodore Moscopoulos, sont accusés d'avoir imprimé et distribué intentionnellement le lendemain du meeting de la salle Dacia une gravure qui symboliserait le contraire des opinions du peuple roumain et dont les inscriptions indiqueraient l'intention de défier l'opinion publique roumaine. Le Préfet de Police accuse les sujets hellènes susmentionnés d'être les auteurs intentionnés et les provocateurs moraux des désordres qui se sont produits à Bucarest.

Or, il résulte des renseignements précis que possède la Légation Royale que la gravure en question a paru comme annexe du journal «Patris» à la date du 1er Janvier 1903, que tous les exemplaires distribués aux abonnés ont été épuisés dès lors, et qu'aucune réimpression n'a été faite de cette gravure, qui se trouvait depuis cette époque, il y a presque trois ans, dans quelques boutiques et cafés grecs sans avoir occasionné la moindre protestation de la part des autorités du pays.

En portant ce qui précède à la connaissance du Ministère Royal des Affaires Étrangères, la Légation Royale proteste

contre l'accusation, dont sont l'objet les sujets hellènes susmentionnés, et a l'honneur de prier le Ministère Royal de vouloir bien prendre toutes les dispositions qu'il jugerait nécessaires en vue de constater l'exactitude des faits relatés par la Légation Royale.

(Μ Ε Τ Α Φ Ρ Α Σ Ι Σ)

*Ἡ ἐν Βουκουρεστίῳ Β. Πρεσβεία
πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ρουμανικῶν Ὑπουργεῖον.*

Ἀριθ. 618.

Ἐν Σινάιᾳ, τῇ 10 Αὐγούστου 1905.

Ἡ Ἑλληνικὴ Β. Πρεσβεία ἔλαβε γνῶσιν ἐκθέσεώς τινος τοῦ διευθυντοῦ τῆς Ἀστυνομίας, δημοσιευθείσης εἰς τὰς ἐφημερίδας τῆς πρωτεύουσας καὶ δι' ἧς ὁ διευθυντὴς καὶ ἰδιοκτήτης τῆς ἑλληνικῆς ἐφημερίδος «Πατρις» Ἰω. Σίμος καὶ οἱ δύο συντάκται τῆς ἰδίας ἐφημερίδος Χαρ. Παλπᾶς καὶ Θεόδ. Μοσχόπουλος κατηγοροῦνται ὡς ἐκ προθέσεως ἐκτυπώσαντες καὶ διανείμαντες, τὴν ἐπομένην τοῦ ἐν τῇ αἰθούσῃ Dacia λαβόντος χώραν συλλαλητηρίου εἰκόνα συμβολικῶς παριστάσαν ἰδέας ὅλως ἀντιθέτους πρὸς τὰς τοῦ ῥουμανικοῦ λαοῦ καὶ ἧς αἱ ἐπιγραφαὶ ἐνεδείκνυον πρόθεσιν προκλητικὴν ἀπέναντι τῆς ῥουμανικῆς κοινῆς γνώμης. Ὁ διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας κατηγορεῖ τοὺς μνησθέντας ὑπηκόους Ἑλληνας ὡς ἐκ προθέσεως δράστας καὶ ἠθικοὺς αὐτουργοὺς τῶν ταραχῶν τοῦ Βουκουρεστίου.

Ἐκ τῶν ἐξηκριβωμένων ὁμως πληροφοριῶν τῆς Β. Πρεσβείας προκύπτει ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος εἰκὼν ἐδημοσιεύθη ὡς παράρτημα τῆς ἐφημερίδος «Πατρις» τὴν 1^{ην} Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1903 καὶ ὅτι ἅπαντα τὰ ἀντίτυπα αὐτῆς διανεμηθέντα εἰς τοὺς συνδρομητὰς τῆς ἐφημερίδος ἐξηγτηλήθησαν ἔκτοτε καὶ οὐδεμίᾳ ἀνατύπωσιν ἐγένετο τῆς εἰκόνης ταύτης, ἥτις ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἤτοι πρὸ τριετίας περίπου, εὔρισκετο ἔν τισιν ἐργαστηρίοις ἢ καφενεῖοις ἑλληνικοῖς, χωρὶς τὴν ἐλαχίστην νὰ προκαλέσῃ διαμαρτυρίαν ἀπὸ μέρους τῶν ἐγγωρίων ἀρχῶν.

Φέρουσα τὰ ἀνωτέρω εἰς γνῶσιν τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Β.

Υπουργείον, ἡ Β. Πρεσβεία διαμαρτύρεται κατὰ τῆς ἐπιρριφθείσης ἐναντίον τῶν μνησιέντων ὑπηκόων ἑλλήνων κατηγορίας καὶ λαμβάνει τὴν τιμὴν νὰ παρακαλέσῃ τὸ Β. Υπουργεῖον, ὅπως εὐαρεστούμενον λάβῃ οἷα ἤθελε θεωρήσει πρόσφορα μέτρα πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἀκριβείας τῶν ὑπὸ τῆς Β. Πρεσβείας ἐκτιθεμένων γεγονότων.

S. E. M. J. Lahovary

Ministre des Affaires Étrangères de Roumanie

à M. Tombazis, Ministre de Grèce à Bucarest.

Bucarest, le 11/24 Août 1905.

7
En réponse à la note cotée 612 en date du 5 Août courant que Votre Excellence a bien voulu m'adresser pour me signaler l'incident qui s'est produit à Giugevo au cours d'une manifestation populaire, dans laquelle les manifestants auraient livré aux flammes un drapeau aux couleurs helléniques, note par laquelle Votre Excellence me demandait la punition des agents de police qui n'auraient pas empêché de pareils actes, j'ai l'honneur de porter à Votre connaissance que du rapport du Préfet de Vlasca sur l'incident en question il résulte que les quelques agents de police présents sur les lieux ont fait tous leurs efforts pour calmer la population, et empêcher qu'elle ne se livre à des actes répréhensibles; mais que vu leur petit nombre ils étaient complètement impuissants devant une foule qui se montait à plus d'un millier de personnes et que par conséquent on n'a aucune faute à leur reprocher et qu'il n'y a lieu de prendre aucune mesure disciplinaire à leur égard.

Le Gouvernement Royal déplore sincèrement que les sentiments d'indignation produits dans l'esprit public aient poussé la foule à se livrer à une pareille manifestation, comme il est convaincu que le Gouvernement Hellénique déplore de son côté les violences et les crimes, dont sont victimes les paisibles populations roumaines de l'Empire

Ottoman et qui sont perpétrés par des bandes qui déclarent agir au nom et dans l'intérêt de la Nation Grecque.

Veillez agréer etc.

JEAN LAHOVARY

(ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ)

Ο κ. Ι. Λαχωβάρης, Υπουργός τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ρουμανίας, τῷ κ. Τομπάζη, Πρεσβευτῇ τῆς Ἑλλάδος ἐν Βουκουρεστίῳ.

Ἐν Βουκουρεστίῳ, τῇ 11/24 Αὐγούστου 1905.

Εἰς ἀπάντησιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 612 καὶ ἀπὸ 5 ἰσταμένου διακοινώσεως, ἣν ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης εὐηρεστήθη νά μοι ἀπευθύνη, ὅπως ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν μου ἐπὶ τοῦ ἐπεισοδίου, τὸ ὁποῖον ἔλαβε χώραν ἐν Γιουργιέβῳ κατὰ τὴν ἐκεῖ γενομένην διαδήλωσιν τοῦ λαοῦ, καθ' ἣν οἱ διαδηλωταὶ παρέδωκαν εἰς τὰς φλόγας σημαίαν φέρουσαν τὰ Ἑλληνικὰ σήματα, διακοινώσεως δι' ἧς ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης ἐξητήσατο τὴν τιμωρίαν τῶν μὴ παρεμποδισάντων τὰς τοιαύτας πράξεις ἀστυνομικῶν ὀργάνων, λαμβάνω τὴν τιμὴν νά φέρω εἰς γνῶσιν Ὑμῶν ὅτι ἐκ τῆς περὶ τοῦ ἐπεισοδίου τούτου ἐκθέσεως τοῦ Νομάρχου Βλάσκας προκύπτει ὅτι τὰ ἐπὶ τόπου παρόντα ὀλίγιστα ἀστυνομικὰ ὄργανα πᾶσαν κατέβαλον προσπάθειαν ὅπως καθησυχάσωσι τὸν λαὸν καὶ παρεμποδίσωσιν αὐτὸν ἀπὸ τῆς διαπραξέως πάσης ἀξιόμηπτου πράξεως· ἀλλ' ὅτι ἕνεκα τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν ἦσαν ἐντελῶς ἀνίσχυρα ἀπέναντι πλήθους ὑπερβαίνοντος τὰ χίλια ἄτομα. Κατὰ συνέπειαν οὐδὲν παράπτωμα δύναται νά καταλογισθῇ αὐτοῖς, καὶ δὲν ὑφίσταται αἰτία τις λήψεως κατ' αὐτῶν πειθαρχικῶν μέτρων.

Ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις εἰλικρινῶς λυπεῖται ὅτι τὰ αἰσθήματα τῆς ἀγανακτήσεως, ὑφ' ὧν κατελήφθη τὸ δημόσιον πνεῦμα, ἐξώθησαν τὸν λαὸν εἰς τοιαύτην ἐκδήλωσιν, ὡς ἐπίσης εἶναι πεπεισμένη ὅτι καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις λυπεῖται διὰ τὰς βιαιότητας καὶ τὰ ἐγκλήματα, ὧν εἶναι θύματα οἱ φιλήσυχοι ῥουμανικοὶ πληθυσμοὶ τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας καὶ ἅτινα διαπράττονται ὑπὸ σωματίων διακηρυκτικῶν ὅτι ἐνεργοῦσιν ἐν ὀνόματι καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους.

Δέξασθε κ.τ.λ.

Ι. ΛΑΧΩΒΑΡΗΣ

M. Tombazis, Ministre de Grèce à Bucarest,
à S. E. M. Jean Lahovary,
Ministre des Affaires Étrangères de Roumanie.

N° 648.

Sinaïa, le 16 Août 1905.

En me référant à la note sub N° 618 que j'ai eu l'honneur d'adresser au Ministère Royal des Affaires Étrangères à la date du 11 courant pour protester contre l'accusation, dont sont l'objet le directeur du journal grec « Patris » Sp. Simos et les rédacteurs de ce même journal Char. Pappas et Th. Moscopoulos, je viens, chargé par mon Gouvernement, formuler auprès de Votre Excellence la demande que la mesure d'expulsion prise à l'égard des sujets hellènes susmentionnés soit rapportée, basant ma demande sur le fait que non seulement les nommés Sp. Simos, Ch. Pappas et Th. Moscopoulos n'ont pas commis les actes qu'on leur impute et qui ont motivé leur expulsion, mais qu'en outre, comme il est facile à constater, l'attitude du journal « Patris » a toujours été des plus correctes dans les questions intéressant particulièrement la Roumanie.

Devant partir incessamment en congé, je prie Votre Excellence de vouloir bien me faire parvenir Sa réponse dans le plus bref délai possible.

Veuillez agréer etc.

TOMBAZIS

(ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ)

Ὁ κ. Τομπάζης, Πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος ἐν Βουκουρεστίῳ,
τῇ Α. Ε. τῷ κ. Ι. Λαχωβάργη,
Ἐπιτετραχθέντι ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ρουμανίας.

Ἀριθ. 648

Ἐν Σινάια, τῇ 16 Αὐγούστου 1905.

Ἀναφερόμενος εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 618 διακοίνωσιν, ἣν ἔσχον τὴν τιμὴν ν' ἀπευθύνω πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Βασιλικῶν Ἐπιτετραχθέντων τὴν 10^{ην} ἰσταμένου, ὅπως διαμαρτυρηθῶ κατὰ τῆς κατηγορίας

τῆς ἐπιρριφθείσης τῷ Διευθυντῇ τῆς Ἑλληνικῆς ἑφημερίδος «Πατρίς» Σπ. Σίμφ καὶ τοῖς συντάκταις τῆς ἰδίας ἑφημερίδος Χ. Παπᾶ καὶ Θεοδ. Μοσχοπούλω, σπεύδω κατ' ἐντολὴν τῆς Κυβερνήσεώς μου νὰ διατυπώσω τῇ Ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι τὴν αἴτησιν περὶ τῆς ἀνακλίσεως τοῦ ληφθέντος μέτρου ἀπελάσεως κατὰ τῶν μνησθέντων Ἑλλήνων ὑπηκόων, βασιζων τὴν αἴτησίν μου ἐπὶ τοῦ γεγονότος ὅτι οὐ μόνον οἱ κύριοι Σπ. Σίμος, Χ. Παπᾶς καὶ Θ. Μοσχόπουλος δὲν ἐγένοντο ἔνοχοι τῶν ἀποδιδομένων αὐτοῖς πράξεων, αἵτινες καὶ προὐκάλεσαν τὴν ἀπέλασίν των, ἀλλ' ἐπὶ πλέον ὅτι, ὡς εἶνε εὐχερὲς ν' ἀποδειχθῇ, ἡ πολιτεία τῆς ἑφημερίδος «Πατρίς» ὑπῆρξε πάντοτε ἀφογος εἰς τὰ ἐνδιαφέροντα εἰδικῶς τὴν Ρουμανίαν ζητήματα.

Προτιθέμενος ν' ἀναχωρήσω προσεχῶς ἐκ' ἀδείας, παρακαλῶ τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα ὅπως εὐαρεστουμένη μοὶ ἀπαντήσῃ ἐντὸς ὅσον ἔνεστι βραχυτέρου χρονικοῦ διαστήματος.

Δέξασθε κλπ.

ΤΟΜΠΑΖΗΣ

M. A. Tombazis, Ministre de Grèce à Bucarest,
à S. E. M. Jean Lahovary,
Ministre des Affaires Étrangères de Roumanie.

N° 647.

Sinaïa, le 16 Août 1905.

J'ai eu l'honneur de recevoir la lettre en date du 11 courant que Votre Excellence a bien voulu m'adresser en réponse à ma note sub N° 612 relative à l'incident de Giurgevo.

Par sa réponse Votre Excellence, tout en admettant que l'acte commis à Giurgevo est répréhensible, me fait connaître qu'Elle n'a pas cru devoir prendre des mesures disciplinaires à l'égard des agents de police responsables.

Je crois que les raisons exposées dans la lettre de Votre Excellence ne sont pas de nature à dégager ces officiers de police de la responsabilité qui leur incombe dans l'accomplissement du devoir de prévenir et de réprimer de pareils actes, et je crois de plus que les raisons que Votre Excellence invoque afin de justifier les sentiments d'indignation produits dans l'esprit public et qui ont poussé la foule à se livrer à une pa-

reille manifestation n'ont rien de commun avec la question qui nous occupe,] car le fait dont nous nous plaignons s'est produit sur le territoire roumain et il est du devoir du Gouvernement de Sa Majesté le Roi Charles de prévenir de pareils actes et de punir les responsables une fois que ces actes ont eu lieu, tandis que pour ce qui est du Gouvernement Royal, qui certes déplore ce qui se passe en Macédoine, il n'est pas en son pouvoir de prévenir et de réprimer des événements qui ont eu lieu sur un territoire n'appartenant pas à la Grèce mais à un autre État, auquel revient le droit d'y maintenir l'ordre.

D'ordre de mon Gouvernement, à qui je me suis empressé de communiquer le contenu de la lettre de Votre Excellence en date du 11 courant, je viens réitérer ma demande formulée par ma note sub N° 612 et je La prie de vouloir bien me faire parvenir Sa réponse dans le plus bref délai possible, me proposant de partir incessamment en congé et désirant avoir avant mon départ la réponse du Gouvernement Royal.

Veuillez agréer etc.

TOMBAZIS

(ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ)

*Ὁ κ. Α. Τομπάζης, Πρεσβευτῆς τῆς Ἑλλάδος ἐν Βουκουρεστίῳ,
τῇ Α. Ε. τῷ κ. Ι. Λαχωβάρη
Ὑπουργῷ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ρουμανίας.*

Ἀριθ. 647

Ἐν Σινάϊ τῇ 16 Αὐγούστου 1905.

Ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ λάβω τὸ ἀπὸ 11 ἰσταμένου ἔγγραφον ὅπερ ἡ Ὑμετέρα Ἐξεχότης εὐηρεστήθη νὰ μοι ἀπευθύνῃ εἰς ἀπάντησιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 612 περὶ τοῦ ἐπεισοδίου Γιουργιέβου διακοινώσεώς μου.

Ἡ Ὑμετέρα Ἐξεχότης διὰ τῆς ἀπαντήσεως Αὐτῆς, καίπερ παραδεχομένη ὅτι τὸ ἐν Γιουργιέβῳ λαβὸν χώραν γεγονός ἦτο ἐπιλήψιμον, μοι καθιστᾷ γνωστὸν ὅτι δὲν ἐθεώρησεν ἐπιβαλλομένην τὴν ἀνάγκην τῆς λήψεως πειθαρχικῶν μέτρων κατὰ τῶν ὑπευθύνων ἀστυνομικῶν ὀργάνων.

Φρονῶ ὅτι οἱ ἐν τῷ ἔγγραφῳ τῆς Ὑμετέρας Ἐξεχότητος ἐκτιθέμενοι λόγοι δὲν εἶναι φύσεως τοιαύτης ὥστε ν' ἀπαλλάξωσι τοὺς

ἀστυνομικούς ὑπαλλήλους τῆς εὐθύνης, ἦν κατὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων των ἔχουσι τοῦ νὰ προλαμβάνωσι καὶ καταστέλλωσι τὰς τοιαύτας πράξεις. Ἔτι δὲ μᾶλλον φρονῶ ὅτι ὅλως ἄσχετοι πρὸς τὸ ἀπασχολοῦν ἡμᾶς ζήτημα εἰσὶν οἱ λόγοι, οὓς ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης ἐπικαλεῖται ὅπως δικαιολογήσῃ τὰ αἰσθήματα τῆς ἀγανακτήσεως, ἣν ὦν κατελήφθη τὸ δημόσιον πνεῦμα καὶ ἅτινα ἐξώθησαν τὸν λαὸν εἰς τοιαύτην ἐκδήλωσιν, διότι τὸ γεγονός διὰ τὸ ὅποιον διευπλώσαμεν παράπονα ἔλαβε χώραν ἐπὶ ῥουμανικοῦ ἐδάφους, ἔχει δὲ τὴν ὑποχρέωσιν ἡ Κυβέρνησις τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τοῦ Βασιλέως Καρόλου νὰ προλαμβάνῃ τὰς τοιαύτας πράξεις καὶ νὰ τιμωρῇ τοὺς ὑπευθύνους, ὅταν αὐται ἤθελον λάβει χώραν, ἐνῶ ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις, ἥτις βεβαίως λυπεῖται διὰ τὰ ἐν Μακεδονίᾳ γιγνόμενα, οὐδεμίαν κέκτηται ἐξουσίαν νὰ προλάβῃ καὶ καταστέλλῃ γεγονότα λαμβάνοντα χώραν ἐπὶ ἐδάφους μὴ ἀνήκοντος εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' εἰς ἕτερον Κράτος, ὅπερ ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς τηρήσεως ἐκεῖ τῆς τάξεως.

Κατὰ διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεώς μου, πρὸς ἣν ἔσπευσα ν' ἀνακοινώσω τὸ περιεχόμενον τοῦ ἀπὸ 11 ἰσταμένου ἐγγράφου τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος, ἐπαναλαμβάνω τὴν αἴτησιν ἣν διετύπωσα διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 612 διακοινώσεώς μου καὶ παρακαλῶ Αὐτὴν ὅπως εὐαρεστουμένη μοι ἀπαντήσῃ ἐντὸς ὅσον ἔνεστι βραχυτέρου χρονικοῦ διαστήματος, ἅτε προτιθέμενος ν' ἀναχωρήσω λίαν προσεχῶς ἐπ' ἀδείᾳ καὶ ἐπιθυμῶν πρὸ τούτου νὰ τύχῃ τῆς ἀπαντήσεως τῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως.

Δέξασθε κ.τ.λ.

ΤΟΜΠΑΖΗΣ

S. E. M. J. Lahovary,

Ministre des Affaires Étrangères de Roumanie,
à M. Tombazis, Ministre de Grèce à Bucarest.

N° 197.

Bucarest, le 24 Août 1905.

En réponse à la note en date du 16 Août courant, N° 648, que Votre Excellence a bien voulu m'adresser d'ordre de Son Gouvernement pour demander au Gouvernement Royal de rapporter la mesure d'expulsion prise à l'égard des nommés

Sp. Simos, Char. Pappas et Th. Moscoroulos, j'ai l'honneur de porter à la connaissance de Votre Excellence que le droit que possède tout Gouvernement d'éloigner de son territoire les étrangers dont il juge la présence périlleuse pour l'ordre public, découlant pour lui du devoir qu'il a de prendre souverainement toute mesure de police qu'il croit nécessaire pour la tranquillité et la sécurité de l'État, le Gouvernement Royal regrette de ne pouvoir entrer avec Votre Excellence dans la discussion des motifs qui ont provoqué la mesure prise à l'égard des susnommés et, par conséquent, de déférer à la demande du Gouvernement Hellénique.

Veuillez agréer, etc.

JEAN LAHOVARY

(ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ)

Ὁ Κύριος Ἰ. Λαχωβάρης,
 Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ρουμανίας,
 τῷ Κυρίῳ Τομπάζη, Πρεσβευτῇ τῆς Ἑλλάδος ἐν Βουκουρεστίῳ.
 Ἀριθ. 197

Ἐν Βουκουρεστίῳ, τῇ 24 Αὐγούστου 1905.

Εἰς ἀπάντησιν τῆς ἀπὸ 16 ἰσταμένου μηνὸς ὑπ' ἀριθ. 648 διακοινώσεως, ἣν ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης εὐηρεσθήτη νά μοι ἀπευθίνη κατὰ διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεώς Της, ὅπως ζητήσῃ παρὰ τῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως τὴν ἀνάκλησιν τοῦ κατὰ τῶν Σπ. Σίμου, Χαρ. Παπᾶ καὶ Θεοδ. Μοσχοπούλου ληφθέντος μέτρου ἀπελάσεως, λαμβάνω τὴν τιμὴν νά φέρω εἰς γνῶσιν τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος ὅτι τοῦ δικαιώματος, ὅπερ πᾶσα Κυβέρνησις κέκτηται τῆς ἐκ τῆς χώρας αὐτῆς ἀπομακρύνσεως τῶν ξένων, ὧν τὴν παρουσίαν κρίνει ἐπικίνδυνον εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν, ἀπορρέοντος ἐκ τοῦ καθήκοντος αὐτῆς νά λαμβάνῃ κυριαρχικῶν δικαιώματι πᾶν ἀστυνομικὸν μέτρον θεωρούμενον χρήσιμον εἰς τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ Κράτους, ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις λυπεῖται μὴ δυναμένη νά προέλθῃ μετὰ τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος εἰς τὴν συζήτησιν τῶν αἰτίων, ἅτινα προεκάλεσαν τὸ ληφθὲν κατὰ τῶν εἰρημένων μέτρον καὶ συνελπῶς ν' ἀποδεχθῇ τὴν αἴτησιν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

Δέξασθε κ.τ.λ.

ΙΩ. ΛΑΧΩΒΑΡΗΣ

S. E. M. J. Lahovary,
 Ministre des Affaires Étrangères de Roumanie,
 à M. Tombazis, Ministre de Grèce à Bucarest.

N° 196.

Bucarest, le 24 Août 1905.

Par une lettre en date du 16 Août et N° 647, Votre Excellence veut bien me renouveler sa demande de provoquer des mesures disciplinaires à l'égard des Agents de police de Giurgevo, qui se seraient rendus coupables de n'avoir pas empêché les manifestations qui se sont produites dans cette ville dans le courant de ce mois.

Je ne puis que répéter à Votre Excellence que, vu les circonstances relatées dans ma note en date du 11 Août, le Gouvernement Royal ne croit pas qu'il y ait lieu de prendre à l'égard de ces agents aucune mesure disciplinaire.

En ce qui concerne les sentiments d'indignation qui ont porté la foule à se livrer à des manifestations hostiles contre la nation grecque, Votre Excellence soutient qu'il n'y a rien de commun entre les actes dont elle se plaint et qui se sont passés sur territoire roumain et ceux qui se passent en Macédoine, attendu que le Gouvernement Hellénique ne peut aucunement être rendu responsable de faits qui se produisent sur un territoire étranger appartenant à un État auquel seul revient le droit d'y maintenir l'ordre. Je ferai observer à Votre Excellence qu'il est difficile pour le peuple roumain de faire cette distinction lorsqu'il voit que les crimes atroces, dont sont victimes ces congénères de l'Empire Ottoman, sont l'œuvre de bandes organisées et armées par une association (Makédonikos Syllagos) dont le siège est à Athènes, et formées sur le territoire grec d'où elles ont pénétré en Turquie, sans que les autorités helléniques, préposées à la garde de la frontière, aient réussi à les en empêcher, de même que les quelques Agents de la police de Giurgevo ont été impuissants devant la foule qui se livrait à des manifestations hostiles contre la Grèce.

Le fait de l'organisation sur territoire grec des bandes en question résulte des déclarations faites devant le tribunal

9

10

11

extraordinaire de Bitolia par le nommé Caloménopoulos, de Syra, lieutenant de l'armée hellénique, chef de la bande où nous relevons aussi le nom du nommé P. Stavrianopoulos, lieutenant d'artillerie, laquelle bande a été capturée et détruite par les troupes Impériales Ottomanes à la fin du mois d'Avril dernier. Nous trouvons dans le compte-rendu des débats qui ont eu lieu devant le tribunal extraordinaire, que le nommé Caloménopoulos a commencé par décliner la compétence de ce tribunal par la raison que lui et la majeure partie des prisonniers accusés étaient sujets grecs. Le même a déclaré devant le tribunal que la bande, dont il faisait partie, s'était formée sur territoire grec et qu'elle avait passé la frontière en déjouant la surveillance des autorités royales. D'un autre côté les autorités turques ont saisi, le 11 Août c^t, dans la correspondance trouvée sur le chef d'une bande d'insurgés grecs poursuivie par les troupes Impériales dans la région de la Bena, une circulaire émanant du comité supérieur d'Athènes, dont il résulte que la direction et l'impulsion données à ces bandes viennent bien de Grèce. Cette circulaire contient, entre autres instructions pour les insurgés, l'ordre d'employer tous les moyens, même l'assassinat, contre ceux qui se mettraient en rébellion contre l'autorité du Patriarche, d'où ressort la preuve évidente de la communauté d'action entre le Patriarche de Constantinople, les bandes d'insurgés et l'association qui les dirige de la capitale du Royaume Hellénique.

Veuillez agréer, etc.

JEAN LAHOVARY

(ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ)

*Ὁ Κύριος Ἰ. Λαχωβάρης,
Υπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ρουμανίας,
τῷ Κυρίῳ Τομπάζη, Πρεσβευτῇ τῆς Ἑλλάδος ἐν Βουκουρεστίῳ.*

Ἀριθ. 196

Ἐν Βουκουρεστίῳ τῇ 24 Αὐγούστου 1905.

Διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 647 ἀπὸ 16 ἱσταμένου ἐγγράφου, ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης εὐηρεστήθη νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν αἴτησιν αὐτῆς περὶ λήψεως πειθαρχικῶν μέτρων κατὰ τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων τοῦ Γιουργέ-

βου, ὡς μὴ παρεμποδισάντων τὰς διαδηλώσεις, αἵτινες ἐντὸς τοῦ ἱσταμένου μηνὸς ἔλαβον χώραν ἐκεῖ.

Δὲν δύναμαι ἢ νὰ ἐπαναλάβω τῇ Ὑμετέρα Ἐξοχότητι, ὅτι ἕνεκα τῶν ἐν τῇ ἀπὸ 11 Αὐγούστου διακοινώσει μου ἀναφερομένων περιστασέων, ἢ Βασιλικῇ Κυβέρνησις δὲν νομίζει ὅτι ὑφίσταται λόγος λήψεως πειθαρχικοῦ τινος μέτρου κατὰ τῶν εἰρημένων ἀστυνομικῶν ὑπαλλήλων.

Ὡς πρὸς τὰ αἰσθήματα ἀγανακτήσεως, ἅτινα ἐξώθησαν τὸν λαὸν εἰς ἐχθρικός ἐναντίον τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους διαδηλώσεις, ἢ Ὑμετέρα Ἐξοχότης διατείνεται ὅτι οὐδεμία σχέσις ὑφίσταται μεταξύ τῶν πράξεων, καθ' ὧν Αὕτη παραπονεῖται καὶ αἵτινες ἔλαβον χώραν ἐπὶ ὁουμανικοῦ ἐδάφους, καὶ ἐκείνων αἵτινες διεπράχθησαν ἐν Μακεδονίᾳ, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις δὲν δύναται ποσῶς νὰ θεωρηθῇ ὑπεύθυνος γεγονότων λαμβανόντων χώραν ἐπὶ ξένου ἐδάφους, ἀνήκοντος εἰς Κράτος ὅπερ μόνον κέκτηται τὸ δικαίωμα τῆς ἐν αὐτῷ διατηρήσεως τῆς τάξεως.

Θὰ παρατηρήσω τῇ Ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι ὅτι εἰς τὸν ὁουμανικὸν λαόν, καθ' ὃν χρόνον οὗτος βλέπει ὅτι τὰ φρικώδη ἐγκλήματα, ὧν γίνονται θύματα οἱ ἐν τῇ Ὄθωμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ ὁμόφυλοι αὐτοῦ, εἰσὶν ἔργον σωμάτων διοργανουμένων καὶ ὀπλιζομένων παρὰ σωματείου (Μακεδονικὸς Σύλλογος), ἔχοντος τὴν ἔδραν ἐν Ἀθήναις, σηματοζομένων δ' ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἐδάφους, ὁπόθεν εἰσδύουσι εἰς Τουρκίαν, χωρὶς αἱ ἐπιτετραμμένοι τὴν φρούρησιν τῆς μεθορίου γραμμῆς ἑλληνικαὶ ἀρχαὶ νὰ κατορθῶσι νὰ παρεμποδίσωσι αὐτά, εἶνε δυσχερὲς νὰ ποιήσῃται τὴν διάκρισιν ταύτην, ἀπαρράλλaktως ὅπως καὶ τὰ ὀλιγάριθμα ἀστυνομικὰ ὄργανα τοῦ Γιουργέβου ἦσαν ἀνίσχυρα νὰ παρεμποδίσωσι τὸ πλῆθος, ὅπερ εἰς ἐχθρικός κατὰ τῆς Ἑλλάδος διαδηλώσεις εἶχεν ἐπιδοθῆ.

Τὸ γεγονός τῆς ἐπὶ ἑλληνικοῦ ἐδάφους οργανώσεως τῶν ἐν λόγῳ σωμάτων προκύπτει ἐκ τῶν ἐνώπιον τοῦ ἐν Μοναστηρίῳ ἐκτάκτου δικαστηρίου καταθέσεων τοῦ κυρίου Καλομενοπούλου ἐκ Σύρου, ὑπολογαοῦ ἐν τῷ Ἑλληνικῷ στρατῷ καὶ ἀρχηγοῦ τοῦ σώματος, τοῦ ὁποίου ὡς ἐκ τῶν αὐτῶν καταθέσεων προκύπτει μέλος ἦν καὶ ὁ Π. Σταυριανόπουλος, ὑπολογαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ.

Τὸ περὶ οὗ πρόκειται σῶμα συνελήφθη καὶ κατεστράφη ὑπὸ τῶν Αὐτοκρατορικῶν Ὄθωμανικῶν στρατευμάτων περὶ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου ἐ. ἔ. Ἐν τοῖς πρακτικῶς τῶν ἐνώπιον τοῦ ἐκτάκτου δικαστηρίου γενομένων συζητήσεων, ἀνευρίσκομεν ὅτι ὁ Καλομενόπουλος

et les actes qui se sont produits sur le territoire roumain, actes, dont le Gouvernement de S. M. le Roi Charles est seul à assumer la pleine et entière responsabilité.

J'aurais préféré ne pas suivre le Gouvernement Roumain sur le terrain où il cherche à déplacer la question qui nous occupe; mais les commentaires qui accompagnent sa réponse me mettent dans la nécessité de relever certains passages de la note du Ministère Royal, où par un procédé insolite ils ont trouvé place.

Dans les déclarations que le lieutenant Caloménopoulos aurait faites devant le tribunal extraordinaire de Monastir, ainsi que dans le contenu d'une soi-disant circulaire qui aurait été trouvée sur un chef gréco-macédonien, le Gouvernement de S. M. le Roi Charles a cru voir «une preuve évidente de la communauté d'action entre le Patriarche Œcuménique, les bandes d'insurgés et l'association qui les dirige de la capitale du Royaume Hellénique», association qu'il intitule du nom «Macédonicos Sylogos».

Je m'étonne que dans les débats d'une question qui occupe les deux États, le Gouvernement Roumain, sans que rien ne l'y autorisât, ait fait intervenir le nom du Chef Suprême de l'Église Orthodoxe en Turquie, dont les actes, empreints d'un esprit de sagesse et d'équité, prouvent avec quelle sollicitude et persévérance Sa Sainteté veille aux prérogatives, dont Elle est le suprême dépositaire.

En exprimant à Votre Excellence toute ma surprise pour ce procédé, je tiens à lui faire observer qu'on ne saurait tenir compte des déclarations d'un prévenu qui cherche à rendre moins grave sa position et encore moins attribuer à ses déclarations le sens et la portée que le Gouvernement Roumain se plaît à leur donner. L'officier en question ayant obtenu un congé en règle pour l'étranger en a abusé d'après les informations de l'autorité compétente, et trompant la vigilance des autorités préposées à la garde de la ligne-frontière, il est parvenu à la franchir pour se mettre à la tête d'une bande gréco-macédonienne, dont faisait partie le nommé Stavrianopoulos, qui, après avoir servi comme officier de réserve, avait été depuis longtemps déjà licencié des rangs de l'armée.

Pour ce qui est de la circulaire citée dans la note du Gouvernement Roumain, circulaire dont le contenu n'a été connu de mon Gouvernement que par suite d'une communication du Chargé d'Affaires de Turquie à Athènes, faite ces derniers jours, on est tout d'abord en droit de se demander si on ne se trouve pas en présence d'un pièce apocryphe, ce que mon Gouvernement a déjà déclaré au représentant de l'Empire Ottoman. En admettant même que cette circulaire émane d'une association secrète, on ne saurait établir la moindre solidarité entre elle et le Gouvernement Royal, qui a toujours ignoré son existence.

Je ne pense pas avoir l'obligation de m'arrêter à un plus long examen de questions se rattachant aux événements qui se produisent sur un territoire étranger, mais je tiens à ajouter que si l'élément grec d'une des provinces limitrophes du Royaume Hellénique, élément parmi lequel les victimes se chiffrent par centaines, a de sa propre initiative cru devoir prendre après de longues souffrances des mesures de défense pour son existence et ses biens, c'est l'instinct seul de conservation qui lui a dicté cette détermination.

Les événements, qui se déroulent ces derniers temps en Roumanie, sont de nature à attirer toute l'attention du Gouvernement Royal Hellénique. Après les manifestations hostiles qui ont eu lieu sur plusieurs points de la Roumanie et au cours desquelles des paroles injurieuses furent prononcées à l'égard de la Nation et du Gouvernement Helléniques, après les persécutions auxquelles sont exposés les sujets hellènes, après les mesures d'expulsion prises sans aucun motif contre le directeur et les rédacteurs du journal grec «Patrie» et de tant d'autres sujets hellènes, après les fins de non recevoir opposées aux justes réclamations de mon Gouvernement, formulées par mes notes sub N°s 616, 618, 647 et 648, j'en suis à me demander si les sujets hellènes peuvent désormais compter sur la protection de leur propre personne ainsi que des intérêts qu'ils ont en Roumanie.

C'est au Gouvernement de S. M. le Roi Charles qu'il appartient de répondre à cette question.

Quittant Bucarest en vertu d'un congé, j'ai l'honneur

d'informer Votre Excellence que je laisse la garde de la Légation Royale et des archives au gérant provisoire de la Chancellerie Monsieur Varnalis.

Veillez agréer etc.

TOMBASIS

(ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ)

*Ὁ Κύριος Τομπάζης, Πρεσβευτῆς ἐν Βουκουρεστίῳ,
τῇ Α. Ε. τῷ Στρατηγῷ Ἰακώβῳ Λαχωβάρῳ,
Ὑπουργῷ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ρουμανίας.*

Αριθ. 676.

Ἐν Βουκουρεστίῳ τὴν 3 Σεπτεμβρίου 1895.

Ἐκ τοῦ περιεχομένου τῆς ὑπ' ἀριθ. 196 καὶ ἀπὸ 24 Αὐγούστου ἔ. ἔ διακοινώσεως, ἣν ὁ προσωρινῶς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸς ἡ Α. Ε. ὁ Κύριος Ι. Λαχωβάρης εὐηρεστήθη νὰ μοι ἀπευθύνῃ ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἐπεισόδιον τοῦ Γιουργέβου, μετὰ πολλῆς λύπης παρατηρῶ ὅτι ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις, ὅπως ἀπαλλάξῃ πάσης εὐθύνης τὰ ἀστυνομικὰ ὄργανα τῆς εἰρημένης πόλεως, ἐπιμένει νὰ θεωρῇ ὅτι ὑφίσταται σχέσις μεταξὺ τῶν ἐπὶ ξένου ἐδάφους λαμβανόντων χώραν γεγονότων, ἅτινα διαφεύγουσι πᾶσαν ἐνέργειαν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, καὶ τῶν ἐπὶ τοῦ ῥουμανικοῦ ἐδάφους λαβουσῶν χώραν πράξεων, ὧν τὴν πλήρη εὐθύνην μόνῃ ἡ Κυβέρνησις τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως Καρόλου ὑπέχει.

Θὰ προετίμων νὰ μὴ παρακολουθῆσω τὴν Ρουμανικὴν Κυβέρνησιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπιζητεῖ νὰ μετατοπίσῃ τὸ ἐπασχολοῦν ἡμᾶς ζήτημα ἀλλὰ τὰ συνοδεύοντα τὴν ἀπάντησιν αὐτῆς σχόλια μὲ περιάγουσιν εἰς τὴν ἀνάγκην ν' ἀπαντήσω εἰς περικοπὰς τινὰς τῆς διακοινώσεως, κατ' ἀθήη ὅλως τρόπον περιληφθείσας ἐν αὐτῇ.

Ἐν ταῖς ἐνώπιον τοῦ ἐν Μοναστηρίῳ ἐκτάκτου δικαστηρίου δηλώσει τοῦ ὑπολογαγοῦ Καλομενοπούλου ὡς καὶ ἐν τῷ περιεχομένῳ μᾶς δῆθεν ἐγκυκλίου, εὐρεθείσης ἐφ' ἐνὸς Ἑλληνομακεδόνας ἀρχηγοῦ, ἡ Κυβέρνησις τοῦ Βασιλέως Καρόλου φρονεῖ ὅτι «ἀνεῦρε τὴν κατάδηλον ἀπόδειξιν κοινοπραξίας μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τῶν ἐπαναστατικῶν σωμάτων καὶ τοῦ ἰθύνοντος αὐτὰ ἐκ τῆς πρωτενοῦσης τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου σωματείου», ὅπερ ἀποκαλεῖ «Μακεδονικὸς Σύλλογος».

Ἐκπλήσσομαι ὅτι ἐν ταῖς συζητήσεσι ζητήματος ἀφορῶντος τὰ

δύο Κράτη, ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις χωρὶς τὴν ἐλαχίστην νὰ ἔχη εὐλογον ἀφορμὴν, παρεμβάλλει τὸ ὄνομα τοῦ ἀνωτάτου Ἀρχηγοῦ τῆς ἐν Τουρκίᾳ ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, Οὐτίνος αἱ πράξεις, ἅς διακρίνει πνεῦμα συνέσεως καὶ εὐθυδικίας, καταδεικνύουσι μεθ' ὀπόσης μερίμνης καὶ ἐγκαρτερήσεως ἐπαγρυπνεῖ ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης ἐπὶ τῶν προνομίων, ὧν τυγχάνει ὁ ὑπέροχος θεματοφύλαξ.

Ἐκδηλῶν ἐπὶ τούτῳ ἅπασαν τὴν ἐκπλήξιν μου τῇ Ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι, παρατηρῶ Αὐτῇ, ὅτι αἱ καταθέσεις ἐνὸς ὑποδίκου, ἐπιζητοῦντος νὰ καταστήσῃ ἥττον δυσχερῆ τὴν θέσιν του, δὲν πρέπει νὰ λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν, ἔτι δ' ὀλιγότερον εἰς τὰς δηλώσεις αὐτοῦ πρέπει τις ν' ἀποδίδῃ τὴν ἔννοιαν καὶ τὴν σημασίαν, ἣν προσοδίδει αὐταῖς ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις.

Κατὰ τὰς πληροφορίας τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς, ὁ ἐν λόγῳ ἀξιωματικὸς καταχρώμενος τῆς χορηγηθείσης αὐτῷ διὰ τὴν ἀλλοδαπὴν κανονικῆς ἀδείας καὶ διαλαθῶν τὴν προσοχὴν τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν φροῦρησιν τῆς ὀρθοθετικῆς γραμμῆς Ἀρχῶν, κατώρθωσε νὰ διέλθῃ ταύτην καὶ τεθῆ ἐπὶ κεφαλῆς Ἑλληνομακεδονικοῦ σώματος, οὐτίνος μέλος ἦτο καὶ ὁ Σταυριανόπουλος, ὅστις, ἀφοῦ ὑπηρετήσεν ἐν τῷ στρατῷ ὡς ἔφεδρος ἀξιωματικὸς, εἶχεν ἀπολυθῆ τῶν τάξεων αὐτοῦ.

Ὡς πρὸς τὴν ἐν τῇ διακοινώσει τῆς Ὀθωμανικῆς Κυβερνήσεως μνημονουομένην ἐγκύκλιον, ἣς τὸ περιεχόμενον ἐγνώσθη τῇ Κυβερνήσει μου ἐξ ἀνακοινώσεως τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐπιτετραμμένου τῆς Τουρκίας, γενομένης αὐτῷ πρό τινων ἡμερῶν, προβάλλεται ἐν πρώτοις τὸ ἐρώτημα μήτοι πρόκειται περὶ ἐγγράφου ἀποκρύφου, τοῦθ' ὅπερ ἡ Κυβέρνησις μου ἐδήλωσε τῷ Ἀντιπροσώπῳ τῆς Τουρκίας. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἔτι δεχθῆ τις ὅτι ἡ ἐγκύκλιος ἀπεστάλη ὑπὸ μυστικοῦ τινος σώματιοῦ, ἡ ἐλαχίστη ἀλληλεγγύη δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ ὑφισταμένη μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς Β. Κυβερνήσεως, ἣτις ἡγνόει πάντοτε τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ.

Μὴ θεωρῶν ἑμαυτὸν ὑπόχρεον νὰ ἐκταθῶ εἰς ἐξέτασιν ἐκτενέστεραν ζητημάτων, συνδεομένων πρὸς γεγονότα λαμβάνοντα χώραν ἐπὶ ξένον ἐδάφους, νομίζω ἐπάναγκες νὰ προσθέσω ὅτι, ἂν τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον ὀμόρου τινὸς Ἐπαρχίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, ἀριθμοῦν ἑκατοντάδας θυμάτων, ἐθεώρησεν ἐξ ἰδίας αὐτοῦ πρωτοβουλίας ἐπιβαλλομένην τὴν ἀνάγκην νὰ λάβῃ μετὰ πολυχρονίους παθήσεις μέτρα πρὸς προάσπισιν τῆς ὑπάρξεώς του καὶ τῆς περιουσίας του, εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην καθωδηγήθη ἐκ μόνου τοῦ ἐνστίκτου τῆς αὐτοσυντηρήσεως.

Τὰ ἐν Ρουμανίᾳ λαμβάνοντα ἐσχάτως χώραν γεγονότα εἴλωσαν ἀπασαν τὴν προσοχὴν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

Μετὰ τὰς εἰς πλείστα μέρη τῆς Ρουμανίας γενομένας ἐχθρικὰς διαδηλώσεις, καθ' ἃς ὑβριστικοὶ λόγοι ἐξηγέθησαν κατὰ τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως μετὰ τὰς καταδιώξεις, εἰς ἃς οἱ ὑπῆκοι Ἕλληνες εὗρηνται ἐκτεθειμένοι μετὰ τὰς ἀδικαιολογήτους ἀπελάσεις τοῦ διευθυντοῦ καὶ τῶν συντακτικῶν τῆς Ἑλληνικῆς ἐφημερίδος ἢ «Πατρὶς» καὶ πλείστων ἄλλων ὑπηκόων Ἑλλήνων μετὰ τὰς ἀρνήσεις ἀποδοχῆς τῶν διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 612, 616, 618, 647 καὶ 648 ἐγγράφων μου ὑποβληθέντων δικαίων αἰτημάτων τῆς Κυβερνήσεώς μου, προβάλλεται ἐν ἐμοὶ τὸ ἐρώτημα, ἂν οἱ ὑπῆκοι Ἕλληνες δύνανται ἐφεξῆς νὰ θεωρῶσιν ἑαυτοὺς ὡς καὶ τὰ ἐν Ρουμανίᾳ συμφέροντά των ἐξησφαλισμένα.

Εἰς τὴν Κυβέρνησιν τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως Καρόλου ἀπόκειται ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο.

Ἀπερχόμενος ἐπ' ἀδείᾳ ἐκ Βουκουρεστίου, λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ πληροφορήσω τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα, ὅτι τὴν φύλαξιν τῆς Β. Πρεσβείας καὶ τῶν Ἀρχείων ἐπαφίνω εἰς τὸν Προξενικὸν Ἀναπληρωτὴν κ. Βάρναλην.

Δέξασθε κ.τ.λ.

A. ΤΟΜΠΑΖΗΣ

M. Papiniu, Ministre de Roumanie à Athènes,
à S. E. Monsieur D. Rhallys, Président du Conseil,
Ministre des Affaires Étrangères.

N° 425.

Athènes, le 11/24 Septembre 1905.

Le Gouvernement Roumain a reçu le 5 Septembre une note N° 676 datée du 3 de ce mois signée: Tombazis.

Son Excellence le Ministre de Grèce avait quitté la Roumanie avant que cette note soit parvenue au Gouvernement Royal et n'ayant pas désigné un Chargé d'Affaires, mon Gouvernement se voit obligé de répondre par mon intermédiaire.

Il résulte de cette note de Son Excellence Monsieur Tombazis que le Gouvernement Hellénique persiste à écarter

14

toute connexité entre les faits criminels qu'il se dit dans l'impossibilité d'empêcher de se produire sur territoire étranger, et la répression d'un incident qui a eu lieu sur territoire Roumain, à Giurgevo.

15 Il est évident qu'il y a une grande différence entre une suite d'assassinats commis sur les Roumains de Turquie par des bandes grecques et la destruction d'un soi-disant drapeau hellénique que les manifestants ont apporté eux-mêmes. La différence est certainement en faveur du Gouvernement Roumain. Mais si la police Roumaine n'a pas pu empêcher ce petit fait, il est prouvé que les bandes grecques ont été formées et armées sur le territoire hellénique.

Il est superflu de démontrer que les autorités Helléniques manquent à leur devoir en n'empêchant pas ces bandes de se constituer et en ne s'opposant pas à leur pénétration en territoire étranger, où elles commettent des crimes contre les Roumains.

16 Il est regrettable que le Gouvernement Hellénique soit seul à ignorer, ainsi que l'affirme la note de Son Excellence Monsieur Tombazis, le fonctionnement dans la capitale du Royaume d'une association, dont l'existence se manifeste par l'organisation des bandes dont les crimes sont connus de l'Europe entière.

Ce défaut de surveillance de la frontière, reconnu par la note même de Son Excellence Monsieur Tombazis, a produit des conséquences déplorables qui ont ému profondément l'opinion publique en Roumanie. D'ailleurs, la participation d'officiers hellènes au commandement des bandes est officiellement constatée.

Quand à l'avis exprimé par Son Excellence Monsieur Tombazis que le Gouvernement Roumain mêle d'un façon insolite le nom du Patriarche Œcuménique dans ce débat, le Gouvernement Royal trouve que ce qui est insolite, c'est de voir le Chef de l'Église Orthodoxe d'Orient persécuter une partie de ses ouailles au profit d'une nationalité et sacrifier les intérêts de la religion aux passions du peuple Grec.

Son Excellence Monsieur Tombazis essaye d'expliquer l'invasion des bandes grecques, par l'obligation dans laquelle

se trouve le peuple hellène de prendre des mesures de défense pour assurer son existence et ses biens.

Le Gouvernement Royal se permet de faire observer que les populations roumaines, victimes des assassinats, des violences et des agitations grecques n'ont jamais menacé ni l'existence ni les biens des populations Helléniques de la Turquie.

Il ne faut donc pas s'étonner de l'indignation que ressent le peuple Roumain aux récits du sort que subit ses nationaux en Turquie et tant que le Gouvernement Hellénique se montrera impuissant d'empêcher la perpétration de ces crimes, il ne faut pas espérer que les Roumains du Royaume redeviennent ce qu'ils ont été pendant de longs siècles: accueillants et bienveillants pour les Grecs.

Quant au doute exprimé par son Excellence Monsieur Tombazis sur la sécurité des sujets hellènes en Roumanie, le Gouvernement Royal sera certainement plus heureux dans ses efforts pour l'assurer que ne l'a été le Gouvernement Hellénique pour la surveillance de sa frontière et celle des sociétés secrètes.

En portant ce qui précède à la connaissance de Votre Excellence, d'ordre du Gouvernement Royal, j'ai l'honneur de l'informer que je quitte aujourd'hui Athènes en congé.

Veuillez agréer etc.

PAPINIU

(ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ)

*Ὁ κ. Παπινίου, Πρεσβευτῆς τῆς Ρουμανίας ἐν Ἀθήναις,
Πρὸς τὴν Α. Ε. τὸν κ. Ράλλην, Πρόεδρον
τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν.*

Ἄριθ. 425.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 11/24 Σεπτεμβρίου 1905.

Ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις ἔλαβε τὴν 5^{ην} Σεπτεμβρίου διακοίνωσιν ὑπ' ἀριθ. 676, φέρουσαν χρονολογίαν τῆς 3 ἰσταμένου μηνὸς καὶ ὑπογραφὴν «Τομπάζης».

Ἡ Αὐτοῦ Ἐξοχότης ὁ Πρεσβευτῆς τῆς Ἑλλάδος εἶχεν ἀπέλθει

ἐκ Ρουμανίας πρὶν ἢ ἡ διακοίνωσις αὐτῆ περιέλιθη τῇ Βασιλικῇ Κυβερνήσει, καὶ ἐπειδὴ δὲν ὑπέδειξεν Ἐπιτετραμμένον τινά, ἡ Κυβέρνησις μου εὔρηται εἰς τὴν ἀνάγκην ν' ἀπαντήσῃ δι' ἐμοῦ.

Ἐκ τῆς διακοινώσεως ταύτης τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος τοῦ Κυρίου Τομπάζη προκύπτει ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐπιμένει ἀποκρούουσα πᾶσαν σχέσιν μεταξὺ τῶν ἐγκληματικῶν πράξεων, ὡς λέγει ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ παρεμποδίσῃ ἐπὶ ξένου ἐδάφους, καὶ τῆς καταστολῆς ἐπεισοδίου λαβόντος χώραν ἐπὶ ῥουμανικοῦ ἐδάφους ἐν Γιουργιέβφ.

Εἶναι προφανές ὅτι μεγάλη ὑφίσταται διαφορὰ μεταξὺ τῶν ἀλληλοδιαδόχως διαπραχθειῶν ὑπὸ τῶν Ἑλληνικῶν σωμάτων δολοφονιῶν κατὰ τῶν Ρωμούνων τῆς Τουρκίας καὶ τῆς καταστροφῆς μᾶς δῆθεν Ἑλληνικῆς σημαίας, ἣν αἱ ἴδιοι διαδηλωταὶ εἶχον κομίσει. Ἡ διαφορὰ εἶναι βεβαίως ὑπὲρ τῆς Ρουμανικῆς Κυβερνήσεως. Ἄλλ' ἐὰν ἡ Ρουμανικὴ Ἀστυνομία δὲν ἠδυνήθη νὰ παρεμποδίσῃ τὸ ἀσήμαντον τοῦτο γεγονός, εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι τὰ Ἑλληνικὰ σώματα ἐσχηματίσθησαν καὶ ὠπλίσθησαν ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους. Εἶναι περιττὸν νὰ καταδειξωμέν, ὅτι αἱ Ἑλληνικαὶ Ἀρχαὶ παραλείπουσι τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντός των, μὴ παρεμποδίζουσαι τὸν σχηματισμὸν τῶν σωμάτων τούτων καὶ μὴ ἀνθιστάμεναι εἰς τὴν εἰσβολὴν αὐτῶν εἰς ξένον ἔδαφος, ἐνθα διαπράττουσιν ἐγκλήματα κατὰ τῶν Ρωμούνων.

Εἶναι λυπηρὸν ὅτι μόνη ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀγνοεῖ, ὡς βεβαίως ἡ διακοίνωσις τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος τοῦ Κυρίου Τομπάζη, ὅτι ἐν τῇ πρωτευούσῃ τοῦ Βασιλείου ὑφίσταται σωματεῖον, οὗτινος ἡ ὑπαρξίς ἐκδηλοῦται διὰ τῆς διοργανώσεως σωμάτων, ὧν τὰ ἐγκλήματα εἶναι γνωστὰ εἰς ἅπασαν τὴν Εὐρώπην.

Ἡ ἔλλειψις αὐτῆς ἐπιτηρήσεως τῆς ὀρθοτικῆς γραμμῆς, ἀναγνωριζομένη καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς διακοινώσεως τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος τοῦ Κυρίου Τομπάζη, ἔσχε λυπηρὰς συνελείας, αἵτινες βαθέως συνεκίνησαν τὴν ἐν Ρουμανίᾳ κοινήν γνώμην. Ἡ συμμετοχὴ, ἄλλως τε, Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν ἐν τῇ διευθύνσει τῶν σωμάτων τούτων πιστοποιεῖται ἐπισήμως.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὑπὸ τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος τοῦ Κυρίου Τομπάζη ἐκφερομένον γνώμην, ὅτι ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις κατὰ τρόπον ὅλως ἀήθη ἀναμειγνύει ἐν τῇ συζητήσῃ ταύτῃ τὸ ὄνομα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις φρονεῖ ὅτι τὸ ἀήθες ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι τὸ νὰ παρίσταται ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας διώκων μέρος τοῦ ποιμνίου του

πρὸς ὄφελος μιᾶς ἐθνότητος καὶ θυσιάζων τὰ συμφέροντα τῆς θρησκείας εἰς τὰ πάθη τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Ἡ Αὐτοῦ Ἐξοχότης ὁ Κύριος Τομπάζης πειρᾶται νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν Ἑλληνικῶν σωμάτων ἐκ τῆς ἀνάγκης ἐν ἣ εὔρηται ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς νὰ λάβῃ ἀμυντικὰ μέτρα πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ὑπάρξεώς του καὶ τῆς περιουσίας του.

Ἐπιτραπήτω τῇ Βασιλικῇ Κυβερνήσει νὰ παρατηρήσῃ, ὅτι οἱ ῥουμανικοὶ πληθυσμοὶ θύματα τῶν δολοφονιῶν τῶν βιαιοτήτων καὶ τῶν Ἑλληνικῶν ταραχῶν, οὐδέποτε ἠπέλιψαν τὴν ὑπαρξιν καὶ τὴν περιουσίαν τῶν Ἑλληνικῶν τῆς Τουρκίας πληθυσμῶν.

Οὐδόλως ἄπορον ἐπομένως ἂν ἐπὶ τῇ ἀφηγήσει τῶν ὕσων ὑφίστανται οἱ ἐν Τουρκίᾳ ὁμοεθνεῖς αὐτοῦ, ὁ Ρουμανικὸς λαὸς κατελήφθη ὑπὸ ἀγανακτήσεως, καὶ ἐφ' ὅσον ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις καταδεικνύεται ἀνίσχυρος νὰ παρεμποδίξῃ τὴν διάπραξιν τῶν ἐγκλημάτων τούτων, δὲν ὑπάρχει ἐλπίς ὅτι οἱ Ρουμοῦνοι τοῦ Βασιλείου θέλουσι γίνῃ αὐθις οἶοι ἦσαν ἐπὶ μακροῦς αἰῶνας, φιλόφρονες καὶ εὐμενεῖς πρὸς τοὺς Ἕλληνας.

Ὡς πρὸς τοὺς ἐκδηλουμένους ὑπὸ τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος τοῦ Κυρίου Τομπάζη διαταγμοὺς περὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν ἐν Ρουμανίᾳ ὑπηκόων Ἑλλήνων, ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις ἔσται ἐν ταῖς ἐπὶ τούτω προσπαθείαις τῆς εὐτυχεστέρα πάντως ἢ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐν τῇ ἐπιτηρήσει τῆς ὀροθετικῆς γραμμῆς καὶ τῶν μυστικῶν ἐταιρειῶν.

Φέρων τὰ ἀνωτέρω εἰς γνῶσιν τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος, κατὰ διαταγὴν τῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως, λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ πληροφορορήσω Αὐτήν, ὅτι ἀναχωρῶ σήμερον ἐξ Ἀθηνῶν ἐπ' ἀδεία.

Δέξασθε κτλ.

ΠΑΠΙΝΙΟΥ

TÉLÉGRAMME

Monsieur Rhallys, Ministre des Affaires Étrangères,
aux Légations du Roi
à Berlin, Londres, Paris, Rome, St Pétersbourg et Vienne.

Athènes, le 16 Septembre 1905.

En attendant que le Gouvernement vous donne des instructions sur l'attitude que nous devons adopter vis-à-vis de la Roumanie, après sa dernière note, dont copie vous a été

18

expédiée, il est indispensable que vous vous employiez activement à démontrer au Gouvernement, auprès duquel vous êtes accrédité, que, après les fins de non recevoir opposées par le Gouvernement Roumain à nos réclamations plus que modérées, la position de notre Représentant à Bucarest était devenue intenable; que dès lors, sa présence étant inutile en Roumanie, il avait reçu l'ordre de quitter son poste en congé.

Les faits dont nous nous plaignons et dont le Gouvernement Roumain est seul à assumer la pleine et entière responsabilité, sont les suivants :

1) Manifestations sur plusieurs points du territoire roumain, sous les yeux bienveillants de la police, au cours desquelles des paroles injurieuses ont été prononcées contre la nation et le Gouvernement Helléniques.

2) Envahissement de magasins grecs et molestations de sujets hellènes.

3) Offense du drapeau hellénique à Giurgevo.

4) Expulsion, sans aucun motif, de sujets hellènes, laissant en Roumanie d'intérêts considérables.

5) Expulsion du directeur et des rédacteurs du journal « Patris » auquel on ne peut rien reprocher, le langage qu'il tenait dans les questions intéressant la Roumanie ayant été toujours des plus corrects.

19
Le Gouvernement Roumain au lieu de suivre le Gouvernement du Roi dans la voie de conciliation, dont ne nous sommes jamais départis, a pris à tâche de donner au conflit un caractère aigu, rendant presque impossible les relations entre les deux Etats. Malgré ce que notre Ministre à Bucarest lui a déclaré relativement aux incidents de la Macédoine, il persiste non seulement à vouloir établir une connexité entre les faits qui se sont produits sur son propre territoire et ceux qui ont lieu sur un territoire étranger, mais il déclare encore, au mépris des obligations qui incombent à chaque Etat, que les sujets hellènes établis en Roumanie ne sauraient plus compter sur sa protection.

20
Bien que, de notre côté, nous eussions pu produire des preuves établissant la parfaite entente des propagandes roumaine et bulgare, en vue de combattre l'Hellénisme, nous

nous abstenons de le faire, ne voulant pas en rejeter la responsabilité sur le Gouvernement Roumain. Nous sommes les premiers à déplorer les crimes qui ont lieu en Macédoine; en maintes reprises nous avons signalé à l'attention des Grandes Puissances les maux, dont l'élément hellène souffrait à cause de la situation anormale qui y régnait; nous avons fait tout le possible pour calmer les esprits de nos coreligionnaires, justement exaspérés des agressions dont ils étaient toujours les victimes. Si, à bout de patience et ne voyant pas venir le secours auquel elles étaient en droit de compter pour la protection de leur existence et de leurs biens, les populations hellènes ont eu recours aux moyens indiqués par la légitime défense, personne ne pourrait leur en vouloir et encore moins à en rendre responsable le Gouvernement Hellénique.

Vous inspirant de ce qui précède, vous aurez à présenter au Gouvernement auprès duquel vous êtes accrédité le point de vue auquel le Gouvernement du Roi se place dans son différend avec la Roumanie.

RHALLYS

(ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ)

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ

*Ὁ Κύριος Δ. Ράλλης, Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν,
πρὸς τὰς ἐν Βερολίῳ, Βιέννῃ, Λονδίῳ, Παρισίοις, Πετροπόλει
καὶ Ρώμῃ Β. Πρεσβείας.*

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 16 Σεπτεμβρίου 1905.

Μέχρις οὗ δοθῶσιν ὑμῖν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ὁδηγίαι ὡς πρὸς τὴν στάσιν, ἣν θὰ τηρήσωμεν ἀπέναντι τῆς Ρουμανίας, κατόπιν τῆς τελευταίας αὐτῆς διακοινώσεως, ἧς ἀντίγραφον ἔσταλη ὑμῖν, ἀπαραίτητον εἶναι νὰ καταβάλλητε πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως καταδείξητε τῇ Κυβερνήσει, παρ' ἧ ἔστε διαπεπιστευμένοι, ὅτι κατόπιν τῶν ἀρνήσεων, ἃς ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις ἀντέταξεν εἰς τὰ πλεόν ἢ μετριοπαθεῖ αἰτήματα ἡμῶν, ἡ θέσις τοῦ ἡμετέρου ἐν Βουκουρεστίῳ Ἀντιπροσώπου εἶχε καταστῆ ἀδύνατος, ὅτι, ὡς ἐκ τούτου, τῆς ἐν Ρουμανίᾳ παρουσίας του οὔσης περιττῆς, διετάχθη νὰ ἀπέλθῃ ἐκ τῆς θέσεώς του ἐπ' ἀδεία.

Τὰ γεγονότα, δι' ἃ παραπονούμεθα καὶ τῶν ὁποίων τὴν πλήρη καὶ ἀκεραίαν εὐθύνην ὑπέχει μόνη ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις, εἰσι τὰ ἑξῆς:

1) Διαδηλώσεις ἐπὶ διαφορῶν σημείων τοῦ ῥουμανικοῦ ἐδάφους τῇ ἀνοχῇ τῆς ἀστυνομίας, καθ' ἃς λόγοι ὑβριστικοὶ ἐξηγέχθησαν κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

2) Εἰσβολὴ εἰς Ἑλληνικά καταστήματα καὶ κακώσεις Ἑλλήνων ὑπηκόων.

3) Προσβολὴ τῆς Ἑλληνικῆς σημαίας ἐν Γιουργέβφ.

4) Ἀπελάσεις, ἀνευ οὐδεμιᾶς αἰτίας, Ἑλλήνων ὑπηκόων, ἐγκαταλιμπανόντων ἐν Ρουμανίᾳ μέγιστα συμφέροντα.

5) Ἀπελάσεις τοῦ Διευθυντοῦ καὶ τῶν συντακτῶν τῆς ἡμερηίδος «Πατρίς», τῇ ὁποίᾳ οὐδὲν δύναται τις νὰ προσάψῃ, καθόσον ἐτήρει πάντοτε γλῶσσαν ὅλως ἄψογον εἰς τὰ ἐνδιαφέροντα τὴν Ρουμανίαν ζητήματα.

Ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις ἀντὶ νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν Ἑλληνικὴν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς διαλλαγῆς, ἧς οὐδέποτε ἀπέστημεν, ἐπέδιώξε νὰ προσδώσῃ εἰς τὴν διαφορὰν χαρακτῆρα ὀξύν, καθιστῶντα σχεδὸν ἀδυνάτους τὰς μεταξὺ τῶν δύο Κρατῶν σχέσεις. Παρ' ὅλας τὰς γενομένας αὐτῇ ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου ἐν Βουκουρεστίῳ Πρεσβευτοῦ δηλώσεις, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ ἐν Μακεδονίᾳ ἐπεισόδια, ἐπιμένει οὐ μόνον συσχετίζουσα τὰ γεγονότα, ἅτινα διεπράχθησαν ἐπὶ τοῦ ἰδίου αὐτῆς ἐδάφους πρὸς ἐκεῖνα ἅτινα ἔλαβον χώραν ἐπὶ ἐδάφους ξένου, ἀλλ' ἐπὶ πλέον δηλοῖ, ἀδιαφοροῦσα πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις, αἵτινες ἐπιβάλλονται εἰς ἕκαστον Κράτος, ὅτι οἱ ἐν Ρουμανίᾳ ἐγκατεστημένοι Ἕλληνες ὑπήκοοι δὲν δύναται εἰς τὸ ἕξῃς νὰ ἐλπίζωσιν ὅτι θὰ τυγχάνωσι τῆς προστασίας τῆς.

Καίτοι καὶ ἡμεῖς θὰ ἠδυνάμεθα νὰ προσαγάγωμεν ἀποδείξεις πιστοποιούσας τὴν πλήρη συνεννόησιν μεταξὺ τῆς ῥουμανικῆς καὶ τῆς βουλγαρικῆς προπαγάνδας πρὸς καταπολέμησιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀπέχομεν τούτου, μὴ θέλοντες νὰ ἐπιρρίψωμεν τὴν εὐθύνην εἰς τὴν Ρουμανικὴν Κυβέρνησιν. Πρῶτοι ἡμεῖς λυπούμεθα διὰ τὰ ἐν Μακεδονίᾳ διαπραττόμενα ἐγκλήματα ἐπανεπιλημμένως ἐπεστήσαμεν τὴν προσοχὴν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων ἐπὶ τῶν δεινῶν, ἅτινα ὑφίστατο τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον συνετεία τῆς κρατούσης αὐτόθι ἐκφύθμου καταστάσεως καὶ πᾶν τὸ δυνατόν ἐπράξαμεν, ὅπως καθησυχάσωμεν τὰ πνεύματα τῶν ὁμοιόησων ἡμῶν, δικαίως ἀδημονούντων ἐκ τῶν ἐπιθέσεων, ὧν ἦσαν πάντοτε τὰ θύματα. Ἐὰν οἱ Ἕλληνικοὶ πληθυ-

σμοὶ ἐξαντλήσαντες τὴν ὑπομονὴν των ἢ καὶ μὴ βλέποντες προσερχομένην αὐτοῖς τὴν ἐπικουρίαν, ἔρ' ἢς ἐδικαιοῦντο νὰ ἐλπίζωσι διὰ τὴν προστασίαν τῆς ζωῆς καὶ τῆς περιουσίας των, προσέφυγον εἰς τὰ ὑπὸ τῆς νομίμου ἀμύνης ἐνδεικνύμενα μέσα, οὐδεὶς θὰ ἠδύνατο νὰ μεμφθῇ αὐτῶν, ἔτι δ' ὀλιγώτερον νὰ ἐπιρρίψῃ τὴν εὐθύνην εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καθοδηγούμενοι, θέλετε παραστήσῃ τῇ παρ' ἣ ἐστὲ διαπεπιστευμένος Κυβερνήσει ἀπὸ ποίας ἀπόψεως ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐξετάζει τὰ ζητήματα τῆς μετὰ τῆς Ρουμανίας διαφορᾶς αὐτῆς.

ΡΑΛΛΗΣ

TÉLÉGRAMME

Monsieur Rhallys, Ministre des Affaires Étrangères,
aux Légations du Roi

à Berlin, Londres, Paris, Rome, St Pétersbourg, Vienne.

Athènes, 4 Octobre 1905.

Au cours d'un entretien que notre Ministre à... a eu avec le Ministre des Affaires Étrangères, relativement à notre différend avec la Roumanie, Son Excellence ayant remarqué qu'il était à regretter que la Grèce eût procédé à la quasi-rupture de ses relations avec la Roumanie, je crois utile, afin de remettre les choses au point, de déclarer de nouveau que si le Gouvernement du Roi fut contraint d'accorder un congé à Monsieur Tombazi, c'est parce que la position du Représentant du Roi à Bucarest était devenue intenable, après les fins de non-recevoir que le Gouvernement Roumain ne cessait d'opposer à toute demande émanant de lui et visant à des réclamations pour divers faits, qui se sont produits sur son propre territoire et qui atteignaient à la fois la dignité de notre pays et les intérêts des sujets hellènes, établis en Roumanie.

Ayant, dès le début de la question, observé l'attitude la plus modérée et n'ayant rien fait pour lui donner un caractère plus aigu, nous espérons que le Gouvernement Rou-

21

main aurait apprécié nos bonnes dispositions et qu'il se serait empressé de nous rendre justice. Malheureusement il n'en fut pas ainsi; au lieu de nous suivre dans la voie de conciliation, il n'a cessé de faire intervenir, dans sa correspondance avec nous, des questions tout-à-fait étrangères aux faits qui se sont produits sur son propre territoire. D'ailleurs, Monsieur Tombazis en adressant le 10 Août au Gouvernement Roumain ses deux notes relatives à l'incident de Giurgevo et à l'expulsion du directeur et des rédacteurs du Journal «Patris», l'avait présenté de son prochain départ en congé. Il appartenait donc au Gouvernement Roumain de dissiper par ses réponses tout sujet de mésintelligence, ce qui aurait déterminé le Gouvernement du Roi à revenir sur sa décision d'éloigner de Bucarest son Représentant. Si, après les réponses du Gouvernement Roumain, réponses conçues dans des termes bien violents, nous nous sommes abstenus de rompre nos relations diplomatiques avec la Roumanie, c'est parce que nous avons voulu lui laisser le temps de se ressaisir et d'envisager la situation d'une manière plus conforme aux rapports qui doivent exister entre les deux états. Ce n'est pas au Gouvernement du Roi qu'il appartient de faire le premier pas pour améliorer les relations entre les deux pays. Nous attendrons avec tranquillité les événements et si le Gouvernement Roumain se décide à reconnaître ses torts envers nous, il nous trouvera toujours animés du même esprit de modération et de conciliation.

RHALLYS

(ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ)

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ

*Ὁ κ. Δ. Ράλλης, Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν,
πρὸς τὰς ἐν Βερολίῳ, Βιέννῃ, Λονδίῳ, Παρισίοις, Πειτροπούλει
καὶ Ρώμῃ Βασ. Πρεσβείας.*

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 4 Ὀκτωβρίου 1905.

Ἐπειδὴ ἐν συνδιαλέξει τινί, ἦν ὁ ἐν . . . ἡμέτερος πρεσβευτὴς ἔσχε μετὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργοῦ ἐν σχέσει πρὸς τὴν μετὰ τῆς Ρουμανίας ἡμετέραν διαφοράν, ἢ Αὐτοῦ Ἐξοχότης παρετήρησεν ὅτι ἡ Ἑλλὰς προέβη εἰς τὴν οὕτως εἰπεῖν διακοπὴν τῶν μετὰ τῆς Ρουμανίας σχέσεων αὐτῆς, κρίνω χρήσιμον, ὅπως ἀποκαταστήσω τὰ

πράγματα ὑπὸ τὴν ἀληθῆ αὐτῶν ὄψιν, νὰ δηλώσω αὐτῆς ὅτι, ἐὰν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἠναγκάσθῃ νὰ χορηγήσῃ ἄδειαν εἰς τὸν κ. Τομπάζην, προῆβῃ εἰς τοῦτο διότι ἡ ἐν Βουκουρεστίῳ θέσις τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ Βασιλέως εἶχε καταστῆ ἀδύνατος κατόπιν τῶν συνεχῶν ἀρνήσεων ἃς ἀντέτασεν ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις εἰς πᾶσαν αἰτησίαν τοῦ ἀποβλέπουσαν εἰς ἀπαιτήσεις προκληθείσας ἐκ διαφόρων γεγονότων λαβόντων χώραν ἐπὶ τοῦ ἰδίου αὐτῆς ἐδάφους καὶ ἄτινα ἐθιγον συγχρόνως τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ ἡμετέρου Κράτους καὶ τὰ συμφέροντα τῶν ἐν Ρουμανίᾳ ἐγκατεστημένων Ἑλλήνων ὑπηκόων.

Τηρήσαντες ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ζητήματος τὴν μᾶλλον μετριοπαθῆ στάσιν καὶ οὐδὲν πράξαντες τὸ δυνάμενον νὰ προσδώσῃ αὐτῷ ὀξὺν χαρακτῆρα, εἶχομεν τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις ἠθέληεν ἐκτιμήσει τὴν ἡμετέραν πολιτείαν καὶ ἠθέλεε σπεύσει νὰ δικαιώσῃ ἡμᾶς. Ἀτυχῶς δὲν ἐγένετο οὕτω ἀντὶ νὰ ἀκολουθήσῃ ἡμᾶς ἐν τῇ συνδιαλλακτικῇ πορείᾳ, δὲν ἔπαισε παρειαίουσα ἐν τῇ μεθ' ἡμῶν ἀλληλογραφίᾳ τῆς ζητήματα ὅλως ξένα πρὸς τὰ γεγονότα, ἄτινα ἔλαβον χώραν ἐπὶ τοῦ ἰδίου αὐτῆς ἐδάφους. Ὁ κ. Τομπάζης, ἀπευθύνων τὴν 10 Αὐγούστου πρὸς τὴν Ρουμανικὴν Κυβέρνησιν τὰς δύο αὐτοῦ διακοινώσεις ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἐπεισόδιον τοῦ Γιουργιέβου καὶ τὴν ἀπέλασιν τοῦ Διευθυντοῦ καὶ τῶν συντακτῶν τῆς ἐφημερίδος «Πατρίς» εἰδοποίησεν αὐτὴν περὶ τῆς προσεχοῦς ἐπ' ἄδειᾳ ἀναχωρήσεώς του. Ἐπομένως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ἀπέκειτο νὰ διαλύσῃ διὰ τῶν ἀπαντήσεων αὐτῆς πᾶσαν ἀφορμὴν διαφωνίας, τοῦθ' ὅπερ ἠθέλεε πείσει τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν νὰ ἐπανέλθῃ ἐπὶ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς περὶ ἀπομακρύνσεως τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς ἐκ Βουκουρεστίου. Ἐὰν μετὰ τὰς ἀπαντήσεις τῆς Ρουμανικῆς Κυβερνήσεως, ἀπαντήσεις συντεταγμένας εἰς ὕψος λίαν βίαιον, ἀπέσχομεν νὰ διακόψωμεν τὰς μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς διπλωματικῆς ἡμῶν σχέσεις, ἐπράξαμεν τοῦτο διότι ἠθελήσαμεν νὰ ἀφήσωμεν αὐτῇ τὸν χρόνον ὅπως μεταβάλλῃ σκέψεις καὶ ἐξετάσῃ τὴν κατάστασιν κατὰ τρόπον μᾶλλον ἀρμόζοντα πρὸς τὰς σχέσεις, αἵτινες δέον νὰ ὑφίστανται μετὰ τῶν δύο Κρατῶν.

Δὲν ἀπόκειται τῇ Ἑλληνικῇ Κυβερνήσει νὰ ποιήσῃται τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς βελτίωσιν τῶν σχέσεων μετὰ τῶν δύο χωρῶν. Θ' ἀναμείνωμεν ἡσυχῶς τὴν ἐξέλιξιν τῶν γεγονότων καὶ ἐὰν ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις ἀποφασίσῃ ν' ἀναγνωρίσῃ τὸ ἄδικον αὐτῆς ἀπέναντι ἡμῶν, θέλει εὔρῃ ἡμᾶς πάντοτε ἐμφορομένους τοῦ αὐτοῦ πνεύματος μετριοπαθείας καὶ συνδιαλλακτικότητος.

**Ὁ κ. Σκουζές, Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν,
πρὸς τὰς Β. Πρεσβείας ἐν Βερολίῳ, Βιέννῃ, Λονδίῳ,
Παρισίοις, Πειρουπόλει καὶ Ῥώμῃ.**

Ἀριθ. 5384.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 5 Ἰανουαρίου 1906.

Διὰ προγενεστέρων ἐγγράφων τὸ Ὑπουργεῖον ἐτήρησεν ὑμῶν ἐνημέρους τῶν μέτρων, ἅτινα ἀπὸ τοῦ παρελθόντος θέρους δὲν ἔπαισεν ἡ Ρουμανία λαμβάνουσα εἴτε κατὰ τῆς ἡμετέρας ναυτιλίας, εἴτε κατὰ τῶν Ἑλλήνων ὑπηκόων, εἴτε ἐν γένει κατὰ παντὸς ἑλληνικοῦ συμφέροντος. Ἰδίως ὅμως τὰς δυσμενεῖς διαθέσεις τὰς ἐξικνουμένας μέχρι τῆς ἀνθαιρεσίας ἐπεδείξατο ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις ἐν τῷ ζητήματι τῶν ἡμετέρων ἐν Ρουμανίᾳ σχολείων. Εὐθὺς ὡς ὁ ἡμέτερος ἐν Βουκουρεστίῳ Πρεσβευτὴς κατέλιπεν ἐπ' ἀδείᾳ τὴν θέσιν του, διαταγὴ ἐδόθη πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν σχολείων, ἧτις καὶ ἐξετελέσθη μετὰ τῆς προφανοῦς προθέσεως ἐξενυθέσεως ὡποσδήποτε λόγων πρὸς παραπομπὴν τῶν διευθυνόντων αὐτὰ εἰς τὸ ἐν Βουκουρεστίῳ διαρκῆς ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον.

Καὶ ὄντως δι' ἀσημάντους λόγους καὶ διὰ παραλείψεις ἐντελῶς ἐπουσιώδεις, ἅπαντα τὰ ἡμέτερα ἐν Ρουμανίᾳ σχολεῖα εἰσῆχθησαν εἰς δίκαν, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τῆς ἰδιωτικῆς ἐν Βραΐλα σχολῆς «Πρόοδος», ἧτις περιελάμβανεν ἑκατὸν τεσσαράκοντα μαθητὰς ἀνήκοντας εἰς τὰς καλλιτέρας ἐν Ρουμανίᾳ οἰκογενείας, ἐξ ὧν τεσσαράκοντα ἐσωτερικοί. Δέον δὲ νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ σχολὴ αὕτη ἐλειτούργει κανονικώτατα, οὕσα ἀνεγνωρισμένη ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως μέχρι τῆς Γ' γυμνασιακῆς τάξεως.

Ἡ δίκαν ἐγένετο τὴν 5 Νοεμβρίου 1905, ἡ δ' ἀπόφασις τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου, δι' ἧς διατάσσεται τὸ κλείσιμον αὐτῆς, ἐξεδόθη τὴν 27 Νοεμβρίου καὶ ἐκοινοποιήθη αὐθημερὸν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργεῖου τῆς Παιδείας εἰς τὸν διευθυντὴν τῆς σχολῆς κ. Παναγιωτόπουλον. Εὐθὺς ἀμέσως εἰσῆχθη εἰς δίκαν τὸ κοινοτικὸν σχολεῖον Βραΐλας περιλαμβάνον διακοσίους πενήκοντα μαθητὰς ἀνήκοντας κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς πτωχὰς Ἑλληνικὰς οἰκογενείας τῆς Βραΐλας. Ἡ δίκαν ἐγένετο τὴν 28 Νοεμβρίου, ἡ ἀπόφασις δὲ ἡ διατάσσουσα τὸ κλείσιμον αὐτοῦ ἐξεδόθη κατὰ τὸ πρῶτον δεκαπενθήμερον τοῦ Δεκεμβρίου, κοινοποιηθεῖσα εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Κοινότητος τὴν 16 ἰδίον μηνός. Οὕτω δὲ ἀπὸ τῆς 15 Δεκεμβρίου 1905 ἔπαισεν καὶ ἡ σχολὴ αὕτη λειτουργοῦσα.

Τὴν αὐτὴν τύχην ὑπέστησαν τὸ σχολεῖον τῆς κοινότητος Τούλ-
 τας κλεισθὲν ἀπὸ τῆς 10 Δεκεμβρίου, τὸ τῆς Κωνσταντίας κλεισθὲν
 ὡσαύτως ἀπὸ τῆς 10 Δεκεμβρίου, τὰ δύο τῆς κοινότητος Σουλινα
 καὶ τὸ τοῦ Καλαφατίου, οὕτως οἱ δύο διδάσκαλοι Α. Νέτσος καὶ Π.
 Βουρόπουλος κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου
 ἀπλήρῃσαν τὴν 1 Δεκεμβρίου ἐκ Ρουμανίας, συνοδευθέντες μέχρι
 τῶν συνόρων ὑπὸ χωροφυλάκων.

Ὡς πρὸς τὰ σχολεῖα δὲ τοῦ Γαλαζίου, ἅτινα ἀποτελοῦνται ἐκ τῶν
 κοινοτικῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων καὶ ἐνὸς ἰδιωτικοῦ ὑπὸ τὴν διεύ-
 θυνσιν τοῦ κ. Πυλαρινοῦ, καὶ ταῦτα παρεπέμφθησαν διὰ τοὺς αὐτοὺς
 ἀσημάντους λόγους, ἐνώπιον τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ διαρκοῦς ἐκπαι-
 δευτικοῦ Συμβουλίου, ἐπιβληθείσης αὐτοῖς τῆς ποινῆς τῆς δημοσίας
 νομοθεσίας. Οὕτως ἐξ ὄλων τῶν ἐν Ρουμανίᾳ λειτουργούντων ἡμετέρων
 σχολείων ἐξηρέθησαν τοῦ μέτρου τοῦ κλεισίματος μόνον τὰ ἐν Γαλα-
 ζίῳ, ἐπαπειλούμενα ὅμως καὶ ταῦτα διὰ τοῦ αὐτοῦ μέτρου, διότι εἰς
 τὰς ῥουμανικὰς Ἀρχὰς δὲν εἶνε δύσκολον νὰ ἐξεύρωσι καὶ δημιουρ-
 γήσωσι λόγους ὁμοίους πρὸς ἐκείνους, οὓς ἔλαβον ἤδη ὑπ' ὄψιν διὰ
 νὰ προβῶσιν εἰς τὸ κλείσιμον τῶν λοιπῶν.

Ἴνα δὲ σηματούσῃτε γνώμην κατὰ τίνα τρόπον συνετελέσθησαν
 αἱ ἀνθαιρεσίαι αὗται καὶ εἰς ποίους λόγους ἐβασίσθη ἡ Ρουμανικὴ
 Κυβέρνησις διὰ νὰ κλείσῃ τὰ ἡμέτερα σχολεῖα, διαβιβάζω ὑμῖν συνημ-
 μένως ἀντίγραφα τῶν ὑπ' ἀριθ. 494 καὶ 505 ἐκθέσεων τοῦ ἐν Βραΐλα
 Προξένου.

Ἐπὶ τῆς δημιουργηθείσης ταύτης ἐκρύθμου καταστάσεως, τῆς
 ἕξ οὐδενὸς λόγου δικαιολογουμένης, ἐνόμισα χρήσιμον νὰ ἐλάσω
 τὴν προσοχὴν τοῦ Πρεσβευτοῦ τῆς Αὐстро-Οὐγγαρίας πρὸς ὄν, ἵνα
 καταδείξω τὸ ὅλως ἀνθαιρετον τῶν ληφθέντων μέτρων, ἀνέγνωσα
 καὶ ἐκθέσεις τινὰς τῶν ἐν Ρουμανίᾳ Προξενικῶν ἀρχῶν, ἐπιπροσθεὶς
 ὅτι ἡ Β. Κυβέρνησις μετὰ πολλῆς τῆς λύπης ἔβλεπε τὴν Ρουμανικὴν
 Κυβέρνησιν ἐξακολουθοῦσαν νὰ πολιτεύηται κατὰ τρόπον, ὅστις
 ἀντὶ νὰ ἐπιφέρῃ συνδιαλλαγὴν τινα μεταξὺ τῶν δύο Κυβερνήσεων
 ἐπεδεινῶν τὴν κατάστασιν διὰ τῆς ἐξωθήσεως τῶν πραγμάτων εἰς τὸ
 ἀπροχώρητον.

Περὶ τῶν ἀνθαιρετῶν τούτων μέτρων τῆς Ρουμανικῆς Κυβερνή-
 σεως, παρακαλῶ νὰ διαλεχθῆτε πρὸς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν.

*Ὁ κ. Α. Σκουζές, Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν,
πρὸς τὸν κ. Α. Βαρατάσην.*

Εἰς Βουκουρέστιον.

Ἀρ. 89

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 11 Ἰανουαρίου 1906.

Δι' ἐτέρου ἐγγράφου δίδεται ὑμῖν ἐντολή περὶ ἐπιδόσεως εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς ἀπαντήσεως τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν τελευταίαν διακοίνωσιν τῆς Ρουμανικῆς Κυβερνήσεως περὶ τοῦ πρωτοκόλλου τοῦ κατὰ τρόπον ὀριστικὸν ἀναγνωρίσαντος τὰ ἐν Ρουμανίᾳ ἰδρύματα ἡμῶν ὡς νομικὰ πρόσωπα.

Ἐπωφελοῦμενοι τὴν εὐκαιρίαν ταύτην, θέλετε εἶπει εἰς τὸν στρατηγὸν Λαχωβάρην, ὅτι τὰ τῆς συνδιαλέξεως ὑμῶν μετ' αὐτοῦ ἐσπεύσατε νὰ μεταδώσητε εἰς τὴν Β. Κυβέρνησιν, ἥτις, ἀκριβῶς δι' οὓς λόγους καὶ οὗτος εἶπεν ὑμῖν περὶ τῆς ταυτότητος τῶν συμφερόντων τῶν δύο Κρατῶν, ἐπεδίωξε πάντοτε τὴν μετὰ τῆς Ρουμανίας ἀπ' εὐθείας συνεννόησιν, ὡς τοῦτο ἀποδεικνύει καὶ ἡ περὶ τοῦ ἐν λόγῳ πρωτοκόλλου διαμειφθεῖσα μετ' αὐτῆς ἀλληλογραφία, καὶ ὅτι τούτου ἕνεκα εὐγῆς ἔργον ἦθελεν εἶναι ἔαν τὰ δύο Κράτη, συνεννοούμενα μεταξύ των ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος, ἀπέφευγον νὰ παρεμβάλωσι τρίτους, πρὸς ἐπίλυσιν τῆς διαφορᾶς.

Ἀπαντῶντες δ' εἰς τὰς περὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος ἀνακινώσεις του, θέλετε προσθέσει ὅτι, καίτοι ἐν Βουκουρεστίῳ δὲν ἔχετε ἐπίσημόν τινα ιδιότητα, ἐν τούτοις νομίζετε ὅτι πιστῶς διεξημενεύετε τὰς σκέψεις τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, δηλοῦντες αὐτῶ ὅτι ἡ ἐν ταῖς σχέσεσι τῶν δύο Κρατῶν ὑφισταμένη ψυχρότης θλίβει αὐτὴν καὶ ὅτι ἐπὶ τῇ ἀποκαταστάσει τῶν προτέρων φιλικῶν σχέσεων ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις θέλει εὖρει πάντοτε τὴν Ἑλληνικὴν ἐμφορομένην συνδιαλλακτικῶν διαθέσεων καὶ διατεθειμένην νὰ παραδώσῃ εἰς λήθην τὰ προκαλέσαντα τὴν ψυχρότητα αἷτια.

Ἐξ ὧσων εἶπεν ὑμῖν ὁ στρατηγὸς Λαχωβάρης προκύπτει ὅτι ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις, συναισθανθεῖσα ὅτι αἱ περὶ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ πραγμάτων αἰτιάσεις της δὲν ἔχουσιν ἀσφαλὲς ἔδαφος, φαίνεται πως ὑποχωροῦσα ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ παραμένει ὅμως ἀνένδοτος εἰς τὸ ζήτημα τῆς ὑποστηρίξεως παρὰ τῷ Πατριαρχίῳ τῶν αἰτημάτων της, ἅτινα φρονεῖ ὅτι ἔχομεν τὴν δύναμιν νὰ ἐπιβάλωμεν εἰς τὴν Μ. Ἐκκλησίαν.

Ἐπειδὴ δὲ ἀκριβῶς τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι πολὺ λεπτὸν καὶ πολ-

λῆς προσοχῆς ἄξιον, καθόσον ὑποσχέσεις ἐν τῇ ἔννοιά τῶν ἐπιθυμιῶν τοῦ Στρατηγοῦ Λαχωβάρη δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀναλάβῃ ἡ Β. Κυβέρνησις, θέλετε δειχθῆ ἑπιφυλακτικός, ἐὰν καὶ πάλιν θίξῃ αὐτό, δηλοῦντες ὅτι, ἐφ' ὅσον καὶ ὑμεῖς γνωρίζετε ὡς ἐκ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπηρεσίας σας, ἡ ἐπιρροή τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τοῦ Πατριαρχείου δὲν εἶναι οἷα τὴν νομίζει ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις.

Ἐκ τῆς τροπῆς ἣν θέλει λάβει ἡ μετὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν συνδιάλεξις ὑμῶν, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐπιδόσεως εἰς αὐτὸν τῆς ἡμετέρας ἀπαντήσεως εἰς τὴν τελευταίαν ἀνακοίνωσίν του, θέλομεν καθοδηγηθῆ διὰ νὰ ἐφοδιάσωμεν ὑμᾶς διὰ νεωτέρων ὁδηγιῶν.

A. ΣΚΟΥΖΕΣ

*Ὁ Κύριος Σκουζές, Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν,
πρὸς τὴν ἐν Βιέννῃ Β. Πρεσβείαν.*

Ἄριθ. 342

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 30 Ἰανουαρίου 1906.

Ὁ κ. Βαρατάσης μετὰ τὴν λήψιν τῶν ὁδηγιῶν, ὧν τὴν ἔννοιαν μετέδωκα ὑμῖν, ἐπισκεφθεὶς τοὺς Ὑπουργοὺς τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τῶν Ἐξωτερικῶν, ἔσχε μετ' αὐτῶν μακρὰς συνεντεύξεις, ἐπὶ τῇ αἰτήσει δὲ αὐτοῦ ὁ στρατηγὸς Λαχωβάρης τῷ ἔπεμψε σημειῶμα ἀναγράφον τοὺς ὅρους, ὑφ' οὓς ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις θεωρεῖ ἐφικτὴν τὴν ἀποκατάστασιν φιλικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο Κρατῶν.

Τοῦ σημειώματος τούτου ἐγκλείω ὧδε ἀντίγραφον. Τοῦ κ. Βαρατάση ἔνεκα τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ ταχυδρομείου μὴ σχόντος τὸν καιρὸν νὰ συνοδεύσῃ τὴν ἀποστολὴν τοῦ σημειώματος δι' ἐκθέσεως ἐν λεπτομερείᾳ ἀναγραφούσης τὰ κατὰ τὴν συνέντευξίν του μετὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, ἀνεκοίνωσα αὐτῷ ὅτι, εὐθύς ὡς θὰ ἐλάμβανον τὴν ἐκθεσίαν του, θὰ τῷ παρεῖχον ὁδηγίαν περὶ τῶν περαιτέρω πρὸς τὸν στρατηγὸν Λαχωβάρην συνεννοήσεών του.

Ἐν ᾧ ὅμως τὰ πράγματα εὐρίσκοντο εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, αἱ ἐν τῇ Γερουσίᾳ συζητήσεις περὶ τῆς διαφορᾶς ἡμῶν πρὸς τὴν Ρουμανίαν καὶ τὰ νέα καταδιωκτικὰ μέτρα, ἅτινα ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις, ἐξωθουμένη ὑπὸ τοῦ τύπου, ἐλάμβανεν ἢ ἠπειλεῖ νὰ λάβῃ κατὰ τῶν Ἑλλήνων, μετέτρεψαν τὴν κατάστασιν εἰς βαθμόν, ὥστε ν' ἀναμνήσῃ ἡμῖν τὰ συμβάντα τοῦ παρελθόντος θέρους.

Ὁ κ. Α. Σκουζές, Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν,
πρὸς τὸν κ. Α. Βαρατάσην.

Εἰς Βουκουρέστιον.

Ἄρ. 89

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 11 Ἰανουαρίου 1906.

Δι' ἑτέρου ἔγγράφου δίδεται ὑμῖν ἐντολὴ περὶ ἐπιδόσεως εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς ἀπαντήσεως τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν τελευταίαν διακοίνωσιν τῆς Ρουμανικῆς Κυβερνήσεως περὶ τοῦ πρωτοκόλλου τοῦ κατὰ τρόπον ὀριστικὸν ἀναγνωρίσαντος τὰ ἐν Ρουμανίᾳ ἰδρύματα ἡμῶν ὡς νομικὰ πρόσωπα.

Ἐπωφελοῦμενοι τὴν εὐκαιρίαν ταύτην, θέλετε εἶπει εἰς τὸν στρατηγὸν Λαχωβάρην, ὅτι τὰ τῆς συνδιαλέξεως ὑμῶν μετ' αὐτοῦ ἐσπεύσατε νὰ μεταδώσητε εἰς τὴν Β. Κυβέρνησιν, ἥτις, ἀκριβῶς δι' οὓς λόγους καὶ οὗτος εἶπεν ὑμῖν περὶ τῆς ταυτότητος τῶν συμφερόντων τῶν δύο Κρατῶν, ἐπεδίωξε πάντοτε τὴν μετὰ τῆς Ρουμανίας ἀπ' εὐθείας συνεννόησιν, ὡς τοῦτο ἀποδεικνύει καὶ ἡ περὶ τοῦ ἐν λόγῳ πρωτοκόλλου διαμειφθεῖσα μετ' αὐτῆς ἀλληλογραφία, καὶ ὅτι τούτου ἕνεκα εὐγῆς ἔργον ἠθέληεν εἶναι ἐὰν τὰ δύο Κράτη, συνεννοούμενα μεταξὺ τῶν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος, ἀπέφευγον νὰ παρεμβάλωσι τρίτους, πρὸς ἐπίλυσιν τῆς διαφορᾶς.

Ἀπαντῶντες δ' εἰς τὰς περὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος ἀνακοινώσεις του, θέλετε προσθήσει ὅτι, καίτοι ἐν Βουκουρεστίῳ δὲν ἔχετε ἐπίσημόν τινα ἰδιότητα, ἐν τούτοις νομίζετε ὅτι πιστῶς διεξηγηθεὶς τὰς σκέψεις τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, δηλοῦντες αὐτῷ ὅτι ἡ ἐν ταῖς σχέσεσι τῶν δύο Κρατῶν ὑφισταμένη ψυχρότης θλίβει αὐτὴν καὶ ὅτι ἐπὶ τῇ ἀποκαταστάσει τῶν προτέρων φιλικῶν σχέσεων ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις θέλει εὔρει πάντοτε τὴν Ἑλληνικὴν ἐμφορομένην συνδιαλλακτικῶν διαθέσεων καὶ διατεθειμένην νὰ παραδώσῃ εἰς λήθην τὰ προκαλέσαντα τὴν ψυχρότητα αἷτια.

Ἐξ ὧν εἶπεν ὑμῖν ὁ στρατηγὸς Λαχωβάρης προκύπτει ὅτι ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις, συναισθανθεῖσα ὅτι αἱ περὶ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ πραγμάτων αἰτιάσεις της δὲν ἔχουσιν ἀσφαλὲς ἔδαφος, φαίνεται ὡς ὑποχωροῦσα ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ παραμένει ὁμως ἀνένδοτος εἰς τὸ ζήτημα τῆς ὑποστηρίξεως παρὰ τῷ Πατριαρχεῖῳ τῶν αἰτημάτων της, ἅτινα φρονεῖ ὅτι ἔχομεν τὴν δύναμιν νὰ ἐπιβάλωμεν εἰς τὴν Μ. Ἐκκλησίαν.

Ἐπειδὴ δὲ ἀκριβῶς τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι πολὺ λεπτὸν καὶ πολ-

λῆς προσοχῆς ἄξιον, καθόσον ὑποσχέσεις ἐν τῇ ἔννοιά τῶν ἐπιθυμιῶν τοῦ Στρατηγοῦ Λαχωβάρη δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀναλάβῃ ἡ Β. Κυβέρνησις, θέλετε δειχθῆ ἐπιφυλακτικὸς, ἐὰν καὶ πάλιν θίξῃ αὐτό, δηλοῦντες ὅτι, ἐφ' ὅσον καὶ ὑμεῖς γνωρίζετε ὡς ἐκ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπηρεσίας σας, ἡ ἐπιρροή τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τοῦ Πατριαρχείου δὲν εἶναι οἷα τὴν νομίζει ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις.

Ἐκ τῆς τροπῆς ἣν θέλει λάβει ἡ μετὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν συνδιάλεξις ὑμῶν, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐπιδόσεως εἰς αὐτὸν τῆς ἡμετέρας ἀπαντήσεως εἰς τὴν τελευταίαν ἀνακοίνωσίν του, θέλομεν καθοδηγηθῆ διὰ τὰ ἐφοδιάσωμεν ὑμᾶς διὰ νεωτέρων ὁδηγιῶν.

A. ΣΚΟΥΖΕΣ

*Ὁ Κύριος Σκουζές, Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν,
πρὸς τὴν ἐν Βιέννῃ Β. Πρεσβείαν.*

Ἄριθ. 342

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 30 Ἰανουαρίου 1906.

Ὁ κ. Βαρατάσης μετὰ τὴν λήψιν τῶν ὁδηγιῶν, ὧν τὴν ἔννοιαν μετέδωκα ὑμῖν, ἐπισκεφθεὶς τοὺς Ὑπουργοὺς τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τῶν Ἐξωτερικῶν, ἔσχε μετ' αὐτῶν μακρὰς συνεντεύξεις, ἐπὶ τῇ αἰτήσει δὲ αὐτοῦ ὁ στρατηγὸς Λαχωβάρης τῷ ἔπεμψε σημεῖωμα ἀναγράφον τοὺς ὅρους, ὑφ' οἷς ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις θεωρεῖ ἐφικτὴν τὴν ἀποκατάστασιν φιλικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο Κρατῶν.

Τοῦ σημειώματος τούτου ἐγκλείω ὧδε ἀντίγραφον. Τοῦ κ. Βαρατάση ἕνεκα τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ ταχυδρομείου μὴ σχόντος τὸν καιρὸν νὰ συνοδεύσῃ τὴν ἀποστολὴν τοῦ σημειώματος δι' ἐκθέσεως ἐν λεπτομερείᾳ ἀναγραφούσης τὰ κατὰ τὴν συνέντευξίν του μετὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, ἀνεκοίνωσα αὐτῷ ὅτι, εὐθύς ὡς θὰ ἐλάμβανον τὴν ἐκθεσίαν του, θὰ τῷ παρεῖχον ὁδηγίαις περὶ τῶν περαιτέρω πρὸς τὸν στρατηγὸν Λαχωβάρην συνεννοήσεών του.

Ἐν ᾧ ὅμως τὰ πράγματα εὐρίσκοντο εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, αἱ ἐν τῇ Γερουσίᾳ συζητήσεις περὶ τῆς διαφορᾶς ἡμῶν πρὸς τὴν Ρουμανίαν καὶ τὰ νέα καταδικαστικὰ μέτρα, ἅτινα ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις, ἐξωθουμένη ὑπὸ τοῦ τύπου, ἐλάμβανεν ἢ ἠπέλει νὰ λάβῃ κατὰ τῶν Ἑλλήνων, μετέτρεψαν τὴν κατάστασιν εἰς βαθμόν, ὥστε ν' ἀναμνησθῇ ἡμῖν τὰ συμβάντα τοῦ παρελθόντος θέρους.

Ἐρωτηθεὶς τηλεγραφικῶς ὁ κ. Βαρατάσης περὶ τῶν αἰτίων τῆς μετατροπῆς ταύτης, ἀπήντησεν ὅτι οὐδὲν θετικὸν ἠδύνατο ν' ἀνακοινώσῃ ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Ἐν νεωτέρῳ δὲ τηλεγραφήματι, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 29 Ἰανουαρίου, παρέχει τὰς ἑξῆς πληροφορίας.

«Ἐγγώριος ἐφημερὶς ἀναγράφει, ὅτι αἱ ἀντιρουμανικαὶ συνωμοσίαι κέντρον εἶχον τὴν Πρεσβείαν καὶ ὅτι εἶναι καιρὸς νὰ γίνῃ ἔρευνα δι' οἰουδήποτε τρόπου. Φανατισμὸς ἐναντίον Ἑλλήνων ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι «Ἑλληνισμὸς» συντηρεῖ συμμορίας. Ἀπειλητικὰ γράμματα ἐστάλησαν. Γνωστοὶ ὑποκινηταὶ δὲν καταδιώκονται. Πρεσβείαν φρουροῦσι τέσσαρες ἀστυνομικοὶ κλητῆρες. Ἀνθελληνικὸν συλλυλειτουργικὸν ἀνεβλήθη προσεχῆ Κυριακῆ».

Πρὸ τῆς καταστάσεως ταύτης, ἡ Β. Κυβέρνησις ἐθεώρησε χρήσιμον ν' ἀπευθύνῃ σήμερον εἰς τὸν κ. Βαρατάσῃν τὸ ἐν ἀντιγράφῳ διαβιβαζόμενον ὑμῖν τηλεγράφημα.

Κατέστησα ὑμᾶς ἐνήμερον πάντων τούτων, διότι ἐπιθυμῶ νὰ διαλεχθῆτε μετὰ τοῦ Κόμητος Γολουχόφσκη περὶ τῆς ἐν Ρουμανίᾳ νέας τῶν πραγμάτων καταστάσεως, ἣτις παρ' ὄλην τὴν καλὴν ἡμῶν θέλησιν ἀπομακρύνει ὁσμημέραι πᾶσαν ἐλπίδα συνεννοήσεως τῶν δύο Κρατῶν.

Ἐτηρήσαμεν ἀπέναντι τῆς Ρουμανίας τὴν μᾶλλον συνδιαλλακτικὴν στάσιν, εἰλικρινεῖς ἐξεδηλώσαμεν διαθέσεις ἐξευρέσεως τρόπου τινός, ἵνα τεθῆ τέρμα εἰς τὴν ἐν ταῖς σχέσεσι τῶν δύο Κρατῶν ὑφισταμένην νῦν ἀνωμαλίαν· ἀλλ' ἐνῶ εἴχομεν τὴν ἐδραϊάν ἐλπίδα ὅτι πᾶσα θὰ κατεβῆκεν ἐν Ρουμανίᾳ προσπάθεια πρὸς κατευνασμὸν τῶν πνευμάτων, βλέπομεν αἰφνιδίως τὴν κατάστασιν τροπομένην ἐπὶ τὰ χεῖρω. Ἐπὶ τῇ ἐπιδεινώσει τῆς καταστάσεως, οὐδεὶς θὰ δυνηθῆ νὰ ἐλέγξῃ ἡμᾶς, τηρήσαντας τὴν πλέον μετριοπαθεῖν στάσιν, τὴν εὐθύνην δὲ τῆς παρατάσεως τῆς ἐκκρεμότητος ὑπέχει ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις, ἣτις, ἐν ᾧ χρόνῳ διεξῆγε συνεννοήσεις μεθ' ἡμῶν πρὸς ἄρσιν τῶν παρεξηγήσεων, ἔγνω νὰ καταστήσῃ ἔτι μᾶλλον ἐχθρικὴν τὴν ἀπέναντι ἡμῶν στάσιν.

Δὲν γνωρίζομεν ἐὰν ἀπλῆ παρέμβασις τοῦ Κόμητος Γολουχόφσκη θὰ ἰσχύσῃ ὥστε νὰ ἐπιφέρῃ μεταλλαγὴν εἰς τὰς σκέψεις τῶν νῦν ἐν Ρουμανίᾳ κυβερνούντων, καὶ διὰ τοῦτο ἐπιθυμητὸν θὰ ἦτο, ἵνα τὰ διαβήματα, ἅτινα θέλετε παρακαλέσει αὐτὸν νὰ ποιήσῃται ἐν Βουκουρεστίῳ, γίνωσι κατὰ τρόπον ἔντονον.

Ὁ Ὑπουργὸς

Α. ΣΚΟΥΖΕΣ

A N N E X E A
N O T I C E

Pour que les relations amicales renaissent entre la Grèce et la Roumanie qui, l'une et l'autre, ont un intérêt politique de premier ordre à marcher d'accord dans la résolution des futurs problèmes qui naîtront fatalement dans la péninsule balcanique à une date qui peut même être rapprochée, il faudrait entrevoir avec un esprit d'équité et de prévoyance les griefs de la Roumanie, lesquels sont justifiés par une action violente du peuple grec contre les Roumains qui vivent en Macédoine.

Le Gouvernement Royal roumain n'a pas pensé à rendre responsable le Gouvernement Royal d'Athènes des faits qui se passaient sur la frontière du Royaume grec en Turquie. Il pense seulement qu'il était du devoir et dans la possibilité des gouvernants du peuple hellénique d'éclairer leurs concitoyens sur leurs véritables intérêts et sur l'utilité qu'il y a pour les Hellènes à traiter en amis les Roumains de Macédoine, ce qui, d'un côté, leur assurerait un fort appui parmi les peuples de Turquie et, d'un autre côté, affirmerait l'appui du Royaume de Roumanie à la politique de la Grèce pour l'avenir, les Roumains du Royaume devenant reconnaissants aux Grecs de leur bienveillance à l'égard du peuple dont ils avaient encouragé la culture religieuse et civile en langue roumaine.

La situation géographique indique d'une façon suffisamment claire que l'intérêt poursuivi par les Roumains du Royaume est un intérêt de race auquel les Grecs n'en ont aucun à opposer. L'amitié du Royaume de Roumanie peut leur être d'une utilité bien plus haute que le désir de voir prier et lire en grec des gens qui ne comprennent pas leur langue.

Le Gouvernement Royal de Roumanie croit que pour dissiper toute cause d'animosité entre la Grèce et la Roumanie, il faudrait que les gouvernants d'Athènes, la presse hellénique, les savants et les nombreuses sociétés qui existent

22

23

24

en Grèce, intervinsent pour éclairer le peuple sur ses véritables intérêts, et parvinssent à changer le courant actuellement hostile aux Roumains en un courant favorable à ceux qui ne demandent qu'à lire et à prier en leur langue.

Le Gouvernement Royal d'Athènes est certainement aussi en mesure de soutenir à Constantinople auprès du Patriarche les efforts du représentant de la Roumanie afin d'obtenir pour les Roumains de Turquie ce que le Patriarche a accordé aux Serbes, et de faire cesser l'hostilité, contraire aux canons de la Sainte Eglise orthodoxe qui admet la pluralité des langues, que montre le Patriarche aux prêtres et aux églises des Roumains.

Ces deux faits étant acquis, il n'y aurait entre la Roumanie et la Grèce aucune raison pour demeurer dans l'état de rupture actuel, le Gouvernement Royal roumain ayant déclaré à plusieurs reprises qu'il n'entendait faire aucune question de susceptibilité ni d'amour-propre dans ce triste différend, et les relations normales pourraient être rétablies de suite sans aucune espèce de déclaration ou d'échange de notes.

Bucarest, le 19 Janvier / 1 Février 1906.

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟΝ Α΄

(ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ)

Σ Η Μ Ε Ι Ω Μ Α

Ὅπως αἱ φιλικαὶ σχέσεις ἐπανέλθωσι μεταξύ Ἑλλάδος καὶ Ρουμανίας, αἵτινες ἀμφοτέρωθεν ἔχουσιν ὑπέρτατον πολιτικὸν συμφέρον νὰ βαδίζωσιν ἐν συμφωνίᾳ ἐν τῇ ἐπιλύσει τῶν προβλημάτων, ἅτινα μοιραίως θέλωσι γεννηθῆ ἐν τῇ Βαλκανικῇ Χερσονήσῳ ἐν χρόνῳ ἴσως προσεχεῖ, δεόν νὰ ἐπισκοπήσῃ τις μετὰ πνεύματος δικαιοσύνης καὶ προνοίας τὰ παράπονα τῆς Ρουμανίας, ἅτινα δικαιολογοῦνται ἐκ βιαίας ἐνεργείας τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ κατὰ τῶν Ρουμάνων, οἵτινες ζῶσιν ἐν Μακεδονίᾳ.

Ἡ Ρουμανικὴ Β. Κυβέρνησις δὲν διανοήθη νὰ καταστήσῃ τὴν ἐν Ἀθήναις Βασιλικὴν Κυβέρνησιν ὑπεύθυνον τῶν γεγονότων, ἅτινα ἐλάμβανον χώραν ἐπὶ τῆς πρὸς τὴν Τουρκίαν ἑλληνικῆς μεθορίου. Φρονεῖ μόνον ὅτι καθήκον εἶχον ὡς καὶ τὴν δύναμιν οἱ ἰθύνοντες

τὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ νὰ διαφορώσῃ τοὺς συμπολίτας τῶν ἐπὶ τῶν ἀληθινῶν αὐτῶν συμφερόντων καὶ ἐπὶ τῆς χρησιμότητος διὰ τοὺς Ἕλληνας νὰ μεταχειρίζονται ὡς φίλους τοὺς Ρουμάνους τῆς Μακεδονίας, τοῦθ' ὅπερ ἀφ' ἐνός ἠθέλεν ἐξασφαλίσει αὐτοῖς ἰσχυρὰν ὑποστήριξιν μεταξὺ τῶν λαῶν τῆς Τουρκίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἠθέλεν ἰσχυροποιήσῃ τὴν ὑποστήριξιν τοῦ Ρουμανικοῦ Βασιλείου πρὸς τὴν πολιτικὴν τῆς Ἑλλάδος διὰ τὸ μέλλον, τῶν Ρουμάνων τοῦ Βασιλείου καθισταμένων εὐγνωμόνων πρὸς τοὺς Ἕλληνας διὰ τὴν εὐμένειαν αὐτῶν πρὸς τὸν λαὸν ἐκεῖνον, οὗτινος εἶχον ἐνθαρρύνει τὴν ἐν Ρουμανικῇ γλώσσῃ θρησκευτικὴν καὶ πολιτικὴν μόρφωσιν.

Ἡ γεωγραφικὴ θέσις καταδεικνύει ἀρκούντως καταφανῶς ὅτι τὸ ὑπὸ τῶν Ρουμάνων τοῦ Βασιλείου ἐπιδιωκόμενον συμφέρον εἶναι συμφέρον φυλῆς, εἰς ὃ οὐδὲν τοιοῦτον ἔχουσιν οἱ Ἕλληνες ἵνα ἀντιτάξωσιν. Ἡ φιλία τοῦ Ρουμανικοῦ Βασιλείου δύναται ν' ἀποβῇ αὐτοῖς πολλῶ πλειότερον χρήσιμος ἢ ἡ ἐπιθυμία νὰ βλέπωσι προσεχόμενα καὶ ἀναγινώσκοντα Ἑλληνιστὶ ἄτομα μὴ ἐννοοῦντα τὴν γλώσσάν των.

Ἡ Ρουμανικὴ Βασιλικὴ Κυβέρνησις νομίζει ὅτι, ὅπως διασκεδασθῇ πᾶσα ἀφορμὴ ἐχθρότητος μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ρουμανίας, δεόν ἵνα οἱ ἐν Ἀθήναις κυβερνῶντες, ὁ Ἑλληνικὸς τύπος, οἱ περὶ τὰ γράμματα ἀσχολούμενοι καὶ οἱ ἐν Ἑλλάδι ὑφιστάμενοι πολῆριθμοὶ σύλλογοι παρεμβῶσιν ὅπως διαφορώσῃ τὸν λαὸν ὡς πρὸς τὰ ἀληθῆ αὐτοῦ συμφέροντα καὶ κατορθώσῃ νὰ μετατρέψῃ τὸ κρατοῦν σήμερον ἐχθρικὸν πρὸς τοὺς Ρουμάνους ῥεῦμα εἰς ῥεῦμα εὖνον πρὸς ἐκεῖνους, οἵτινες ζητοῦσι μόνον ν' ἀναγινώσκωσι καὶ νὰ προσεύχωνται ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν γλώσσῃ.

Ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις τῶν Ἀθηνῶν εἶναι βεβαίως ὡσαύτως εἰς θέσιν νὰ ὑποστηρίξῃ ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τῷ Πατριάρχῃ τὰς προσπάθειας τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Ρουμανίας, ὅπως ἐπιτύχῃ διὰ τοὺς Ρουμάνους τῆς Τουρκίας ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὁ Πατριάρχης ἐχορήγησεν εἰς τοὺς Σέρβους, καὶ νὰ καταπαύσῃ τὴν ἐχθρὰν, ἣτις ἀντίκειται εἰς τοὺς κανόνας τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας παραδεχομένης τὴν πλειονότητα τῶν γλωσσῶν, ἐχθρὰν ἣν ὁ Πατριάρχης δεικνύει πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ τὰς ἐκκλησίας τῶν Ρουμάνων.

Τῶν δύο τούτων ἐπιτευχθέντων, οὐδεὶς λόγος ἠθέλεν ὑφίστασθαι μεταξὺ Ρουμανίας καὶ Ἑλλάδος, ὅπως παραμείνωσιν ἐν τῇ παρούσῃ ῥήξει, τῆς Ρουμανικῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως δηλωσάσης ἐπανεπιλημμένως ὅτι δὲν ἐνόει νὰ θεωρήσῃ ἑαυτὴν ἢ τὴν φιλοτιμίαν τῆς θιγο-

μένην ἐν τῇ λυπηρῇ ταύτῃ διαφορᾷ, καὶ αἱ ὀμαλαὶ σχέσεις θὰ ἰδύ-
ναντο νὰ ἀποκαταστῶσιν ἀμέσως ἄνευ οὐδενὸς εἴδους δηλώσεως ἢ
ἀνταλλαγῆς ἐγγράφων.

Ἐν Βουκουρεστίῳ, τῇ 19 Ἰανουαρίου / 1 Φεβρουαρίου 1906.

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟΝ Β'

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ

Ο *Κύριος Α. Σκουζές*, Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν,
πρὸς τὸν κ. *Α. Βαρατάσην*.

Εἰς Βουκουρέστιον.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 30 Ἰανουαρίου 1906.

Ἐνῷ ἡ Κυβέρνησις ἐδραίαν εἶχεν ἐλπίδα, ὅτι πᾶσα θὰ κατεβάλ-
λετο προσπάθεια πρὸς κατευνασμόν τῶν πνευμάτων ἐν Ρουμανίᾳ,
βλέπομεν ταῦτα ἐξεγειρόμενα καὶ πάλιν μετὰ σφοδρότητος ἀναμι-
μνησκοῦσης τὰ συμβάντα τοῦ παρελθόντος θέρους. Μετὰ τὰς πρὸς
ἡμᾶς δηλώσεις τῶν ὑπουργῶν τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ τῶν Οἰκονομι-
κῶν, εὐλογος γεννᾶται ἐν ἡμῖν ἀπορία ἐπὶ τῇ μετατροπῇ ταύτῃ, ἣτις
φυσικῶς ἔχει τὸν ἀντίκτυπόν της ἐνιαῦθα, καιόσον καὶ ὁ τύπος καὶ
ἡ κοινὴ γνώμη ἐνῷ ἐτήρουν ἀπὸ τινος σιγῆν περὶ ῥωμονικῶν
ἤρξαντο πάλιν ν' ἀσχολῶνται περὶ αὐτῶν. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἐφ' ὅσον
ἡ ἐξέγερσις καθίσταται σφοδρότερα ἐν Ρουμανίᾳ, ἐπὶ τοσοῦτον ἀπο-
μακρύνονται καὶ αἱ ἐλπίδες ἀπ' εὐθείας συνεννοήσεως μεταξὺ τῶν
δύο Κρατῶν.

Ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ παρόντος τηλεγραφήματος θὰ ἐπεθύμουν νὰ
συνδιαλεχθῆτε πρὸς τοὺς Ὑπουργοὺς τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ Οἰκονο-
μικῶν, παριστῶντες πόσον ἐπιζήμιος διὰ τὴν συνεννόησιν τῶν δύο
Κρατῶν ἀποβαίνει ἡ νῦν παρατηρουμένη ἐν Ρουμανίᾳ, ἄνευ βασιμίου
λόγου, νέα ἐξέγερσις κατὰ τῶν Ἑλλήνων.

Αἱ πληροφορίαι τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρεσβευτοῦ τῆς Ρου-
μανίας ὅτι ἔχει παρὰ τοῦ Πατριάρχου ὑποσχέσεις περὶ ἀποδοχῆς τῶν
ῥουμανικῶν αἰτημάτων εἶναι, κατὰ πληροφορίας τῆς ἐν Κωνσταν-
τινουπόλει Β. Πρεσβείας, ἀνακριβεῖς.

ΣΚΟΥΖΕΣ

*Ὁ Κύριος Σκουζές, Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν,
πρὸς τὸν ἐν Παρισίοις Πρεσβευτὴν.*

Ἀριθ. 328.

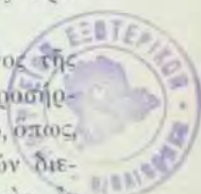
Ἐν Ἀθήναις, τῇ 2 Φεβρουαρίου 1906.

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐν τῷ Ὑμετέρῳ τηλεγραφίματι τῆς 30 λήξαντος πληροφορίας, ὅτι ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις, πρὸ τῆς κατηγορηματικῆς δηλώσεως τῆς Ρουμανίας, ὅτι ἀποκρούει πᾶσαν τῶν Δυνάμεων ἐπέμβασιν ὑπὲρ τῆς διὰ διαιτησίας ἐπιλύσεως τῆς περὶ τοῦ πρωτοκόλλου τῶν ἐν Ρουμανίᾳ Ἑλληνικῶν ἰδρυμάτων διαφορᾶς ἡμῶν, φρονεῖ ὅτι τότε μόνον θὰ ἠδύνατο νὰ συστήσῃ τῇ Ρουμανικῇ Κυβερνήσει τὴν περὶ διαιτησίας αἴτησιν ἡμῶν, ἐὰν αὕτη συνωδεύτο διὰ προτάσεων ἡμῶν περὶ ἐπιλύσεως τοῦ ὅλου ζητήματος, κρίνω χρήσιμον νὰ φέρω εἰς γνῶσιν ὑμῶν τὰ ἐπόμενα, τὰ ὁποῖα ἀφορῶσιν εἰς παρεμφερῆ πρότασιν γενομένην ἡμῖν ὑπὸ τῆς Ρωσίας πρὸ τινῶν μηνῶν.

Τὸν παρελθόντα Ὀκτώβριον ἐπισκεφθεὶς ὁ Ἐπιτετραμμένος τῆς Ρωσίας τὸν προκείμενόν μου Κύριον Ράλλην, εἶπεν αὐτῷ, ὅτι προσηρχέτο ἐξ ὀνόματος τοῦ Κόμητος Lamsdorff νὰ προτείνῃ αὐτῷ, ὅπως ἐν ἐφαρμογῇ τοῦ ἀρθροῦ 3 τῆς Συμβάσεως τῆς Ἄγλης περὶ τῶν διεθνῶν διαφορῶν, ἐξουσιοδοτήσῃ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις τὸν ἐν Πετροπόλει Πρεσβευτὴν κ. Ἀργυρόπουλον νὰ μετᾶσῃ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Κόμητος Lamsdorff συνδιασκέψεως, εἰς ἣν θὰ ἐλάμβανε μέρος καὶ ὁ ἐν Πετροπόλει Πρεσβευτὴς τῆς Ρουμανίας, καὶ ἡς ὁ σκοπὸς θὰ ἦτο ἡ ἐξέτασις τῆς διαφορᾶς ἡμῶν πρὸς τὴν Ρουμανίαν ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ διακανονισμοῦ αὐτῆς.

Ὁ Κύριος Ράλλης ἐδήλωσε τότε τῷ κ. Μουραβιέφ, ὅτι, πρὶν ἢ ἀπαντήσῃ εἰς τὴν γιγνομένην αὐτῷ πρότασιν, ἐπιθυμεῖ νὰ γνωρίζῃ, ἐὰν ἡ Ρουμανία ἦτο διατεθειμένη νὰ τηρήσῃ συνδιαλλακτικωτέραν στάσιν, παράσῃ δ' ἐν ταῦτῳ ἱκανοποιήσιν διὰ τὰ ἐν Ρουμανίᾳ λαβόντα χώραν καθ' Ἑλλήνων γεγονότα, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἀποτελεῖ τὴν ὑπάρχουσαν ἀντίθεσιν μεταξὺ τῶν ἡμετέρων αἰτημάτων καὶ ἐκείνων τῆς Ρουμανικῆς Κυβερνήσεως, ἥτις τὰ ἐν τῷ ἐδάφει αὐτῆς γεγόμενα σχετίζει πρὸς γεγονότα λαβόντα χώραν ἐν ξενῷ ἐδάφει κατὰ ξένων ὑπηκόων, ἢ πρὸς ζητήματα καθαρῶς ἐκκλησιαστικῆς φύσεως, εἰς ἃ οὐδεμίαν εἶχεν ἡ Β. Κυβέρνησις ἀρμοδιότητα ν' ἀναμιχθῇ.

Τοῦ Ἐπιτετραμμένου τῆς Ρωσίας ἀνακοινώσαντος εἰς τὸν Κόμητα Lamsdorff τὴν ἐν τῇ ἀνωτέρῳ ἐννοίᾳ ὁμιλίαν του μετὰ τοῦ Κυρίου

Ράλλη, ἐλήφθη ἐκ Πετροπόλεως μετὰ πάροδον ἡμερῶν τινῶν ἢ ἀπάντησις τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, ἧς τὸ κείμενον ἔχει ὡς ἑξῆς

26
« En offrant aux Gouvernements Grec et Roumain nos
» bons offices, nous avons pensé par là de leur donner seule-
» ment la possibilité de s'entendre par des pourparlers directs
» sur un terrain impartial et amical à l'égard des deux pays—
» celui de la Russie (laquelle comme il résulte d'une commu-
» nication antérieure serait prête le cas échéant de prendre
» la protection des intérêts Grecs en Roumanie). Ces pour-
» parlers viseraient à élucider, s'il ya possibilité d'arriver à une
» solution amiable, le différend surgi entre les deux pays et
» dans le cas affirmatif de poser les bases d'une reconciliation.

« Si ces Gouvernements donnaient dans ce sens des ins-
» tructions à leurs Représentants à St Pétersbourg, ce seul
» fait servirait de gage de leur sincère désir d'aplanir à l'a-
» miable le différend ».

37
« Nous ne jugeons nullement possible pour la Russie d'as-
» sumer dans cette question le rôle d'arbitre, mais nous consi-
» dérerions très-utile pour faciliter la tâche des Représentants
» des deux Parties intéressées d'être exactement informés des
» véritables aspirations et points de vue, tant de la Grèce que
» de la Roumanie et sous ce rapport, la communication qui
» vous a été faite par Monsieur Rhallys sur les causes de l'in-
» cident mérite notre entière reconnaissance ».

« En communiquant ce qui précède au Ministre des Affaires
» Étrangères, veuillez ajouter que la réponse de la Roumanie
» lui sera communiquée ultérieurement »*.

* « Προτείναντες τῇ Ἑλληνικῇ καὶ τῇ Ῥουμανικῇ Κυβερνήσει τὴν ἡμετέραν
» φιλικὴν παρέμβασις, ἐσκέφθημεν μόνον νὰ παράσχωμεν αὐταῖς τὰ μέσα ὅπως
» συννενοηθῶσι δι' ἀπ' εὐθείας διαπραγματεύσεων ἐπὶ ἐδάφους ἀμερολήπτου καὶ
» φιλικοῦ πρὸς ἀμφοτέρας τὰς χώρας — τοῦ τῆς Ῥωσίας, (ἧτις, ὡς ἐξάγεται ἐκ
» προγενεστέρως ἀνακοινώσεως, θὰ ἦτο ἐτοιμῆ, ἐν ἐνδεχομένῃ περιστάσει, ν' ἀνα-
» λάβῃ τὴν προστασίαν τῶν Ἑλληνικῶν συμφερόντων ἐν Ῥουμανίᾳ). Αἱ δια-
» πραγματεύσεις αὗται θ' ἀπέβλεπον εἰς τὸ νὰ διευκρινήσωσιν, ἐὰν εἶναι δυνατὴ
» φιλικὴ λύσις τῆς διαφορᾶς, ἧτις ἠγέρθη μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν, ἐν καταφα-
» τικῇ δὲ περιπτώσει νὰ θέσῃ τὰς βάσεις συμφιλιώσεως ».

« Ἐὰν αἱ κυβερνήσεις αὗται ἤθελον δώσει ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ ὁδηγίας πρὸς
» τοὺς ἐν Πετροπόλει ἀντιπροσώπους των, αὐτὸ τοῦτο καὶ μόνον τὸ γεγονὸς
» ἤθελε χρησιμεύσει ὡς ἐγγύον τῆς εὐκρινοῦς ἐπιθυμίας αὐτῶν νὰ ἐξομα-
» λύνωσι φιλικῶς τὴν διαφορὰν ».

Τὸ ζήτημα τοῦτο παρέμεινεν ἔκτοτε ἔκκρεμὸς μέχρι τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ λήξαντος μηνός, ὅτε προσελθὼν εἰς τὸ Ἐπιτελεῖον ὁ ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ ἐπανελθὼν ἐκ τῆς ἀδείας του Πρεσβευτῆς τῆς Ρωσίας μοι ἀνεκοίνωσεν ἀπὸ μέρους τῆς Κυβερνήσεώς του τὰ ἐπόμενα·

«Il résulte de la réponse reçue par le Ministre de Russie à Bucarest du Ministre des Affaires Étrangères de Roumanie que le temps n'est pas encore venu pour la solution du différend et que la Roumanie, comme le Ministre Monsieur Rhallys l'avait supposé, préfère garder vis-à-vis de la Grèce l'attitude qu'elle a adoptée.»

«Ne croyant pas indispensable d'apprécier de telle ou autre façon la politique du Gouvernement Roumain dans cette question, le Gouvernement Impérial en présence du fait que la Roumanie a décliné les bons offices qu'il lui avait proposés, considère sa mission comme terminée. Il espère toutefois qu'avec le temps l'acuité des mauvaises dispositions réciproques fera place à un état d'esprit plus calme qui mettra une fin désirable au conflit existant entre les deux pays»**.

28

«Οὐδόλως κρίνομεν δυνατὸν διὰ τὴν Ῥωσσίαν ν' ἀναλάβῃ ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ τὸ ἔργον τοῦ διαιτητοῦ, ἠθέλομεν ὁμῶς θεωρήσει λίαν ἀφέλιμον, ὅπως διευκολύνωμεν τὸ ἔργον τῶν ἀντιπροσώπων τῶν δύο ἐνδιαφερομένων Μερῶν, νὰ πληροφωρηθῶμεν ἐπακριβῶς περὶ τῶν ἀληθῶν πόθων καὶ βλέψεων αὐτῶν, τόσον τῆς Ἑλλάδος ὅσον καὶ τῆς Ῥουμανίας, καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης ἡ γενομένη ὑμῖν παρὰ τοῦ Κυρίου Ῥάλλη ἀνακοίνωσις ἐπὶ τῶν ἀφορμῶν τοῦ ἐπεισοδίου εἶναι ἀξία τῆς πλήρους ἡμῶν εὐγνωμοσύνης.»

«Ἀνακονοῦντες τὰ ἀνωτέρω τῷ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ἐπιτελεῖον, θέλετε προσθέσει ὅτε ἡ ἀπάντησις τῆς Ῥουμανίας γνωσθήσεται αὐτῇ βραδύτερον.»

** Ἐκ τῆς παρὰ τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ Πρεσβευτοῦ τῆς Ῥωσσίας ληφθείσης ἀπαντήσεως τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ἐπιτελεῖον τῆς Ῥουμανίας ἐξάγεται ὅτι ὁ χρόνος δὲν ἐπέσει εἰσέτι πρὸς λύσιν τῆς διαφορᾶς καὶ ὅτι ἡ Ῥουμανία, ὡς ὁ Ἐπιτελεῖον Κύριος Ῥάλλης εἶχεν ὑποθέσει, προτιμᾷ νὰ τηρήσῃ ἀπέναντι τῆς Ἑλλάδος τὴν ὑπ' αὐτῆς ληφθεῖσαν στάσιν.»

«Ἡ Ῥωσικὴ Κυβέρνησις μὴ κρίνομεν ἀπαραίτητον νὰ ἐκτιμῆσῃ οὕτως ἡ ἄλλως τὴν πολιτικὴν τῆς Ῥουμανικῆς Κυβερνήσεως ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ, εὐρισκομένη δ' ἐνώπιον τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ Ῥουμανία ἀπέκρουσε τὴν προταθείσαν αὐτῇ φιλικὴν παρέμβασιν θεωρεῖ τὸ ἔργον αὐτῆς λήξαν. Ἐπιτίθει ἐν τούτοις ὅτι σὺν τῷ χρόνῳ τὴν ὀξύτητα τῶν ἀμοιβαίων δυσμενῶν διαθέσεων θέλει διαδεχθῆ ἡρεμωτέρα ψυχικὴ κατάστασις, ἣτις θὰ θέσῃ τέρας ποθητὸν εἰς τὴν μεταξύ τῶν δύο χωρῶν ὑφισταμένην διαφορᾶν.»

Ταῦτα καὶ πρὸ τῆς λήψεως ἔτι τῆς ἐκθέσεως, ἣς τὴν ἀποστολὴν μοὶ ἀνηγγείλατε διὰ τοῦ ἄνω μνησθέντος τηλεγραφήματός σας, ἐνόμισα χρησιμὸν νὰ φέρω εἰς γνώσιν ὑμῶν, καθόσον ἐν αὐτοῖς θέλετε δίδει τὰς σκέψεις τῆς Κυβερνήσεως ὡς πρὸς τὸν χωρισμὸν καὶ τὴν διάκρισιν, ἣτις δεῖον νὰ γίνηται ἐν τοῖς ζητήμασιν, ἀτινα ἐπίνεγκον τὴν ἐν ταῖς σχέσεσι τῶν δύο Κρατῶν ὑφισταμένην νῦν ἀνώμαλιαν.

Ὁ Ὑπουργός

A. ΣΚΟΥΖΕΣ

TELEGRAMME

Monsieur A. Skouzès, Ministre des Affaires Étrangères,
aux Légations du Roi
à Berlin, Londres, Paris, Rome, Saint-Petersbourg et Vienne.

Athènes, le 4 Février 1906.

Tandis que par l'intermédiaire de Monsieur Varatassi notre agent officieux à Bucarest nous recherchions un terrain d'entente directe avec le Gouvernement Roumain, des scènes regrettables eurent lieu le 30 janvier dans la chapelle de notre Légation. Une vingtaine d'individus s'y étant introduits commencèrent par réciter en roumain l'extrait des apôtres, après quoi ils cherchèrent à contraindre l'aumônier à lire l'évangile en roumain. Comme l'officiant répliqua que l'église était grecque et qu'il ne connaissait d'ailleurs pas la langue roumaine, les manifestants se précipitèrent sur lui et le forcèrent à se réfugier à l'hôtel de la Légation, d'où il s'est de nouveau rendu à la chapelle, qu'il s'est vu pour la seconde fois obligé de quitter par suite des cris tumultueux des agitateurs. Enfin la chapelle fut évacuée et c'est ainsi que l'aumônier parvint à terminer l'office. La police bien qu'en nombre suffisant devant la Légation s'abstint d'intervenir.

29
Après ces incidents, une foule de manifestants s'étant jointe aux agitateurs parcourut, musique en tête, les rues de la ville jusqu'à une heure avancée de la nuit, envahissant les maga-

sins grecs et insultant les grecs. Tous ces faits se sont aussi produits sans que la police ait même cherché à rétablir d'ordre.

On nous annonce aussi que le Conseil des Ministres a décidé l'expulsion de dix hellènes parmi les plus en vue de la colonie hellénique à Bucarest, comme étant membres de la société «Hellénismos» que les journaux roumains accusent de fournir aux bandes gréco-macédoniennes les moyens d'entretien. Or, il est notoire que cette société est tout-à-fait étrangère à l'action des bandes en Macédoine.

Je vous prie de porter ce qui précède à la connaissance du Gouvernement auprès duquel vous êtes accrédité, en insistant surtout sur le fait exceptionnellement grave de la violation de la chapelle de notre Légation.

SKOUZÉS

(ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ)

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ

*Ὁ Κύριος Α. Σκουζές, Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν,
πρὸς τὰς ἐν Βερολίῳ, Βιέννῃ, Λονδίῳ, Παρισίοις, Πειρουπόλει
καὶ Ρώμῃ Β. Πρεσβείας.*

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 4 Φεβρουαρίου 1906.

Ἐν ᾧ διὰ τοῦ κ. Βαρατίση, τοῦ ἡμετέρου ἀνεπισήμου ἐν Βουκουρεστίῳ Πράκτορος, προσεπαθοῦμεν νὰ ἐξεύρωμεν ἔδαφος ἀπ' εὐθείας συνεννοήσεως μετὰ τῆς Ρουμανικῆς Κυβερνήσεως, λυπηραὶ σκηναὶ ἔλαβον χώραν τὴν 30^{ην} Ἰανουαρίου ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τῆς αὐτόθι ἡμετέρας Πρεσβείας. Περὶ τὰ 20 ἄτομα εἰσχωρήσαντα ἐν αὐτῷ ἤρξαντο ἀναγινώσκοντα ῥουμανιστὶ τὸν Ἀπόστολον, μετὰ τοῦτο δὲ ἐπεχείρησαν νὰ ἐξαναγκάσωσι τὸν Ἐφημέριον ν' ἀναγνώσῃ τὸ Εὐαγγέλιον ῥουμανιστί. Τοῦ Ἐφημερίου παρατηρήσαντος ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἦτο Ἑλληνικὴ καὶ ὅτι, ἄλλως τε, ἠγνόει τὴν ῥουμανικὴν γλῶσσάν, οἱ διαδηλωταὶ ὤρμησαν κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἠνάγκασαν νὰ καταφύγῃ ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς Πρεσβείας, ὁπόθεν ἐπανῆλθεν εἰς τὸ παρεκκλήσιον, ἀναγκασθεὶς ἐκ δευτέρου νὰ καταλίπῃ αὐτὸ συνέλεια τῶν ἰορυβοδῶν κραγῶν τῶν ταραχοποιῶν. Τέλος τὸ παρεκκλήσιον ἐξεκενώθη καὶ οὕτως ὁ Ἐφημέριος κατώρθωσε νὰ ἀποπερατώσῃ τὴν λειτουργίαν. Τὰ ἀστυνομικὰ ὄργανα, καίτοι ἐπαρκῆ τὸν ἀριθμὸν πρὸ τῆς Πρεσβείας, δὲν παρενέβησαν.

Μετά τὰ ἐπεισόδια ταῦτα, πλήθος διαδηλωτῶν ἐνωθὲν μετὰ τῶν παραγοποιῶν διέτρεξεν, ἔχον ἐπὶ κεφαλῆς μουσικὴν, τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως μέχρι προκεχωρηκυίας ὥρας τῆς νυκτός, εἰσβάλλον εἰς τὰ ἑλληνικὰ καταστήματα καὶ ὑβρίζον τοὺς Ἕλληνας. Πάντα τὰ γεγονότα ταῦτα ἔλαβον ὡσαύτως χώραν χωρὶς οὐδὲ κἂν ἡ ἀστυνομία νὰ προσπαθῆσῃ νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν τάξιν.

Ἀγγέλλεται ἡμῖν ἐπίσης, ὅτι τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ἀπεφάσισε τὴν ἀπέλασιν ἐξ Ἑλλήνων μεταξὺ τῶν μᾶλλον ἐπιφανῶν τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ ἑλληνικῆς παροικίας, ὡς μελῶν τῆς Ἑταιρείας «ὁ Ἑλληνισμός», ἣν αἱ ρουμανικαὶ ἐφημερίδες κατηγοροῦσιν ὅτι παρέχει εἰς τὰ ἑλληνομακεδονικὰ σώματα τὰ πρὸς συντήρησιν αὐτῶν μέσα, ἐνῶ εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστόν, ὅτι ἡ ἑταιρεία αὕτη οὐδὲν ἔχει τὸ κοινὸν πρὸς τὴν δρᾶσιν τῶν ἐν Μακεδονίᾳ σωμάτων.

Παρακαλῶ ὑμᾶς νὰ φέρητε τὰ ἀνωτέρω εἰς γνῶσιν τῆς Κυβερνήσεως, παρ' ἣ ἐστὲ διαπελιστευμένος, ἐπιμένοντες ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ ἐξαιρετικῶς σοβαροῦ γεγονότος τῆς παραβιάσεως τοῦ παρεκκλησίου τῆς ἡμετέρας πρεσβείας.

ΣΚΟΥΖΕΣ

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ

*Ὁ Κύριος Α. Σκουζές, Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν,
πρὸς τὸν κ. Α. Βαρατάσην.*

Εἰς Βουκουρεστίον.

Ἐν Ἀθήναις, τῆ 4 Φεβρουαρίου 1906.

Εἰλικρινεῖς ἡμῶν διαθέσεις πρὸς συμφιλίωσιν ἐξεδηλώσαμεν ἐπανειλημμένως καὶ τὰς ἐπαναλαμβάνομεν καὶ σήμερον, ἐννοεῖται δὲ ὅτι, ἅμα τῆς πρὸς τοῦτο ὥρας ἐπιστάσεως, πᾶν τὸ δυνατὸν θὰ πράξομεν ἵνα ὁ ἐν Μακεδονίᾳ φυλετικὸς ἀνταγωνισμὸς Ἑλλήνων καὶ Ρωμούνων ἀποβάλλῃ ὀξὺν χαρακτῆρα, ὑπὸ τὸν ὄρον ν' ἀποστῶσι καὶ οὗτοι τῶν ἐνεργειῶν τῶν. Ἄλλ' ἐφ' ὅσον δὲν δίδονται ἡμῖν ὑπὸ τῆς Ρουμανικῆς Κυβερνήσεως ἐμπρακτοὶ ἀποδείξεις, ὅτι ἀποδοκιμάζει τὰ γενόμενα ἐν Βουκουρεστίῳ, οὔτε σκέψις δύναται νὰ γίνη περὶ ἐξακολουθήσεως τῶν διαπραγματεύσεων πρὸς συμφιλίωσιν.

Δέον νὰ ἔχητε ὑπ' ὄψει ὅτι διὰ νὰ ἐπαναλάβωμεν τὰς σχέσεις, πρέπει νὰ λάβωμεν ἐκ τῶν προτέρων ἐγγυήσεις παρὰ τῆς Ρουμανικῆς Κυβερνήσεως, ὅτι ἡ θέσις τῶν Ἑλλήνων ἐν Ρουμανίᾳ καὶ ἡ

ἡμετέρα ναυτιλία δὲν θὰ ἐπιδεινωθῶσι διὰ νομοθετικῶν μέτρων· ἐπίσης ὅτι θὰ συνομολογήσῃ σύμβασιν, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς προϋπαρ-
χοῦσης, ἧς ἡ ἰσχὺς λήγει μετ' ὀλίγους μῆνας.

ΥΚΟΥΖΕΣ

**Ὁ Κύριος Α. Σκουζές, Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν,
πρὸς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρεσβευτήν.**

Ἄριθ. 1424.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 28 Ἀπριλίου 1906.

Τὴν ὑπ' ἀριθ. 259 ἡμετέραν ἐκθεσιν, δι' ἧς μοι ἀνεκοινώσατε τὰ τῆς ὁμιλίας ὑμῶν μετὰ τῶν κυρίων Λαχωβάρης καὶ Δισέσκου, καθ' ἣν, γενομένης συζητήσεως περὶ τῆς Ἑλληνορρομανικῆς διαφορᾶς, καθώ-
ρισαν οὗτοι τοὺς ὅρους, ὑφ' οὓς δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ συνεννόησις με-
ταξὺ τῶν δύο Κρατῶν, μετὰ πολλῆς προσοχῆς διεξήλθον.

Καὶ ἐν πρώτοις παρατηρῶ ὅτι μεταξὺ τῶν ὅρων οὓς ἤδη προβά-
λουσιν οἱ Κύριοι Λαχωβάρης καὶ Δισέσκος καὶ ἐκείνων οὓς ὁ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸς τῆς Ρουμανίας, κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰανουάριον, ἀνεκοινώσεν ἐγγράφως εἰς τὸν Κύριον Βαρατάσην, ὃν ἀντίγραφον δὲ διεβίβασα ὑμῖν διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 350 ἐγγράφου, ὑπάρχει οὐσιώδης διαφορά, ἀποδεικνύουσα ὅτι οἱ Ρωμοῦνοι εἶναι νῦν πολλῶ πλείοτερον ἀπαιτητικοὶ καὶ κατηγορηματικοὶ ἐν ταῖς ἀξιώ-
σεσιν αὐτῶν.

Οὕτως, ἐνῶ ὁ Στρατηγὸς Λαχωβάρης, ἐν τῷ διαβιβασθέντι εἰς τὸν Κύριον Βαρατάσην σημειώματι, ὑποδεικνύει τὴν ἀνάγκην ὅπως ἡ Β. Κυβέρνησις καὶ πάντες οἱ ἐν Ἑλλάδι ἐργασθῶσι πρὸς διαφώτισιν τῆς κοινῆς γνώμης, οὕτως ὥστε τὸ ἐχθρικὸν πρὸς τοὺς Ρωμοῦνους ῥεῦμα νὰ μετατραπῇ εἰς ῥεῦμα εὔνου ἐπὶ τοὺς ἐκείνους, οἵτινες δὲν ἐπιζητοῦσιν ἢ νὰ προσεῦχωνται καὶ ἀναγινώσκωσιν ἐν τῇ ἰδίᾳ ἑαυτῶν γλώσσῃ, νῦν οἱ Κύριοι Λαχωβάρης καὶ Δισέσκος ἐπανερχονται εἰς τὸ θέμα τῶν ἑλληνομακεδονικῶν σωματίων, περὶ οὗ ἀληθῶς ἐν ἀρχῇ ὁμίλει πρὸς τὸν κ. Βαρατάσην ὁ Στρατηγὸς Λαχωβάρης, ἀλλὰ τὸ ὅποσον ἐγκατέλειψεν, ὅτε ἐγγράφως ἀνεκοίνου ὑμῖν τοὺς ὅρους τῆς συμφιλίωσεως. Ἐπίσης προκειμένου περὶ τῆς ἀπὸ μέρους ἡμῶν παρὰ τῷ Οἰκουμένικῷ Πατριαρχεῖῳ ὑποστηριξέως τῶν ῥομανικῶν ἀτη-
μάτων, ὁ Στρατηγὸς Λαχωβάρης κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰανουάριον εἶχε ζητήσῃ τὴν συνδρομὴν ἡμῶν πρὸς εὐόδωσιν τῶν παρὰ τῷ Πα-
τριαρχεῖῳ ἐνεργειῶν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρεσβευτοῦ τῆς

Ρουμανίας, οὕτως ὥστε ἡ Μ. Ἐκκλησία νὰ παραχωρήσῃ εἰς τοὺς ἐν Τουρκίᾳ Ρωμῶνους ἐκεῖνα, ἅπερ εἶχεν ἤδη παραχωρήσει εἰς τοὺς Σέρβους, ἐνῶ σήμερον οἱ Κύριοι Λαχωβάρης καὶ Δισέσκος, καθορίζοντες μᾶλλον ὀρισμένως τὰ τοῦ θέματος τούτου, ἀπαιτοῦσι τὸν διορισμὸν ἐν ἐπαρχίᾳ τινὶ τῆς Μακεδονίας, καὶ ὀρισμένως ἐν τῇ τῶν Πρεσπῶν, Μητροπολίτου Ἑλληνος, ἀλλὰ γινώσκοντες τὴν ῥουμανικὴν, χαρακτηριζομένου δὲ ὡς ἱεράρχου Ἑλληνοβλάχου.

Ἐπὶ τῶν νεωτέρων τούτων προτάσεων τῆς Ρουμανικῆς Κυβερνήσεως, ὧν ἀπλῶς ἠθέλησα ἀνωτέρω νὰ καταδείξω τὴν διαφορὰν πρὸς τοὺς ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Λαχωβάρη πρότερον ὑποβληθέντας ὄρους, διασκεφθεῖσθαι τῆς Β. Κυβερνήσεως, ἀνακοινῶ ὑμῖν κατωτέρω τὴν ἀπάντησιν ἡμῶν.

Καὶ ἄλλοτε ἐδηλώσαμεν καὶ νῦν ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι λυπεῖ ἡμᾶς εἰς ἄκρον ἡ ὑπάρχουσα ἐν ταῖς σχέσεσι τῶν δύο Κρατῶν ψυχρότης καὶ ὅτι ἐπιθυμία ἡμῶν εἶναι νὰ ἐκλείψωσι τὰ αἷτια τῆς δυσαρεσκείας καὶ ἀποκατασταθῶσιν αἱ πρότερον μετὰ τῆς Ρουμανίας φιλικαὶ σχέσεις. Εἰς ἐπίτευξιν τούτου, ἡ Ρουμανία θὰ εὕρῃ ἡμᾶς πάντοτε ἐμφορομένους τῶν συνδυαλλακτικωτέρων καὶ μετριοπαθεστέρων διαθέσεων.

Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι πάντῃ ἀνέφικτον ἀποβαίνει εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ προχωρήσῃ καὶ μέχρι τοῦ σημείου, πέραν τοῦ ὁποίου παρουσιάζονται ζητήματα οὐ μόνον ἀναρμοδιότητος, ἀλλὰ καὶ ἠθικῆς ἐπιβολῆς, ἧς ἐντελῶς στερούμεθα.

Γινώσκειτε καλῶς τὰ αἷτια, ἅτινα προεκάλεσαν τὸν σχηματισμὸν ἐν Μακεδονίᾳ Ἑλληνομακεδονικῶν σωμάτων, γινώσκειτε ἐπίσης ὅτι ἐπὶ τῶν σωμάτων τούτων, ὧν κατὰ τὸ πλεῖστον μετέχουσι Μακεδόνες, ἀναλαμβάνοντες τὸ ἔργον τῆς ὑποστηρίξεως τῶν ἐκ τῶν Βουλγαρικῶν αὐθαιρεσιῶν πασχόντων ἀδελφῶν των, οὐδὲν μέσον ἐπιδράσεως ἔχει ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις. Ἀλλὰ παρὰ πάντα ταῦτα ἡ Κυβέρνησις ἀναλαμβάνει τὴν ὑπόσχεσιν νὰ πράξῃ πᾶν τὸ ἐφικτόν, ὅπως ἀποβάλλῃ ὃ ἐν Μακεδονίᾳ μετὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ ῥουμανιζόντων φιλετικὸς ἀνταγωνισμὸς τὸν ὀξὺν αὐτοῦ χαρακτήρα, ὀφειλόμενον ἰδίως εἰς τὰς κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου ἐπιθέσεις τῶν ὀπαδῶν τῆς ῥουμανικῆς προπαγάνδας, ἧτις, ὡς ἐκ πολλῶν γεγονότων μαρτυρεῖται, ἐφωρατὴ συμπτῶντα ἐν πολλοῖς σημείοις μετὰ τῶν Βουλγάρων, πρὸς οὓς καὶ ἄφθονα παρέσχε τὰ μέσα τῆς ἐνεργείας, ἐξ ἧς ἐπῆλθον γεγονότα, δὴ τὰ ὅποια πρῶτοι ἡμεῖς ἐθλίβημεν.

Ἐχομεν δὲ τὴν ἀκράδαντον πεποίθησιν ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν ἐν Μακεδονίᾳ στοιχεῖον, διαφωτιζόμενον παρ' ἡμῶν περὶ τοῦ ἀληθοῦς

αὐτοῦ συμφέροντος νὰ διάγῃ ἐν συμπνοίᾳ μετὰ τῶν ῥουμανιζόντων, θέλει εἰσακούσει τῆς συμβουλῆς ἡμῶν.

Ἄλλ' ὡς πρὸς τὸ δεύτερον αἴτημα τῆς Ρουμανικῆς Κυβερνήσεως, τὸ ἀποσκοποῦν εἰς τὸν διορισμὸν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Πρεσπῶν Μητροπολίτου γινώσκοντος τὴν ῥουμανικὴν, εἰς τὴν δ' ἐν ἐνὶ λόγῳ ἀναγνώρισιν καὶ ἀποδοχὴν ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου τοῦ περὶ κοινοτήτων ῥουμανικῶν Ἰραδέ, ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἡ Κυβέρνησις εἰς λίαν δυσχερῆ θέσιν περιάγεται, ἅτε μὴ ἔχουσα οὐδὲν μέσον ὑποστηρίξεως παρὰ τῷ Πατριαρχεῖῳ τῆς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐπιθυμίας τῆς Ρουμανικῆς Κυβερνήσεως.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἐπὶ τῇ βίσει τῶν ἐπιβραβευνθέντων Αὐτῶ ὑπὸ τοῦ Κατωκτητοῦ προνομίον, ὧν εἶναι ὁ ὑπέρτατος θεματοφύλαξ, ἔχει δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις, εἰς ἃς εἰς οὐδένα ἐπιτρέπεται νὰ ἐπεμβῇ. Δὲν δύναται ἐπίσης τὸ Πατριαρχεῖον νὰ παρεκκλίνῃ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων, οἵτινες ἐπὶ ὅλων τῶν θεμάτων τῶν ἀναγομένων εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας διαγράφουσιν αὐτῷ ὀρισμένην πορείαν, πρὸς μεταλλαγὴν τῆς ὁποίας οὐδεμίᾳ ἡθικῇ ἐπιρροῇ, ὀθενδήποτε προερχομένη, δύναται νὰ ἰσχύσῃ. Ἄλλ' ἐὰν δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπιβληθῶμεν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον διὰ νὰ ἀποδεχθῇ τὰ ῥουμανικὰ αἰτήματα, εἰς τὴν αὐτὴν ἐπίσης, ἀφ' ἑτέρου, εὐρισκόμεθα ἀδυναμίαν καὶ ν' ἀποτρέψωμεν αὐτὸ ἀπὸ τῆς λύψεως οἰασδήποτε ἀποφάσεως ἐπὶ οἰοιδήποτε θέματος.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ὁ δεύτερος ὅρος τῆς Ρουμανικῆς Κυβερνήσεως προσκρούει εἰς προσκόμιματα καὶ δυσχερείας, τὰς ὁποίας ἡ Κυβέρνησις δὲν ἔχει ἐξουσίαν τινὰ ν' ἄρῃ. Ἐπομένως μόνου τοῦ Πατριαρχείου ὄντος ἄρμοδιον, ὡς πρὸς τὰ ἐν τῷ δευτέρῳ ὄρῳ περιλαμβανόμενα ἐκκλησιαστικὰ θέματα, εἰς αὐτὸ ἐν πλήρει ἐλευθερίᾳ γνώμης ἀπόκειται νὰ ἐξενέγκῃ, οἷαν ἤθελε κρίνει σύμφωνον πρὸς τοὺς ἐκκλησιαστικούς κανόνας καὶ τὰ δίκαια τοῦ Γένους ἀπόφασιν.

Τοιαύτη ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ἢ εἰς τὰ ῥουμανικὰ αἰτήματα ἀπάντησις ἡμῶν, ἦν παρακαλῶ ν' ἀναπτύξητε καταλλήλως εἰς τοὺς μεθ' ὧν συνδιελέχθητε, διαβεβαιοῦντες αὐτοὺς ὅτι, ἐννοοῦντες κάλλιστα τὰ κοινὰ συμφέροντα, ἃ ἔχουσι τὰ δύο Κράτη, διαπνεόμεθα ὑπὸ τῆς μᾶλλον εὐκρινοῦς ἐπιθυμίας ν' ἀποκαταστήσωμεν τὰς προτέρας μετὰ τῆς Ρουμανίας φιλικὰς σχέσεις, ἀλλ' ὅτι δὲν πρέπει καὶ ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις νὰ ἐπιμένῃ εἰς ὄρους, ὧν ἡ πραγματοποιήσις δὲν κεῖται εἰς τὰς χεῖρας τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

**Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρεσβευτῆς τῷ Κυρίῳ Α. Σκουζέ,
Ἐπιτετραμῶ τῶν Ἐξωτερικῶν.**

Ἀριθ. 323.

Τῆ 6 Μαΐου 1906.

Ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ λάβω χθὲς τὸ ἀπὸ 28 λήξαντος Ἀπριλίου ὑπ' ἀριθ. 1424 ἔμπ. ἔγγραφον, δι' οὗ εὐηρεστήθη ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης νὰ μοι ἀνακοινώσῃ τὰς γνώμας τῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν προταθέντων ὑπὸ τοῦ κ. Λαχωβάρη καὶ τοῦ κ. Δισέσκου πρὸς συνεννόησιν μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ρουμανίας ὄρων, περὶ ὧν ἡ ἀπὸ 30 Μαρτίου ἐ. ἔ. ὑπ' ἀριθ. 259 ἔμπ. ἔκθεσίς μου.

Εἰς ἀπάντησιν εἰς τὸ ὡς ἀνωτέρω ἔγγραφον τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος, ἔχω τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσω Αὐτῇ ὅτι ὁ μὲν Κύριος Δισέσκου ἀπῆλθεν ἐντεῦθεν — θὰ ἐπανέλθῃ πιθανώτατα χάριν τῶν ἐπὶ συνομολογήσει προξενικῆς συμβάσεως διαπραγματεύσεων — πρὸ εἰκοσι περὶ-ποῦ ἡμερῶν, ὁ δὲ τέως ἐνταῦθα Πρεσβευτῆς Κύριος Λαχωβάρης πρὸ δώδεκα ἡμερῶν μετέβη διὰ Βουκουρεστίου εἰς Βιέννην. Ἀδύνατος κατ' ἀκολουθίαν ἀποβαίνει ἢ πρὸς αὐτοὺς ἀνακοίνωσις τῆς ἐν τῷ ζητήματι γνώμης τῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως, δὲν θεωρῶ δ' ἐτέρωθεν ὀρθὸν οὐδὲ προσῆκον νὰ διαλεχθῶ περὶ αὐτοῦ πρὸς τὸν διάδοχον τοῦ Κυρίου Λαχωβάρη Κύριον Παπινίου, μὴ ἀναλαμβάνοντα ἄλλως ἕως τοῦδε τὴν διεύθυνσιν τῆς Πρεσβείας, ἣν ὡς Ἐπιτετραμμένος διευθύνει ὁ γραμματεὺς Κύριος Σταυρίδης.

Εὐκλειδέσιαιος

Ι. ΓΡΥΠΑΡΗΣ

**Ὁ Κύριος Α. Σκουζές, Ἐπιτετραμῶ τῶν Ἐξωτερικῶν,
πρὸς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρεσβείαν.**

Ἀριθ. 1582

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 13 Μαΐου 1906.

Εὐρίσκομεν ὀρθὴν τὴν γνώμην ὑμῶν, ὅπως μὴ ἀνακοινώσῃτε εἰς τὸν νέον αὐτόθι Πρεσβευτὴν τῆς Ρουμανίας τὴν ἀπάντησιν τῆς Κυβερνήσεως εἰς τοὺς ὑπὸ τῶν κ. κ. Λαχωβάρη καὶ Δισέσκου προταθέντας ὄρους συνεννοήσεως μετὰ τῆς Ρουμανίας. Ἐνεκα δὲ τῆς δυσαρέστου τροπῆς, ἣν τὰ ἡμέτερα ἐν Ρουμανίᾳ πράγματα ἔλαβον καὶ πάλιν, μὴ φρονούντες ὅτι εἶνε προσῆκον νὰ γένηται ἡ ἀνακοίνωσις αὕτη διὰ τοῦ κ. Βασιτάση, δίδομεν ὑμῖν τὴν ἐντολήν νὰ πράξετε τοῦτο ὑμεῖς, ἅμα τῇ ἐπιστροφῇ τοῦ κ. Δισέσκου, πρὸς ὃν θέλετε ἐξηγήσῃ ὅτι τὴν ἀπάντησιν τῆς Κυβερνήσεως εἴχετε λάβῃ ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀναχώρησίν του καὶ ὅτι ἀνεμένετε τὴν ἐπάνοδόν του διὰ νὰ τῷ ἀνακοινώσῃτε αὐτήν.

Ὁ Ἐπιτετραμῶς

Α. ΣΚΟΥΖΕΣ

ΔΙΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΕΙΣΑΙ
ΜΕΤΑΞΥ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΡΟΥΜΑΝΙΚΗΣ
ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΚΑΤΑ
ΤΗΝ ΥΠΟ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΙΑΣ ΤΑΥΤΗΣ ΓΕΝΟΜΕΝΗΝ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑΝ
ΤΗΣ ΑΠΟ 19 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1900
ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

Son Excellence le Général J. Lahovary
à S. E. Monsieur D. G. Rhallys,
Président du Conseil des Ministres, Ministre des
Affaires Etrangères de Grèce.

N° 219°

Bucarest le $\frac{21 \text{ Septembre}}{4 \text{ Octobre}}$ 1905

Monsieur le Président du Conseil,

Vu l'absence simultanée des représentants diplomatiques de Grèce à Bucarest et de Roumanie à Athènes, j'ai l'honneur de m'adresser directement à Votre Excellence pour l'informer que le Gouvernement Royal a décidé, en vue de la mise en vigueur du nouveau tarif douanier, adopté par les Corps Législatifs de Roumanie dans leurs séances des 18 et 19 Avril de l'année dernière, de dénoncer à la date du 1er Octobre (vieux style) de l'année courante et conformément à son article III, la Convention de Commerce conclue entre la Grèce et la Roumanie le 19 Décembre 1900, ainsi que le Protocole annexé à la dite Convention.

Les effets de la Convention cesseront donc à la date du 1er Juillet 1906.

30

Veuillez agréer, Monsieur le Président du Conseil,
l'assurance de ma haute considération.

Le Ministre,
Le Général de division,
(Sig.) J. LAHOVARY

Ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ Στρατηγὸς Ι. Λαχωβάρης
πρὸς τὴν Α. Ε. τὸν Κύριον Δ. Γ. Τάλλην, Πρόεδρον τοῦ
Ἑπιχειρηματικοῦ Συμβουλίου, Ἐπιτετραχένιον ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν
τῆς Ἑλλάδος.

Ἄριθ. 219

Ἐν Βουκουρεστίῳ τῆ 21 Σεπτεμβρίου 1905
4 Ὀκτωβρίου

Κύριε Πρόεδρε,

Ἐνεκα τῆς συγχρόνου ἀπουσίας τῶν διπλωματικῶν ἀντιπροσώ-
πων τῆς Ἑλλάδος ἐκ Βουκουρεστίου καὶ τῆς Ρουμανίας ἐξ Ἀθηνῶν,
λαμβάνω τὴν τιμὴν ν' ἀπευθυνθῶ ἀπ' εὐθείας πρὸς τὴν Ἑμετέραν
Ἐξοχότητα ὅπως πληροφορήσω Αὐτὴν ὅτι ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις,
σκοπομένης τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ψηφισθέντος παρὰ τῶν Νομοθε-
τικῶν Σωμάτων τῆς Ρουμανίας ἐν ταῖς συνεδριάσεσι τῆς 18 καὶ 19
Ἀπριλίου παρελθόντος ἔτους νέου τελωνιακοῦ δασμολογίου, ἔλαβε
τὴν ἀπόφασιν νὰ καταγγεῖλη ἀπὸ τῆς 1ης Ὀκτωβρίου (παλαιᾶς ἡμε-
ρομηνίας) τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους, καὶ συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 3ον
αὐτῆς, τὴν μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ρουμανίας τὴν 19ην Δεκεμβρίου
1900 συνομολογηθεῖσαν ἐμπορικὴν Σύμβασιν ὡς καὶ τὸ συνημμέ-
νον ταύτῃ Πρωτόκολλον.

Ἡ ἰσχὺς ἐπομένως τῆς Συμβάσεως θέλει λήξει τὴν 1ην Ἰουλίου
τοῦ 1906.

Δέξασθε κ. τ. λ.

Ὁ Ἐπιτετραχένιος,
Ὁ Στρατηγός
(Ἐπογ.) ΙΑΚ. ΛΑΧΩΒΑΡΗΣ

Son Excellence Monsieur D. G. Rhallys
à S. E. le Général J. Lahovary,
Ministre des Affaires Etrangères de Roumanie.

N° 13877.

Athènes le $\frac{27 \text{ Septembre}}{10 \text{ Octobre}}$ 1905

Monsieur le Ministre,

J'ai reçu hier la Note que Votre Excellence a bien voulu m'adresser de Bucarest le $\frac{21 \text{ Septembre}}{4 \text{ Octobre}}$ pour m'informer que le Gouvernement Royal avait décidé, « en » vue de la mise en vigueur du nouveau tarif douanier, « adopté par les corps législatifs de Roumanie dans » leurs séances des 18 et 19 Avril de l'année dernière, « de dénoncer à la date du 1er Octobre (vieux style) de » l'année courante et conformément à son article III, la « Convention de Commerce conclue entre la Grèce et la » Roumanie le 19 Décembre 1900, ainsi que le Protocole » annexé à la dite Convention.

En prenant acte de la dénonciation formulée dans la Note précitée de Votre Excellence pour ce qui concerne la cessation des effets de la Convention de Commerce, je dois en même temps faire valoir que l'état de choses établi par le Protocole de 1900 ne pourrait être l'objet d'une dénonciation.

La reconnaissance des personnes morales (juridiques) ne saurait être éphémère ni subordonnée à l'application d'une Convention de Commerce dont la durée avait été fixée à un délai (minimum) de deux ans et trois mois; aussi l'article III de la Convention gréco-roumaine ne parle-t-il que de la dénonciation éventuelle de la Convention.

La reconnaissance de la personnalité juridique des institutions ecclésiastiques et scolaires grecques établies

31

en Roumanie a été, tant en 1896 qu'en 1900, l'objet de longues et laborieuses négociations qui ont abouti à la signature du Protocole de 1900.

Ce Protocole en reconnaissant *définitivement* comme personnes morales (juridiques) les églises helléniques comprises dans la liste y annexée, n'a fait que sanctionner un état de choses préexistant et reconnu déjà par la jurisprudence de la Cour de cassation de Roumanie et a ainsi résolu in infinitum cette question débattue depuis de longues années entre les deux Pays.

Aussi, Monsieur le Ministre, le Gouvernement Hellénique considère-t-il comme non fondée la dénonciation du Protocole du 19 Décembre 1900, lequel constitue un accord diplomatique indépendant de la Convention de Commerce de la même date, et dont les effets ne pourraient être limités à un délai quelconque ni annulés par le fait d'une dénonciation.

Veuillez agréer, Monsieur le Ministre, l'assurance de ma haute considération.

Le Président du Conseil des Ministres,
Ministre des Affaires Etrangères.

(sig.)

D. G. RHALLYS

Ἡ Α. Ε. ὁ Κύριος Δ. Γ. Πάλλης,
πρὸς τὴν Α. Ε. τὸν Στρατηγὸν Γ. Λαχωβάρη, Ὑπουργὸν
ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ρουμανίας.

Ἄριθ. 13877 *

Ἐν Ἀθήναις τῇ 27 Σεπτεμβρίου 1905
10 Ὀκτωβρίου

Κύριε Ὑπουργέ,

Ἐλάβον χθὲς τὴν διακοίνωσιν ἣν ἡ Ὑμετέρα Ἐξουχότης εὐηρε-
στήθη ἵνα μοι ἀπευθύνῃ ἐκ Βουκουρεστίου, τὴν 21 Σεπτεμβρίου
4 Ὀκτωβρίου

* Ὅρα ταυτάριθμον ἐγκύκλιον σχετικὴν ἐν σελ. 86.

ὅπως μὲ πληροφορήσῃ ὅτι ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε, «σκοπούμενης τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ παρὰ τῶν νομοθετικῶν σωμάτων τῆς Ρουμανίας ψηφισθέντος ἐν ταῖς συνεδριάσεσι τῶν 18 καὶ 19 Ἀπριλίου τοῦ παρελθόντος ἔτους νέου τελωνιακοῦ δασμολογίου, νὰ καταγγεῖλῃ ἀπὸ τῆς 1ης Ὀκτωβρίου (παλαιᾶς ἡμερομηνίας) τοῦ ἐνεστώτος ἔτους, καὶ συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 3ον αὐτῆς, τὴν μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ρουμανίας τὴν 19 Δεκεμβρίου 1900 συναμολογηθεῖσαν Ἐμπορικὴν Σύμβασιν ὡς καὶ τὸ συνημμένον ταύτῃ Πρωτόκολλον.»

Λαμβάνων ὑπὸ σημείωσιν τὴν ἐν τῇ μνησθείσῃ διακοινώσει τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος διατυπωμένην καταγγελίαν ὡς πρὸς τὴν κατάπτωσιν τῆς ἰσχύος τῆς ἐμπορικῆς Συμβάσεως, ὀφείλω ταυτοχρόνως ἵνα ἐξάρω ὅτι ἡ διὰ τοῦ Πρωτοκόλλου τοῦ 1900 καθιερωθεῖσα κατάστασις πραγμάτων δὲν εἶνε δυνατόν ἵνα γένηται ἀντικείμενον καταγγελίας τινός.

Ἡ ἀναγνώρισις τῶν ἠθικῶν προσώπων (νομικῶν) δὲν δύναται νὰ ἦ ἐφήμερος οὐδὲ νὰ ἐξαρτηθῇ ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς ἐμπορικῆς συμβάσεως, ἥς ἡ διάρκεια εἶχε καθορισθῆ (κατ' ἐλάχιστον ὄρον) εἰς δύο ἔτη καὶ τρεῖς μῆνας. Τούτου ἕνεκα τὸ ἄρθρον 3ον τῆς ἑλληνορουμανικῆς Συμβάσεως δὲν προεῖδεν ἢ ἐνδεχομένην καταγγελίαν τῆς συμβάσεως.

Ἡ ἀναγνώρισις ὡς νομικῶν προσώπων τῶν ἐν Ρουμανίᾳ ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν ἑλληνικῶν ἰδρυμάτων ἐγένετο ἀντικείμενον, κατὰ τε τὸ ἔτος 1896 ὡς καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1900, διεξοδικῶν καὶ ἐπιπόνων διαπραγματεύσεων αἵτινες κατέληξαν εἰς τὴν ὑπογραφὴν τοῦ πρωτοκόλλου τοῦ 1900.

Τὸ πρωτόκολλον ἀναγνωρίσασιν ὀριστικῶς ὡς ἠθικὰ πρόσωπα (νομικὰ) τὰς Ἑλληνικὰς ἐκκλησίας τὰς περιληφθεῖσας ἐν τῷ παραρτηθέντι αὐτῷ καταλόγῳ οὐδὲν ἕτερον ἔπραξεν ἢ νὰ ἐπισημοποιήσῃ κατάστασιν πραγμάτων προϋπάρχουσας, ἀνεγνωρισμένην ἤδη καὶ παρὰ τῆς νομολογίας τοῦ Ἀκυρωτικοῦ τῆς Ρουμανίας. ἔκανονίσθη δ' οὕτω διὰ παντὸς τὸ ζήτημα τοῦτο τὸ ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν συζητούμενον μεταξὺ τῶν δύο Κρατῶν.

Συνελπὼς, Κύριε Ὑπουργέ, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις θεωρεῖ ὡς ἀβάσιμον τὴν καταγγελίαν τοῦ Πρωτοκόλλου τῆς 19 Δεκεμ-

βρίου 1900, ὅπερ ἀποτελεῖ διπλωματικὴν συμφωνίαν ἀνεξάρτητον τῆς ἐμπορικῆς Συμβάσεως τῆς ἰδίας χρονολογίας, καὶ οὕτως τὰ ἀποτελέσματα (les effets) δὲν δύνανται νὰ ἔχωσιν ὡς ὄριον προθεσμίαν τινὰ οἰανδήποτε, οὐδὲ νὰ καταλυθῶσι διὰ καταγγελίας τινός. Δέξασθε κτλ.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου,
 Ὑπουργός ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν,
 (Ὑπουργ.) Δ. Γ. ΡΑΛΛΗΣ

*Son Excellence le Général J. Lahovary
 à S. E. Monsieur D. G. Rhallys,
 Président du Conseil des Ministres, Ministre des
 Affaires Etrangères de Grèce.*

№ 18825

Bucarest le 18 Octobre 1905

Monsieur le Président du Conseil,

J'ai reçu la note en date du 27 Septembre/10 Octobre 1905, que Votre Excellence a bien voulu m'adresser en réponse à celle par laquelle j'ai eu l'honneur de lui annoncer la dénonciation à partir du 1er Octobre 1905, vieux style, de la Convention de commerce conclue entre la Roumanie et la Grèce à la date du 19 Décembre 1900, ainsi que du protocole annexé à la dite Convention.

En prenant acte de la dénonciation de la Convention de commerce Votre Excellence me fait l'honneur de me déclarer, qu'à Son avis l'état de choses établi par le protocole ne saurait faire l'objet d'une dénonciation « la connaissance des personnes morales (juridiques) ne pouvant être éphémère ni subordonnée à l'application d'une Convention de commerce d'une durée limitée » et « le protocole ayant reconnu définitivement, c'est-à-dire « *in*

« *finitum* » comme personnes morales (juridiques) les églises helléniques dans la liste y annexée; ce protocole n'ayant fait d'ailleurs que sanctionner un état de choses préexistant et reconnu déjà par la jurisprudence de la Cour de cassation roumaine ».

J'ai l'honneur de répondre à Votre Excellence que le Gouvernement Royal ne saurait aucunement partager Sa façon de voir.

En admettant que la reconnaissance des églises helléniques comme personnes morales contenue au protocole n'est ni éphémère ni subordonnée à l'application de la Convention de commerce et que c'est en ce sens qu'il a été dit, qu'elles étaient reconnues définitivement par le Gouvernement roumain, lorsque la Convention de commerce après l'expiration du délai de neuf mois à partir de la dénonciation, aura cessé de produire ses effets, ces églises ne cesseront pas *ipso facto* de jouir de la personnalité civile qui leur a été reconnue.

Mais il ne suit pas de là que le Gouvernement Royal ne pourra pas, s'il croit que l'intérêt de l'Etat Roumain le demande, retirer à un moment donné à tout ou partie de ces établissements publics le bénéfice de la personnalité civile qu'il leur avait accordé. Votre Excellence n'est pas sans savoir que les personnes morales (juridiques) n'existent que par l'effet des lois du pays où elles sont constituées; que l'existence qui leur a été conférée par une loi peut leur être retirée par une autre mesure législative; que le droit de modifier sur ce point l'état de la législation est un attribut de la souveraineté de chaque État; qu'on peut citer d'innombrables précédents dans la plupart des pays de l'Europe qui ont modifié radicalement leur législation en ces matières et retiré la personnalité civile à nombre de congrégations, d'ordres religieux et autres personnes morales étrangères ou nationales qui en avaient joui pendant de longs siècles.

Le Gouvernement Royal, du jour où il cessera d'être lié par la Convention de commerce et le protocole, qui en est une annexe, entend donc se réserver la pleine liberté d'action à l'égard des institutions helléniques existant sur le territoire roumain, comme il l'a à l'égard des institutions nationales analogues.

Nous réservons donc notre complète liberté d'action et nous ferons usage de notre droit de souveraineté suivant les circonstances, parmi lesquelles évidemment nous seront forcés de compter la manière dont ailleurs les Roumains pourront ou non avoir des organisations pour prier en roumain.

En portant ce qui précède à la connaissance de Votre Excellence, je la prie de vouloir bien agréer les assurances de ma haute considération.

Le Ministre,
Général de division,

J. LAHOVARY

(Sig.)

*Ἡ Α. Ε. ὁ στρατηγὸς Ι. Λαχωβάρης
πρὸς τὴν Α. Ε. τὸν Κύριον Δ. Γ. Ράλλη, Πρόεδρον τοῦ
Υπουργικοῦ Συμβουλίου, Υπουργὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν
τῆς Ἑλλάδος.*

Ἀριθ. 18825

Ἐν Βουκουρεστίῳ τῇ 18ῃ Ὀκτωβρίου 1905

Κύριε Πρόεδρε,

Ἐλαβον τὴν ἀπὸ 27 Σεπτεμβρίου (10ης Ὀκτωβρίου) 1905 διακοίνωσιν, ἣν ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης εὐηρεστήθη νὰ μοὶ ἀπευθύνῃ εἰς ἀπάντησιν τῆς διακοινώσεως δι' ἧς ἔσχον τὴν τιμὴν ἵνα ἀναγγείλω Ἀὐτῇ τὴν καταγγελίαν, ἀπὸ τῆς 1ης Ὀκτωβρίου 1905 (παλαιῶ ἔτους), τῆς μεταξὺ Ρουμανίας καὶ Ἑλλάδος συνομολογηθείσης

τὴν 19ην Δεκεμβρίου 1900 ἐμπορικῆς Συμβάσεως, ὡς καὶ τοῦ συνημμένου ταύτῃ Πρωτοκόλλου.

Λαμβάνουσα ὑπὸ σημείωσιν ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης τὴν καταγγελίαν τῆς ἐμπορικῆς Συμβάσεως περιποιεῖ μοι τὴν τιμὴν ἵνα μοι δηλώσῃ ὅτι κατὰ τὴν γνώμην Αὐτῆς ἡ καθιερωθεῖσα διὰ τοῦ πρωτοκόλλου κατάστασις πραγμάτων δὲν εἶναι δυνατὸν ἵνα γένηται ἀντικείμενον καταγγελίας τινός, «ἄτε τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν ἠθικῶν προσώπων (νομικῶν) μὴ δυναμένης νὰ ἦ ἐφημέρου μηδὲ νὰ ἐξαρτηθῇ ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς ἐμπορικῆς Συμβάσεως πεπερασμένης διαρκείας» καὶ «τοῦ πρωτοκόλλου ὀριστικῶς ἀναγνωρίσαντος, ἦτοι διὰ παντός (in infinitum), ὡς ἠθικὰ πρόσωπα (νομικὰ) τὰς ἐν τῷ παρηρητημένῳ καταλόγῳ ἀναφερομένης ἑλληνικᾶς ἐκκλησίας. Ἄλλως τε διὰ τοῦ Πρωτοκόλλου οὐδὲν ἕτερον ἐγένετο ἢ νὰ ἐπισημοποιηθῇ κατάστασις πραγμάτων προϋπάρχουσα καὶ ἀνεγνωρισμένη ἤδη παρὰ τῆς νομολογίας τοῦ Ἀκυρωτικοῦ τῆς Ρουμανίας».

Λαμβάνω τὴν τιμὴν ν' ἀπαντήσω τῇ Ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι ὅτι ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις οὐδόλως συμμερίζεται τὴν γνώμην Αὐτῆς ταύτην.

Δεκτοῦ γενομένου ὅτι ἡ ἐν τῷ Πρωτοκόλλῳ περιεχομένη ἀναγνώρισις ὡς ἠθικῶν προσώπων τῶν Ἑλληνικῶν ἐκκλησιῶν οὔτε ἐφήμερος εἶναι οὔτε ἐξήρηται ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἐμπορικῆς Συμβάσεως καὶ ὅτι ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην ἐλέγχθη ὅτι ἀνεγνωρίσθησαν ὀριστικῶς παρὰ τῆς Ρουμανικῆς Κυβερνήσεως αἱ ἑλληνικαὶ ἐκκλησίαι, ὅταν ἡ ἐμπορικὴ Σύμβασις, μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ ἐννεαμήνου χρονικοῦ διαστήματος ἀπὸ τῆς καταγγελίας θέλει παύσει ἰσχύουσα, δὲν θὰ παύσῃ καὶ αὐταὶ (αἱ ἑλληνικαὶ ἐκκλησίαι) αὐτοδικαίως (ipso facto) ἀπολαύουσαι τῆς ιδιότητος τοῦ ἠθικοῦ προσώπου ἥτις ἀνεγνωρίσθη αὐταῖς.

Ἄλλὰ δὲν ἔπεται ἐκ τούτου ὅτι ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις ἐὰν φρονῇ ὅτι τὰ συμφέροντα τοῦ Ρουμανικοῦ Κράτους ἐπιβάλλουσι τοῦτο, δὲν δύναται ν' ἀφαιρέσῃ ἐν δεδομένη στιγμῇ ἀπὸ παντός ἢ τινῶν τῶν δημοσίων τούτων ἰδρυμάτων τὸ ὕπερ ἐχορήγησεν αὐτοῖς εὐεργέτημα τῆς ιδιότητος τοῦ ἠθικοῦ προσώπου. Ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης δὲν ἀγνοεῖ ὅτι τὰ ἠθικὰ πρόσωπα (νομικὰ) δὲν ὑφίστανται ἢ δυ-

νάμει τῶν νόμων τοῦ τόπου ἔνθα ἰδρύνονται, ὅτι ἡ δοθεῖσα αὐτοῖς διὰ τινος νόμου ὑπαρξίς δύναται ν' ἀφαιρεθῆ ἀπ' αὐτῶν δι' ἑτέρου νομοθετικοῦ μέτρου, ὅτι τὸ δικαίωμα νὰ τροποποιῆ ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα ταῦτα τὴν καθεστηκυῖαν νομοθεσίαν εἶνε δικαίωμα ἀπορρέον ἐκ τῆς κυριαρχίας ἐκάστου Κράτους, ὅτι ἀναρίθμητα δύναται τις ν' ἀναφέρει προηγούμενα ἐν ταῖς πλείσταις τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, αἵτινες ῥιζικῶς μετερρῦθμισαν κατὰ τοῦτο τὴν ἑαυτῶν νομοθεσίαν καὶ ἀφήρσαν τὴν ιδιότητα τοῦ ἠθικοῦ προσώπου ἀπὸ πλείστα θρησκευτικὰ ἰδρύματα, ἱερατικὰ τάγματα καὶ ἀπὸ ἕτερα ἠθικὰ πρόσωπα ξένα τε καὶ ἰθαγενῆ, ἅτινα ἀπήλαυνον τῆς ιδιότητος ταύτης ἐπὶ μακροὺς αἰῶνας

Ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις, ἀφ' ἧς παύσει δεσμευομένη ὑπὸ τῆς ἐμπορικῆς Συμβάσεως καὶ ὑπὸ τοῦ Πρωτοκόλλου, ὅπερ εἶνε παράρτημα αὐτῆς, ἐννοεῖ νὰ ἐπιφυλάξῃ ἑαυτῇ πλήρη ἔλευθερίαν ἐνεργείας ὡς πρὸς τὰ ἐπὶ τοῦ ῥουμανικοῦ ἐδάφους ὑφιστάμενα ἑλληνικὰ ἰδρύματα, καθ' ὃν τρόπον κέκτηται τοιαύτην ἔλευθερίαν ἐνεργείας ὡς πρὸς τὰ παρεμφερῆ ἔθνικα ἰδρύματα.

Ἐπομένως ἐπιφυλάσσομεν ἡμῖν αὐτοῖς πλήρη ἔλευθερίαν ἐνεργείας καὶ ποιησόμεθα χρῆσιν τοῦ κυριαρχικοῦ ἡμῶν δικαιώματος ἀναλόγως τῶν περιστάσεων, μεταξὺ τῶν ὁποίων προφανῶς θέλομεν λάβει κατ' ἀνάγκην ὑπ' ὄψει τὸν τρόπον καθ' ὃν ἀλλαχοῦ οἱ Ῥουμάνοι θὰ δύνανται ἢ οὐ νὰ ἔχωσιν ἰδρύματα ὅπως προσείχονται εἰς ῥουμανικὴν γλῶσσαν.

Φέρων τὰ ἀνωτέρω εἰς γνῶσιν τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος παρακαλῶ Αὐτὴν κ.τ.λ.

Ὁ Ὑπουργός,
Στρατηγός,

(Ὑπογ.)

I. ΛΑΧΩΒΑΡΗΣ

*Son Excellence, Monsieur D. G. Rhallys
à S. E. le Général J. Lahovary,
Ministre des Affaires Etrangères de Roumanie.*

N° 15358.

Athènes, le 9 Novembre 1905

Monsieur le Ministre,

J'ai eu l'honneur de recevoir la Note que Votre Excellence a bien voulu m'adresser le 18 Octobre en réponse à ma Note du 27 Septembre (10 Octobre), par laquelle je démontrerais que le Protocole du 19 Décembre 1900, constituant un accord diplomatique indépendant de la Convention de Commerce, ne pourrait être l'objet d'une dénonciation ni cesser de produire ses effets par suite d'une dénonciation.

Votre Excellence m'a fait l'honneur de m'informer que le Gouvernement Royal de Roumanie ne saurait aucunement partager ma façon de voir; que, en admettant que par la dénonciation de la Convention de Commerce, le Protocole du 19 Décembre 1900 n'aura pas cessé de produire ses effets et que les églises helléniques ne cesseront pas ipso facto de jouir de la personnalité civile qui leur a été reconnue le Gouvernement Roumain pourra, néanmoins, si l'intérêt de l'État le demande, retirer à un moment donné et après l'expiration du délai de 9 mois à partir de la dénonciation de la Convention de Commerce, à tous ou partie de ces établissements publics, le bénéfice de la personnalité civile qui leur avait été accordé

En admettant que les personnes morales (juridiques), n'existent que par l'effet d'une loi, Votre Excellence voudra bien reconnaître qu'il n'est pas moins vrai que le Protocole du 19 Décembre 1900 — indépendant de la Con-

vention de Commerce et par suite ne pouvant pas être dénoncé (voir art. III) — constitue un acte diplomatique contractuel sans échéance, dont les effets ne pourraient cesser que du consentement des deux parties qui ont contribué à sa conclusion, principe reconnu et établi par l'Aréopage Européen dans la Conférence de Londres de 1871 (v. 1er protocole).

Alors que par le Protocole du 19 Décembre 1900 la personnalité juridique des institutions helléniques *existant ab antiquo* en Roumanie leur était définitivement reconnue, la loi votée par les Corps législatifs roumains ne faisait que sanctionner l'entente intervenue entre les deux États, formulée dans ce Protocole, et n'instituait pas des personnes morales (juridiques) du chef du pouvoir souverain de l'État pour que leur existence puisse leur être retirée ultérieurement par une autre mesure législative.

Pour que cette existence puisse leur retirée, il faudrait, en la circonstance, également le concours de la volonté de l'autre État contractant, qui a contribué à ce que cette existence, dont les institutions helléniques étaient déjà les bénéficiaires, leur soit définitivement reconnue.

Du reste, le but final que s'est proposé le Protocole de 1900 par la reconnaissance de la personnalité civile des institutions ecclésiastiques et scolaires en question, était d'assurer à ces institutions d'une manière incontestable *et pour toujours* la jouissance des biens immeubles qui leur appartenaient déjà, la légitimité de leur libre fonctionnement n'ayant jamais été mise en doute.

Votre Excellence voudra bien convenir que la capacité de posséder des biens-fonds qui a été ainsi reconnue aux dites institutions helléniques, ne peut leur être retirée, l'état de choses établi par le Protocole de 1900 étant en tous points garanti par le principe proclamé dans la Constitution roumaine de l'inviolabilité des droits acquis, état

de choses déjà sanctionné par une jurisprudence constante de la Cour de Cassation de Roumanie.

Votre Excellence n'est pas sans savoir qu'en vertu de l'art. I de la Constitution hellénique, la pratique extérieure de tous les cultes est assurée en Grèce à tous indistinctement de nationalité, et que chacun jouit de la pleine liberté de prier d'après son rite sous la protection des lois, ainsi que l'atteste l'existence dans le pays d'églises de toute communion.

Je saisis cette occasion de vous réitérer, Monsieur le Ministre, les assurances de ma haute consideration.

Le Président du Conseil des Ministres,
Ministre des Affaires Etrangères,

(Sig.)

D. G. RHALLYS

*Ἡ Α. Ἐ. ὁ Κύριος Δ. Γ. Πάλλης
πρὸς τὴν Α. Ε. τὸν Στρατηγὸν Ι. Λαχωβάρην, Ὑπουργὸν
ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ρουμανίας.*

Ἀριθ. 15358

Ἐν Ἀθήναις τῇ 9ῃ Νοεμβρίου 1905

Κύριε Ὑπουργέ,

Ἔσχον τὴν τιμὴν ἵνα λάβω τὴν διακοίνωσιν ἣν ἡ Υ. Ἐξοχότης εὐηρεστήθη ἵνα μοὶ ἀπευθύνη τὴν 18ην Ὀκτωβρίου εἰς ἀπάντησιν τῆς ἀπὸ 27 Σεπτεμβρίου (10 Ὀκτωβρίου) ἐμῆς διακοινώσεως, δι ἧς κατεδείκνουν ὅτι τὸ Πρωτόκολλον τῆς 19ης Δεκεμβρίου 1900, ἀποτελοῦν συμφωνίαν διπλωματικὴν, ἀνεξάρτητον τῆς Ἐμπορικῆς Συμβάσεως, δὲν ἠδύνατο ἵνα γένηται ἀντικείμενον καταγγελίας τινός οὐδὲ τὰ ἀποτελέσματα αὐτοῦ νὰ παύσωσιν ὑφιστάμενα συνεπεῖα καταγγελίας τινός.

Ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης μοὶ περιεποίησε τὴν τιμὴν ἵνα μοὶ

γνωστοποίησι «ὅτι ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις τῆς Ρουμανίας οὐδόλως δύναται νὰ συμμερισθῆ τὴν γνώμην μου ταύτην· ὅτι, δεκτοῦ γενομένου ὅτι διὰ τῆς καταγγελίας τῆς Ἐμπορικῆς Συμβάσεως τὰ ἀποτελέσματα τοῦ Πρωτοκόλλου τῆς 19 Δεκεμβρίου 1900 δὲν θέλουσι παύσει ὑφιστάμενα καὶ ὅτι αἱ Ἑλληνικαὶ ἐκκλησίαι δὲν θέλουσιν αὐτοδικαίως παύσει ἀπολαύουσαι τῆς νομικῆς προσωπικότητος, ἣτις ἀνεγνωρίσθη αὐταῖς, ἐν τούτοις ἡ Ῥουμανικὴ Κυβέρνησις θὰ δύναται, ἐὰν τὰ συμφέροντα τοῦ Κράτους ἐπιβάλλωσι τοῦτο, ν' ἀφαιρέσῃ, ἐν δεδομένη στιγμῇ καὶ μετὰ τὴν πάροδον τῆς ἐνεαμήνου προθεσμίας ἀπὸ τῆς καταγγελίας τῆς Ἐμπορικῆς Συμβάσεως, ἀπὸ παντὸς ἢ τινῶν τῶν δημοσίων τούτων ἰδρυμάτων τὸ εὐεργέτημα τῆς νομικῆς ὑπάρξεως ὅπερ ἐχορηγήθη αὐτοῖς.»

Δεκτοῦ γενομένου ὅτι τὰ ἠθικὰ πρόσωπα (νομικά) δὲν ὑφίστανται ἢ δυνάμει νόμου τινός, ἢ Ὑμετέρα Ἐξοχότης θέλει παραδεχθῆ ὅτι ἐπίσης ἀληθὲς τυγχάνει ὅτι τὸ πρωτόκολλον τῆς 19ης Δεκεμβρίου 1900, ἀνεξάρτητον τῆς Ἐμπορικῆς Συμβάσεως καὶ συνεπῶς μὴ δυνάμενον νὰ καταγγελθῆ (ὄρα ἄρθρον 3ον), ἀποτελεῖ προᾶξιν διπλωματικὴν συμβατικὴν διαρκῆ, ἥς τὰ ἀποτελέσματα δὲν δύνανται νὰ καταπαύσωσιν ἢ τῇ συναινέσει καὶ τῶν δύο μερῶν, ἅτινα συνέτρεξαν εἰς τὴν συνομολόγησιν αὐτῆς, συμφώνως τῇ ὑπὸ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Ἀρείου Πάγου δεκτῆ γενομένῃ καὶ καθιερωθείσῃ ἀρχῇ ἐν τῷ Συνεδρίῳ τοῦ Λονδίνου τοῦ 1871 (ὄρα 1ον πρωτόκολλον).

Ἐνῶ διὰ τοῦ Πρωτοκόλλου τῆς 19ης Δεκεμβρίου 1900, ἡ νομικὴ προσωπικότης τῶν Ἑλληνικῶν ἰδρυμάτων, τῶν ἔκπαια ὑπαρχόντων ἐν Ῥουμανίᾳ ἀνεγνωρίσθη αὐτοῖς ὀριστικῶς, ὁ νόμος ὁ ὑπὸ τῶν νομοθετικῶν ῥουμανικῶν σωμάτων ψηφισθεὶς, οὐδὲν ἕτερον ἔπραξεν ἢ νὰ ἐκικυρώσῃ τὴν συμφωνίαν τὴν μεταξὺ τῶν δύο Κρατῶν ἐπεληθῶσαν, τὴν ἐν τῷ Πρωτοκόλλῳ διατυπωθεῖσαν, καὶ δὲν ἴδρυνεν (ὁ νόμος ὁ ρουμανικὸς) δυνάμει τῆς κυριαρχικῆς ἐξουσίας τοῦ Κράτους πρόσωπα ἠθικὰ (νομικά), ὅπως δύναται ν' ἀφαιρεθῆ αὐτοῖς μεταγενστέρως ἢ ὑπαρξίς δι' ἑτέρου νομοθετικοῦ μέτρου.

Ὅπως ἡ ὑπαρξίς αὕτη καταστῆ δυνατὸν ν' ἀφαιρεθῆ ἀπ' αὐτῶν, δέον ἐν τῇ ἀλασχολούσῃ ἡμᾶς περιπτώσει ἵνα συντρέξῃ ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ ἡ θέλησις τοῦ ἑτέρου τῶν συμβληθέντων Κρατῶν, ὅπερ

συνετέλεσεν ἵνα ἡ ὑπαρξίς αὐτή, ἥς τὰ ἑλληνικά ἰδρύματα ἀπῆ-
λανον ἤδη, ἀναγνωρισθῆ αὐτοῖς ὀριστικῶς

* Ἄλλως τε ὁ τελικὸς σκοπὸς ὃν προέβητο τὸ Πρωτοκόλλον τοῦ
1900 διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς νομικῆς προσωπικότητος τῶν περι-
ῶν πρόκειται ἐκκλησιαστικῶν καὶ σχολικῶν ἰδρυμάτων, ἦν ἡ εἰς τὰ
ἰδρύματα ταῦτα ἐξασφάλις κατὰ τρόπον ἀναμφισβήτητον καὶ διὰ
παντὸς τῆς κτήσεως τῶν ἀκινήτων, ἅτινα ἀνῆκον ἤδη αὐτοῖς, τοῦ
νομίμου τῆς ἐλευθέρας λειτουργίας αὐτῶν οὐδέποτε τεθείσης ἐν ἀμ-
φιβόλῳ.

Ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης θέλει βεβαίως παραδεχθῆ ὅτι ἡ ἱκανό-
της τοῦ κιᾶσθαι ἀκίνητα, ἡ οὕτω πως εἰς τὰ εἰρημένα Ἑλληνικά
ἰδρύματα ἀναγνωρισθεῖσα, δὲν δύναται νὰ τοῖς ἀφαιρεθῆ, ἅτε τῆς
καταστάσεως πραγμάτων τῆς διὰ τοῦ Πρωτοκόλλου τοῦ 1900 κα-
θιερωθείσης οὔσης ἐν πᾶσιν ἐξησφαλισμένης ὑπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐν
τῷ Ρουμανικῷ Συντάγματι προκηρυχθείσης, τοῦ ἀπαραβίαστου τῶν
κεκτημένων δικαιωμάτων, καταστάσεως πραγμάτων ἐπικεκυρωμένης
ἤδη διὰ σταθερᾶς νομολογίας τοῦ Ἀκυρωτικοῦ τῆς Ρουμανίας.

Ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης δὲν ἀγνοεῖ ὅτι δυνάμει τοῦ ἄρθρου 1ου
τοῦ Ἑλληνικοῦ Συντάγματος, τὰ τῆς ἐξωτερικῆς λατρείας πάσης
θρησκείας τυγχάνουσιν ἐξησφαλισμένα ἐν Ἑλλάδι εἰς πάντας ἀδια-
κρίτως ἐθνικότητος, καὶ ὅτι ἕκαστος ἀπολαύει πλήρους ἐλευθερίας
νὰ προσεύχηται κατὰ τὸ θρήσκευμα αὐτοῦ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν
νόμων, ὡς τοῦτο κατὰδηλον γίνεται ἐκ τῆς ὑπάρξεως ἐν τῷ τόπῳ
αὐτῶν παντὸς δόγματος.

Δράττομαι τῆς εὐκαιρίας κ. τ. λ.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου,
Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν,
(Ὑπογ.) Δ. Γ. ΡΑΛΛΗΣ

*Son Excellence le Général J. Lahovary,
à S. E. Monsieur D. G. Rhallys,
Président du Conseil des Ministres, Ministre des
Affaires Etrangères.*

N° 22703/362°

Bucarest, le 7/20 Décembre 1905

Monsieur le Président du Conseil,

J'ai reçu la note du 9/22 Novembre 1905 N° 15358 que Votre Excellence m'a fait l'honneur de m'adresser en réponse à ma note en date du 18 Octobre relative à la dénonciation du Protocole du 19 Décembre 1900 et à la situation à venir des communautés helléniques dont l'existence a été reconnue par cet instrument diplomatique.

Votre Excellence veut bien me faire savoir qu'à Son avis le dit Protocole est un acte diplomatique indépendant de la Convention de Commerce par lequel le Gouvernement Roumain se serait lié «in infinitum» par le concours de la volonté de l'autre État contractant qui a contribué à ce que l'existence, dont les communautés helléniques étaient déjà bénéficiaires, leur soit définitivement reconnue.

Le Gouvernement Royal ne peut que maintenir purement et simplement ses premières déclarations touchant cette question. Le Protocole du 19 Décembre 1900 n'est pas, comme Votre Excellence veut bien l'affirmer, un acte indépendant de la Convention de Commerce conclue entre les deux pays; c'en est une simple annexe (art. IV de la Convention) signée le même jour par les plénipotentiaires des deux parties, soumise au vote du Parlement roumain

conjointement avec la Convention, sanctionnée et promulguée par le même décret de Sa Majesté le Roi, et dont aucune clause ne contient la prohibition pour l'une des hautes Parties contractantes de la dénoncer. La théorie de la perpétuité de la reconnaissance des personnes juridiques faite par un acte diplomatique ne saurait trouver son application que dans le cas où cette reconnaissance ferait partie des clauses d'un traité perpétuel par sa nature, tel que celui qui consacrerait une annexion de territoire, et par lequel l'État qui consent à la cession, stipulerait la reconnaissance de la personnalité juridique de certaines institutions existant sur le territoire annexé.

Il est évident que tant que l'État auquel la cession a été consentie, continue à posséder le territoire qui lui a été incorporé, il ne peut s'affranchir par voie de dénonciation de l'obligation qu'il a acceptée et qui est une des conditions de l'acquisition territoriale qu'il a faite. Mais je n'ai pas besoin d'insister auprès de Votre Excellence sur le point qu'il n'y a aucune analogie entre cette hypothèse et le cas qui nous occupe actuellement.

Le fait que les institutions helléniques reconnues par le Protocole jouissaient *ab antiquo* de la personnalité civile en Roumanie et que la Cour de cassation roumaine avait reconnu leur existence juridique, ne peut en aucune façon influencer sur la solution de la question qui fait l'objet de cette discussion. Les communautés helléniques fondées en Roumanie, comme toutes les institutions similaires roumaines ou étrangères, ne jouissaient du bénéfice de la personnalité juridique que par l'effet des lois intérieures du Pays qui sont du domaine exclusif de la souveraineté nationale.

Le fait que la personnalité juridique leur a été reconnue par le Protocole du 19 Décembre, les a fait sortir du domaine de la souveraineté nationale et a placé leur existence sous la garantie d'un accord diplomatique pour tout

le temps que l'arrangement resterait en vigueur ; du jour où par l'effet d'une dénonciation le Protocole aura cessé d'être obligatoire pour les deux hautes Parties contractantes, les institutions helléniques susdites se retrouveraient placées sous le régime du droit commun, c'est-à-dire soumises exclusivement à l'empire des lois intérieures de l'État roumain qui restera seul juge de la question de savoir s'il y a lieu ou non de continuer à reconnaître leur existence juridique. C'est ainsi qu'un tarif douanier consolidé par un traité de commerce reste soustrait pour toute la durée de l'accord international à la possibilité d'un changement unilatéral ; mais sitôt que par l'effet d'une dénonciation le traité cesse d'être en vigueur, l'État qui avait accordé la consolidation reprend son entière liberté d'action et peut introduire pour l'avenir telle modification qui lui conviendrait.

La Constitution roumaine garantit en effet, comme Votre Excellence me fait l'honneur de le rappeler, l'inviolabilité du droit de propriété ; mais ce principe qu'on trouve dans la législation de tous les pays civilisés, n'a jamais fait obstacle du droit dont ont successivement usé toutes les nations de l'Europe, de retirer la personnalité civile aux personnes morales (juridiques) dont l'existence ne semblait plus compatible avec l'intérêt de l'État, et de donner aux biens de ces communautés une autre destination ; la liquidation qui se poursuit en ce moment en France du patrimoine des congrégations, auxquelles l'autorisation autrefois accordée a été retirée, en fournit un exemple actuel entre tant d'autres plus anciens.

En terminant, je ne puis que répéter à Votre Excellence que du jour où le Gouvernement Royal aura recouvré sa liberté d'action à l'égard des institutions helléniques existant sur le territoire du Royaume, son attitude à leur égard se règlera sur l'attitude du Gouvernement et du peuple hellénique dans la question qui a

blessé si profondément les droits sacrés de l'humanité et le sentiment national du peuple roumain.

Je saisis cette occasion etc. etc.

Le Ministre,
Général de division,

(Sig.)

J. LAHOVARY

*Ἡ Α. Ε. ὁ Στρατηγὸς Ι. Λαχωβάρης,
πρὸς τὴν Α. Ε. τὸν Κύριον Δ. Γ. Ράλλιν, Πρόεδρον τοῦ
Ἑπιχειρηματικοῦ Συμβουλίου, Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν
τῆς Ἑλλάδος.*

Ἄριθ· 22703/362

Βουκουρέστιον τῆ 7/20 Δεκεμβρίου 1905

Κύριε Πρόεδρε τοῦ Ἑπιχειρηματικοῦ Συμβουλίου,

Ἐλαβον τὴν ἀπὸ 9/22 Νοεμβρίου 1905 ὑπ' ἀριθ. 15358 διακοίνωσιν, ἣν ἡ Ἑμετέρα Ἐξοχότης εὐηρεστήθη νὰ μοι ἀπευθύνῃ εἰς ἀπάντησιν τῆς ἀπὸ 18 Ὀκτωβρίου διακοινώσεώς μου τῆς σχετικῆς πρὸς τὴν καταγγελίαν τοῦ Πρωτοκόλλου τῆς 19 Δεκεμβρίου 1900 καὶ πρὸς τὴν ἐν τῷ μέλλοντι θέσιν τῶν ἑλληνικῶν κοινοτήτων, ὧν ἡ ὑπαρξίς ἀνεγνωρίσθη διὰ τοῦ διπλωματικοῦ τούτου ἐγγράφου.

Ἡ Ἑμετέρα Ἐξοχότης εὐαρεστεῖται νὰ μοι γνωστοποιήσῃ ὅτι κατὰ τὴν γνώμην αὐτῆς τὸ ρηθὲν Πρωτόκολλον τυγχάνει διπλωματικῆ πρᾶξις ἀνεξάρτητος τῆς ἐμπορικῆς συμβάσεως, δι' ἧς ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις διατελεῖ δήθεν «ἐπ' ἀόριστον» δεδουμένῃ ἕνεκα τῆς συνδρομῆς τῆς θελήσεως τοῦ ἑτέρου συμβαλλομένου Κράτους, ὅπερ συντέλεσεν ἵνα ἡ ὑπαρξίς, ἧς ἀπήλανον ἤδη αἱ Ἑλληνικαὶ κοινότητες, ἀναγνωρισθῇ αὐταῖς ὀριστικῶς.

Ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις δὲν δύναται ἢ νὰ ἐπιμείνῃ ἀπλῶς καὶ ἀγαλλιώτως εἰς τὰς πρώτας ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου δηλώσεις αὐτῆς. Τὸ Πρωτόκολλον τῆς 19 Δεκεμβρίου 1900 δὲν εἶναι, ὡς Ἑμετέρα Ἐξοχότης εὐαρεστεῖται νὰ βεβαιώσῃ, πρᾶξις ἀνεξάρ-

τητος τῆς μεταξὺ τῶν δύο κρατῶν συνομολογηθείσης Συμβάσεως. Εἶναι ἀπλοῦν συνημμένον (ἄρθρον IV τῆς Συμβάσεως), ὑπογεγραμμένον τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὑπὸ τῶν πληρεξουσίων τῶν δύο μερῶν, ὑποβληθὲν εἰς τὴν ψήφον τῆς Ρουμανικῆς Βουλῆς ὁμοῦ μετὰ τῆς Συμβάσεως, κυρωθὲν καὶ δημοσιευθὲν διὰ τοῦ αὐτοῦ Διατάγματος τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τοῦ Βασιλέως καὶ οὐδεμίαν περιέχον διάταξιν ἀπαγορεύουσαν τῷ ἑτέρῳ τῶν ὑψηλῶν συμβαλλομένων μερῶν νὰ καταγγεῖλῃ αὐτό. Ἡ θεωρία τοῦ διηνεκοῦς τῆς ἀναγνώρισεως τῶν νομικῶν προσώπων γενομένης διὰ διπλωματικῆς πράξεως δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ εὕρῃ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῆς ἢ ἐν τῇ περιπτώσει καθ' ἣν ἡ ἀναγνώρισις αὕτη ἤθελεν ἀποτελεῖ μέρος τῶν διατάξεων συνθήκης φύσει διαρκοῦς, οἷα ἡ καθιεροῦσα τυχὸν προσάρτησιν ἐδάφους, καὶ δι' ἧς τὸ Κράτος ὅπερ συναινεῖ εἰς τὴν ἐκχώρησιν ἤθελε συνομολογῆ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς νομικῆς προσωπικότητος ἰδρυμάτων τινῶν ὑφισταμένων ἐν τῷ προσαρτωμένῳ ἐδάφει.

Εἶναι προφανές, ὅτι ἐφ' ὅσον τὸ Κράτος, ᾧ τινι ἐγένετο ἡ ἐκχώρησις, ἐξακολουθεῖ νὰ κατέχῃ τὸ ἔδαφος τὸ συνενωθὲν αὐτῷ, δὲν δύναται ν' ἀπαλλαγῇ διὰ καταγγελίας τῆς ὑποχρεώσεως ἣν ἀπέδεχθη καὶ ἣτις τυγχάνει εἰς τῶν ὄρων τῆς ἐδαφικῆς προσοκτήσεως ἣν ἐποιήσατο. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπιμεινῶ παρὰ τῇ Ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι ἐπὶ τοῦ σημείου ὅτι οὐδεμία ἀναλογία ὑφίσταται μεταξὺ τῆς ὑποθετικῆς ταύτης περιπτώσεως καὶ τῆς ἤδη ἀπασχολούσης ἡμῶς.

Τὸ γεγονὸς ὅτι τὰ ἀναγνωρισθέντα διὰ τοῦ Πρωτοκόλλου Ἑλληνικὰ ἰδρύματα ἀπολαύουσιν ἑκπαλαί τῆς ἀστικῆς προσωπικότητος ἐν Ρουμανίᾳ καὶ ὅτι τὸ Ἀκυρωτικὸν τῆς Ρουμανίας εἶχεν ἀναγνωρίσει τὴν νομικὴν αὐτῶν ὕπαρξιν, οὐδαμῶς δύναται νὰ ἐπιηρεάσῃ τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τοῦ ἀποτελοῦντος τὸ ἀνικείμενον τῆς παρούσης συζητήσεως. Αἱ ἑλληνικαὶ κοινότητες αἱ ἐν Ρουμανίᾳ ἰδρυμέναι, ὅπως πάντα τὰ παρεμφερῆ καθιδρύματα, ρουμανικὰ ἢ ξένα, δὲν ἀπελάμβανον τοῦ εὐεργετήματος τῆς νομικῆς προσωπικότητος ἢ δυνάμει τῶν ἐσωτερικῶν τῆς χώρας νόμων οἵτινες ἀποκλειστικῶς ἀπορρέουσιν ἀπὸ τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας.

Τὸ γεγονὸς τῆς διὰ τοῦ Πρωτοκόλλου τῆς 19 Δεκεμβρίου, ἀνα-

γνωρίσεως τῆς νομικῆς αὐτῶν προσωπικότητος ἀφῆρσε ταῦτα ἀπὸ τῆς δικαιοδοσίας τῆς Ἐθνικῆς κυριαρχίας καὶ ἔθετο τὴν ὑπαρξιν αὐτῶν ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν διπλωματικῆς συμφωνίας ἐφόσον χρόνον ἤθελε παραμείνει ἐν ἰσχύϊ ἢ περὶ ἧς πρόκειται συμφωνία. Ἄφ' ἧς ἡμέρας ὅμως τὸ πρωτόκολλον θέλει παύσει συνεπεία καταγγελίας νὰ ἦ ὑποχρεωτικὸν διὰ τὰ δύο Ὑψηλὰ συμβαλλόμενα Μέρη, τὰ εἰρημένα Ἑλληνικὰ ἰδρύματα ἤθελον εὔρεθῆ καὶ πάλιν τεθειμένα ὑπὸ τὸ τοῦ κοινοῦ δικαίου καθεστώς, δηλονότι ὑποβεβλημένα ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ κράτος τῶν ἐσωτερικῶν νόμων τῆς ρουμανικῆς Ἐπικρατείας, ἥτις καὶ μόνη θέλει κρίνει ἐὰν ὑπάρξη ἢ οὐ λόγος νὰ ἐξακολουθήσῃ ἀναγνωρίζουσα τὴν νομικὴν αὐτῶν ὑπαρξιν. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τελωνιακὸν τι δασμολόγιον παγιωθὲν δι' ἐμπορικῆς τινὸς συνθήκης, διαφεύγει ἐφ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς διεθνoῦς ταύτης συμφωνίας τὸ δυνατόν μονομεροῦς τινος μεταβολῆς· ἀλλ' ἅμα ὡς, συνεπεία καταγγελίας, ἢ συνθήκη παύει ἰσχύουσα, τὸ Κράτος ὅπερ παρεχώρησε τὴν δασμολογικὴν ἐκείνην παγίωσιν ἀναλαμβάνει πλήρη ἐλευθερίαν ἐνεργείας, καὶ δύναται νὰ ἐπιφέρῃ εἰς τὸ μέλλον πᾶσαν τροποποίησιν, ἣν ἤθελε κρίνει εὐλογον.

Τὸ Ρουμανικὸν Σύνταγμα ἐγγυᾶται πράγματι, ὡς ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης περιποιεῖ μοι τὴν τιμὴν νὰ ὑπομνήσῃ, τὸ ἀπαραβίαστον τοῦ τῆς ἰδιοκτησίας δικαιώματος. Ἄλλ' ἡ ἀρχὴ αὕτη, ἣν ἀνευρίσκει τις ἐν τῇ νομοθεσίᾳ πάντων τῶν πεπολιτισμένων χωρῶν, οὐδέποτε παρεκώλυσε τὸ δικαίωμα οὔτινος ἐχρήσαντο ἀλληλοδιαδόχως ἅπαντα τὰ Κράτη τῆς Εὐρώπης ν' ἀφαιρέσωσι τὴν ἀστικὴν προσωπικότητα ἀπὸ τῶν ἠθικῶν ἐκείνων προσώπων (νομικῶν) ὧν ἡ ὑπαρξίς δὲν ἐφαίνετο πλέον συνάδουσα πρὸς τὰ συμφέροντα τοῦ Κράτους, καὶ νὰ δώσωσιν εἰς τὰς περιουσίας τῶν ἰδρυμάτων τούτων προσωρισμὸν διάφορον. Ἡ τὴν στιγμήν ταύτην ἐξακολουθοῦσα γινομένη ἐν Γαλλίᾳ ἐκκαθάρσις τῆς περιουσίας τῶν ἐκκλησιαστικῶν κοινοτήτων, παρ' ὧν ἀφηρέθη ἢ ἄλλοτε παραχωρηθεῖσα αὐταῖς ἄδεια, παρέχει παράδειγμα σύγχρονον μεταξὺ τόσων ἄλλων ἀρχαιοτέρων.

Τελευτῶν, δὲν δύναμαι ἢ νὰ ἐπαναλάβω τῇ Ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι ὅτι καθ' ἣν ἡμέραν ἢ Βασιλικὴ Κυβέρνησις θέλει ἀνακτήσει

τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐνεργείας αὐτῆς ὡς πρὸς τὰ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ Βασιλείου ὑπάρχοντα Ἑλληνικὰ ἰδρύματα, ἢ ἀπέναντι αὐτῶν στάσις τῆς θέλει ρυθμισθῆ πρὸς τὴν στάσιν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐν τῷ ζητήματι ὅπερ τόσον βαθέως ἔτρωσε τὰ ἱερὰ δίκαια τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τὸ ἐθνικὸν αἴσθημα τοῦ ρουμανικοῦ λαοῦ.

Δράττομαι κλπ.

Ὁ Ὑπουργός,
Στρατηγός.

(ὑπογ.)

I. ΛΑΧΩΒΑΡΗΣ

*Son Excellence Monsieur A. Skousès
à S. E. le Général J. Lahovary,
Ministre des Affaires Etrangères de Roumanie.*

N° 18255

Athènes le 31 Décembre 1905

Monsieur le Ministre,

Je suis en possession de la Note 22703 que Votre Excellence a bien voulu adresser le 7/20 Décembre à mon prédécesseur Monsieur D. G Rhallys en réponse à sa Note du 9/22 Novembre.

Votre Excellence dans sa Note susindiquée veut bien convenir que le fait de la reconnaissance de la personnalité juridique des institutions helléniques existant en Roumanie par le protocole du 19 Décembre 1900, a fait sortir les dites institutions du domaine de la souveraineté nationale et a placé leur existence sous la garantie d'un accord diplomatique.

Mais Votre Excellence, assimilant le protocole du 19 Décembre aux listes des tarifs douaniers annexées ordinairement à la fin des Traités de commerce, continue à

penser que le Protocole pourrait être unilatéralement dénoncé par le Gouvernement Royal de Roumanie à l'effet de faire cesser la valeur de l'accord diplomatique qui a placé les institutions helléniques sous sa sauvegarde, et de les faire ainsi rentrer dans le domaine du droit commun, alors que le Protocole du 19 Décembre a expressément établi que les institutions helléniques y énumérées «seront considérées définitivement comme personnes morales».

Votre Excellence voudra bien convenir qu'une reconnaissance dont les effets pourraient cesser au gré de l'une des Parties signataires du Protocole du 19 Décembre n'aurait pas été une reconnaissance *définitive*.

En présence de la divergence d'opinions qui s'est manifestée au sujet de la reconnaissance définitive consignée dans le Protocole du 19 Décembre 1900, le Gouvernement Hellénique ne pouvant plus espérer, ainsi qu'il le souhaitait, voir résoudre la question par une entente directe, considère qu'il ya lieu de soumettre le différend surgi à l'appréciation de la Cour permanente d'arbitrage établie à la Haye.

En priant Votre Excellence de vouloir bien me faire connaître la décision du Gouvernement Royal de Roumanie sur cette proposition du Gouvernement Hellénique, je saisis l'occasion pour vous offrir, Monsieur le Ministre, les assurances de ma haute considération.

Le Ministre des Affaires Etrangères,

(Sig.)

A. SKOUSÈS

Ἡ Α. Ε. ὁ Κ^{ος} Α. Σκουζές,
 πρὸς τὴν Α. Ε. τὸν σπραιηγρὸν Ι. Λαχωβάργην,
 Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Εξωτερικῶν τῆς Ρουμανίας.

Ἄριθ. 18255

Ἀθῆναι τῆ 31 Δεκεμβρίου 1905

Κύριε Ὑπουργέ,

Κάτοχος εἰμὶ τῆς ὑπ' ἀριθ. 22703 Διακοινώσεως ἣν ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης εὐηρεστήθη ν' ἀλευθύνῃ τὴν 7/20 Δεκεμβρίου τῷ προκατόχῳ μου Κυρίῳ Δ. Γ. Ράλλῃ εἰς ἀπάντησιν τῆς ἀπὸ 9/22 Νοεμβρίου Διακοινώσεως αὐτοῦ.

Ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης ἐν τῇ προορηθείσῃ Αὐτῆς Διακοινώσει εὐαιρεσεῖται νὰ παραδεχθῇ ὅτι τὸ γεγονὸς τῆς ὑπὸ τοῦ Πρωτοκόλλου τῆς 19 Δεκεμβρίου 1900 ἀναγνωρίσεως τῆς νομικῆς προσωπικότητος τῶν ἐν Ρουμανίᾳ ὑπαρχόντων Ἑλληνικῶν ἰδρυμάτων, ἀπήρεσε τὰ ἰδρύματα ταῦτα ἀπὸ τῆς δικαιοδοσίας τῆς Ἐθνικῆς κυριαρχίας καὶ ἔθετα τὴν ὑπαρξίν αὐτῶν ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν διπλωματικῆς συμφωνίας. Ἄλλ' ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης, ἀφομοιοῦσα τὸ Πρωτόκολλον τῆς 19 Δεκεμβρίου πρὸς τοὺς πίνακας τῶν τελωνειακῶν δασμολογίων τοὺς παρηρητημένους συνήθως εἰς τὸ τέλος τῶν Ἐμπορικῶν Συνθηκῶν, ἐξακολουθεῖ νὰ φρονῇ ὅτι τὸ Πρωτόκολλον ἠδύνατο νὰ καταγγεληθῇ μονομερῶς ὑπὸ τῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως τῆς Ρουμανίας, ὅπως οὕτω καταλύσῃ τὴν ἰσχὴν τῆς διπλωματικῆς συμφωνίας ἣτις ἔθετο τὰ ἑλληνικὰ ἰδρύματα ὑπὸ τὴν ἑαυτῆς αἰγίδα καὶ ἐπαναγάγῃ οὕτω ταῦτα ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ κοινοῦ δικαίου, ἐνῶ τὸ Πρωτόκολλον τῆς 19 Δεκεμβρίου διαρρήδην καθιέρωσεν ὅτι τὰ ἐν αὐτῷ ἀπαριθμούμενα Ἑλληνικὰ ἰδρύματα «θέλουσι θεωρεῖσθαι ὀριστικῶς ὡς ἠθικὰ πρόσωπα».

Ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης εὐαιρεστηθήσεται νὰ συνομολογήσῃ ὅτι ἀναγνώρισις, ἣς τὰ ἀποτελέσματα ἠδύναντο νὰ παύσωσι κατὰ βούλησιν τοῦ ἑτέρου τῶν μερῶν τῶν ὑπογραφάντων τὸ Πρωτόκολλον τῆς 19 Δεκεμβρίου, δὲν θὰ ἦτο ἀναγνώρισις ὀριστικῆς.

Πρὸ τῆς ἐκδηλωθείσης διχογνωμίας ὡς πρὸς τὴν ὀριστικὴν ἀνα-

γνώρισιν τὴν ἀναγραφομένην ἐν τῷ Πρωτοκόλλῳ τῆς 19 Δεκεμβρίου 1900, ἢ Ἑλληνικῇ Κυβέρνησις μὴ δυναμένη πλέον νὰ ἐλπίζῃ ὡς ἠῦχето, ὅτι θὰ ἴδῃ λυόμενον τὸ ζήτημα δι' ἀπ' εὐθείας συνεννοήσεως, θεωρεῖ ὅτι ὑπάρχει περίπτωσης νὰ ὑποβληθῇ ἡ ἀναφνεῖσα διαφορὰ εἰς τὴν κρίσιν τοῦ ἐν Χάγῃ ἐδρεύοντος διαρκοῦς Διαιτητικοῦ Δικαστηρίου.

Παρακαλῶν τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα ἵνα εὐαρεστουμένη γνωστοποιήσῃ μοι τὴν ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἀπόφασιν τῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως τῆς Ρουμανίας, δράττομαι τῆς εὐκαιρίας κλπ.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργός
(Ὑπογ.) Α ΣΚΟΥΖΕΣ

Son Excellence le Général J. Lahovary
Ministre des Affaires Etrangères de Roumanie
à S. E. Monsieur A. Skousès
Ministre des Affaires Etrangères de Grèce.

N° 1392/12^e

Bucarest le 21 Janvier/3 Février 1906

Monsieur le Ministre,

J'ai l'honneur de faire savoir à Votre Excellence que j'ai bien reçu Sa Note du 31 Décembre 1905 par laquelle Elle revient sur la question de la dénonciation du Protocole annexé à la Convention de commerce, dénonciation qui a eu lieu en même temps que celle de la dite Convention.

Le point de vue du Gouvernement Royal roumain étant irrévocablement fixé, je me vois avec regret dans l'obligation de décliner toute discussion ultérieure à ce sujet.

Quant à la proposition que Votre Excellence veut bien

me faire de porter le débat sur cette question spéciale devant la Cour permanente d'arbitrage de la Haye, j'ai le regret de me voir dans l'obligation de ne pouvoir y accéder.

Le débat sur le Protocole annexé à la Convention n'est que la conséquence relativement peu importante d'un état de choses entre la Grèce et la Roumanie créé par l'action violente dirigée par le peuple grec contre les populations de race roumaine qui habitent l'Empire Ottoman.

Ce grave différend qui touche à l'honneur et à des intérêts essentiels de la Roumanie ne pouvant être porté dans son entier devant la Cour permanente d'arbitrage, il ne saurait être question de soumettre à l'arbitrage la partie qui intéresse la Grèce seule, alors que la Roumanie ne pourrait obtenir satisfaction dans la question qui a blessé si profondément les droits sacrés de l'humanité et le sentiment national du peuple roumain.

Je saisis cette occasion, Monsieur le Ministre, d'offrir à Votre Excellence l'assurance de ma haute considération.

Le Ministre,
Général de division.

(Sig.)

J. LAHOVARY

*Ἡ Α. Ε. ὁ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸς τῆς Ρουμανίας
Στρατηγὸς Ι. Λαχωβάρης
πρὸς τὴν Α. Ε. τὸν κ. Α. Σκουζέν, Ὑπουργὸν
ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος.*

Ἄριθ. 1392/12c.

En Βουκουρεστίῳ τῇ $\frac{21}{3}$ Ἰανουαρίου 1906
3 Φεβρουαρίου

Κύριε Ὑπουργέ,

Ἐγὼ τὴν τιμὴν νὰ γνωστοποιήσω τῇ Ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι ὅτι ἔλαβον τὴν ἀπὸ 31 Δεκεμβρίου 1905 Διακοίνωσιν Αὐτῆς δι' ἧς

ἐπανερχεται ἐπὶ τὸ ζήτημα τῆς καταγγελίας τοῦ Πρωτοκόλλου τοῦ παρηρητημένου τῇ Ἐμπορικῇ Συμβάσει, τῆς γενομένης ταυτοχρόνως μετὰ τῆς καταγγελίας τῆς συμβάσεως ταύτης.

Ἐπειδὴ ἡ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου γνώμη τῆς Ρουμανικῆς Κυβερνήσεως ὀριστικῶς ἐμορφώθη, εὐρίσκομαι μετὰ λύτης εἰς τὴν ἀνάγκην ν' ἀποφύγω πᾶσαν νεωτέραν ἐπὶ τοῦ προκειμένου συζήτησιν.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν πρότασιν ἦν ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης εὐηρεστήθη ἵνα διατυπώσῃ ὅπως ἡ τοῦ εἰδικοῦ τούτου ζητήματος συζήτησις ἀχθῇ ἐνώπιον τοῦ διαρκοῦς Διαιτητικοῦ Δικαστηρίου τῆς Χάγης, λυποῦμαι ὅτι κατ' ἀνάγκην δὲν δύναμαι νὰ στέρξω ταύτην.

Ἡ ἐπὶ τοῦ παρηρητημένου τῇ Συμβάσει Πρωτοκόλλου συζήτησις δὲν εἶναι ἢ ἡ σχετικῶς ὀλίγον σημαίνουσα συνέπεια καταστάσεως πραγμάτων δημιουργηθείσης μεταξύ Ἑλλάδος καὶ Ρουμανίας ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ βιαίας ἐνεργείας ἐναντίον τῶν οἰκούντων τὴν Ὄθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν πληθυσμῶν Ἕρουμενικῆς φυλῆς.

Τῆς σοβαρᾶς δὲ ταύτης διαφορᾶς, ἣτις θίγει τὴν τιμὴν καὶ τὰ οὐσιαστικά τῆς Ρουμανίας συμφέροντα μὴ δυναμένης νὰ υποβληθῇ ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῆς πρὸ τοῦ διαρκοῦς διαιτητικοῦ δικαστηρίου, ἀδύνατον ἵνα γένηται λόγος ὅπως υποβληθῇ εἰς τὴν διαιτησίαν τὸ ἐνδιαφέρον τὴν Ἑλλάδα μόνην μέρος τῆς διαφορᾶς, ἐν ᾧ ἡ Ρουμανία δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιτύχῃ ἱκανοποίησιν ἐν τῷ ζητήματι ὅπερ τοσοῦτον βαθέως ἔτρωσε τὰ ἱερὰ δίκαια τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τὸ ἐθνικὸν αἴσθημα τοῦ Ἕρουμενικοῦ λαοῦ.

Δράττομαι τῆς εὐκαιρίας ταύτης, Κύριε Ὑπουργέ, ὅπως κτλ. κτλ.

Ὁ Ὑπουργός,
Στρατηγός,

(Ὑπογ.)

Ι. ΛΑΧΩΒΑΡΗΣ

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν
 Πρὸς τὰς ἐν Βερολίῳ, Βιέννῃ, Λονδίῳ, Παρισίοις,
 Πετροπόλει καὶ Ρώμῃ Β. Πρεσβείας.

Ἀθῆναι τῇ 27 Σεπτεμβρίου 1905

Ἀριθ. 13877

Κύριε Πρεσβευτά,

Χθὲς μετὰ μεσημβρίαν ὁ κ. Rascano, Γραμματεὺς τῆς ἐν ταῦθα Ρουμανικῆς Πρεσβείας, ἀπεσπασμένος παρὰ τῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρεσβείᾳ τῆς Ρουμανίας, ἐλθὼν ἐπὶ τούτῳ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ προσελθὼν εἰς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργεῖον μοί ἐνεχείρισε τὴν ᾧδε ἐν ἀντιγράφῳ διαβιβαζομένην ὑμῖν διακοίνωσιν τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργοῦ τῆς Ρουμανίας, κ. Λαχωβάρη, δι' ἧς καταγγέλλεται ἡ ἐν ἔτει 1900 μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ρουμανίας συνομολογηθεῖσα ἔμπορικὴ Σύμβασις.

Ἐπειδὴ ἐν τῇ τοῦ κ. Λαχωβάρη καταγγελίᾳ περιελήφθη καὶ τὸ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν ὑπογραφὲν Πρωτόκολλον, τὸ ὅλως ἀνεξάρτητον τῆς ἔμπορικῆς Συμβάσεως, καὶ δι' οὗ ἀνεγνωρίσθησαν ὡς ἠθικὰ πρόσωπα (νομικὰ) αἱ ἑλληνικαὶ ἐκκλησίαι αἱ ἐν Ρουμανίᾳ ἔκπαιαι ὑφιστάμεναι, ἐξασφαλισθείσης συνάμα καὶ τῆς ἐν τῷ μέλλοντι λειτουργίας τῶν εἰς τὰς ἑλληνικὰς ἐκκλησιαστικὰς ταύτας κοινότητος ἀνηκόντων σχολείων καὶ τῆς κτήσεως τῶν ἀστικῶν αὐτῶν ἀκινήτων, ἐθεωρήσαμεν ἀναγκαῖον ἐν τῇ πρὸς τὸν κ. Λαχωβάρην ἀπαντήσῃ ἡμῶν νὰ χαρακτηρίσωμεν ὡς ἀβάσιμον τὴν τοῦ Πρωτοκόλλου καταγγελίαν.

Γινώσκετε, Κύριε Πρεσβευτά, ὅτι τὸ ζήτημα τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν ἐν Ρουμανίᾳ ἑλληνικῶν κοινοτήτων ὡς ἠθικῶν προσώπων, ὑπῆρξεν ἀπὸ ἐτῶν τὸ μέλημα ἀπασῶν τῶν Ἑλληνικῶν Κυβερνήσεων, ἐδέησε δὲ νὰ συντρέξωσιν αἱ περιστάσεις τοῦ 1900 καὶ αἱ καλὰ τῆς Ρουμανικῆς Κυβερνήσεως διαθέσεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὅπως αἱ προσπάθειαι τῆς Β. Κυβερνήσεως στεφθῶσιν μετὰ εὐκοσμεσίαν ὅλην δι' ἐπιτυχίας.

Ἐκτὸς τῶν ἀκαταμαχίτων ἐπιχειρημάτων ἅτινα ἀναπτύσσονται ἐν τῇ πρὸς τὸν κ. Λαχωβάρην ἀπαντήσῃ ἡμῶν καὶ δι' ὧν καταδείκνυται τὸ διαρκὲς τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν ἑλληνικῶν ἐκκλησιαστικῶν κοινοτήτων ὡς ἠθικῶν προσώπων θεωροῦμεν σκόπιμον ἵνα καταστήσωμεν ὑμῖν γνωστὰ καὶ τὰ ἐπόμενα·

Ἄρχικῶς εἶχε ζητηθῆ, ἐγένετο δὲ τοῦτο δεκτὸν ἐν ἔτει 1896 ὅτε διεξήγοντο διαπραγματεύσεις πρὸς συνομολόγησιν Προξενικῆς Συμβάσεως μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν, ὅπως ἀναγνωρισθῶσιν ὡς ἠθικὰ πρόσωπα αἱ ἑλληνικαὶ ἐκκλησίαι καὶ τὰ σχολεῖα τὰ ὑφιστάμενα ἐν Ρουμανίᾳ.

Ἄλλ' ἐν ἔτει 1900 ὅτε διεξήγοντο διαπραγματεύσεις πρὸς συνομολόγησιν τῆς ἐμπορικῆς Συμβάσεως, ὁ τότε Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν, κ. Μαργιλομάν, εἶπε τῷ κ. Ἀργυροπούλῳ ὅτι ἐθεώρει μᾶλλον σύμφωνον πρὸς τὴν ρουμανικὴν νομοθεσίαν νὰ μὴ γένηται ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ μνεῖα καὶ περὶ τῶν σχολείων ὡς ἠθικῶν προσώπων, διότι ἐκτὸς τοῦ Πανεπιστημίου οὐδεμία ἀπολύτως σχολή, εἴτε ξένη, εἴτε ἐγχωρία, ἀναγνωρίζετο ἐν Ρουμανίᾳ ὡς ἔχουσα τὴν ιδιότητα τοῦ ἠθικοῦ προσώπου, καὶ ὅτι τούτου ἕνεκα δὲν ἦτο ἐνδεδειγμένον νὰ γείνη μνεῖα ἐν τῷ Πρωτοκόλλῳ περὶ σχολείων εἰμὴ μόνον ὡς παραρημάτων τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀποτελούντων ὁμῶς, ἐννοεῖται, μέρος ἀναπόσπαστον αὐτῶν καὶ κατὰ συνέπειαν διοικουμένων ὑπὸ μόνων τῶν ἐφοριῶν τῶν ὑπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος ἐκλεγομένων, συμφώνως πρὸς τὰ ἔκπαλαι ἰσχύοντα καταστατικά αὐτῶν.

Τούτου ἕνεκεν ἐζητήσαμεν νὰ τεθῆ ἐν τῷ Πρωτοκόλλῳ ἡ ἔκφρασις «*et continueront*» à fonctionner ect. ὅπως κατάδηλον γένηται ὅτι καὶ ἡ τούτων λειτουργία ἦν ἔκπαλαι ἐξησφαλισμένη αὐτοῖς.

Ὁ κ. Μαργιλομάν ὅπως ἱκανοποίησιν τὴν ἦν ὁ κ. Ἀργυροπούλος εἶχεν ἐκφράσει ἐπιθυμίαν ἵνα γένηται μνεῖα ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ ὅτι αἱ ἑλληνικαὶ ἐκκλησίαι θὰ διοικῶνται καὶ εἰς τὸ μέλλον ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἰδίων ἐν ἰσχύϊ κανονισμῶν, παρεδέχθη τὴν διατύπωσιν «*Les Églises helléniques comprises dans la liste annexée au présent Protocole et qui fonction-*»
«*nent actuellement en Roumanie d'après leurs propres*

» *actes de fondation* », εἰπὼν τῷ κ. Ἀργυροπούλῳ ὅτι προετίμα τὴν ἔκφρασιν « *d'après leurs propres actes de fondation* » ἀντὶ τῆς προταθείσης λέξεως « *statuts* », ὡς μᾶλλον κυριολεκτικῶς σύμφωνον πρὸς τὰ καθεστῶτα τῶν ἐκκλησιῶν.

Ὅπως δ' ἐπισφραγισθῆ ἡ ἔννοια τῆς διὰ παντὸς εἰς τὸ μέλλον ἀναγνωρίσεως τῶν ἑλληνικῶν ἐκκλησιαστικῶν κοινοτήτων ὡς ἡθικῶν προσώπων, ἀντὶ τῆς προταθείσης αὐτῷ ἐκφράσεως « *seront reconnues dorénavant et pour toujours* » ὁ κ. Μαργιλομὰν παρεδέχθη τὴν διατύπωσιν « *seront reconnues définitivement* » *comme personnes morales (juridiques)* ».

Ἐπιλέγει δ' ὁ κ. Ἀργυρόπουλος ἐν τῷ σχετικῷ μέρει τῆς ἐκθέσεως αὐτοῦ ὑπ' ἀριθ. 955 τῆς 4 Δεκεμβρίου 1900, ὅτι τὴν ταυτόσημον λέξιν « *définitivement* » προέκρινεν ὁ κ. Μαργιλομὰν οὐχὶ μόνον ὅπως ἀνταποκριθῆ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ ὅπως διευκολύνῃ τὴν ἑαυτοῦ θέσιν ἐνώπιον τῶν Βουλῶν, παρουσιάζων τὴν ἀναγνώρισιν τῶν ἑλληνικῶν κοινοτήτων οὐχὶ ὡς καινοτομίαν τινά, ἀλλ' ὡς γεγονός καθιερωμένον ὑπὸ τῆς νομολογίας τοῦ Ἀκυρωτικοῦ, ὅπερ ὅμως δὲν εἶχεν εἰσέτι κυρωθῆ καὶ νομοθετικῶς.

Ὅπως δὲ κατάδηλον γένηται ὅτι ἐκάστη ἐκκλησία μετὰ τῶν σχολείων καὶ τῶν κτημάτων αὐτῆς ἀποτελεῖ ἴδρυμα ἑλληνικὸν ἀναγνωρίζομενον ὡς ἡθικὸν πρόσωπον δυνάμει νόμου τοῦ Ρουμανικοῦ Κράτους, ὁ κ. Μαργιλομὰν προέτεινε νὰ προταχθῶσιν ὡς τίτλος τοῦ καταλόγου τοῦ ἀμέσως ἐπομένου τῷ πρωτοκόλλῳ, τὰ ἐπόμενα.

Liste des églises helléniques auxquelles *est reconnue* la personnalité juridique par la loi qui approuve la Convention de Commerce conclue à la date de ce jour entre la Grèce et la Roumanie, avec indication des écoles qui dépendent de ces églises et des biens qui leur appartiennent.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων κατάδηλον γίνεταί ὅτι οὐχὶ μόνον ἀνεγνωρίσθησαν διὰ παντὸς εἰς τὸ μέλλον αἱ ἑλληνικαὶ ἐκκλησιαστικαὶ κοινότητες ὡς ἡθικὰ πρόσωπα, ἀλλὰ καὶ τὸ εἰλικρινές καὶ ἄδολον τῶν διαθέσεων τῆς Ρουμανικῆς Κυβερνήσεως

κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1900 διεξαγωγὴν τῶν διαπραγματεύσεων πρὸς κατάρτισιν τοῦ Πρωτοκόλλου.

Ἄλλως τε, Κύριε Πρεσβευτά, αἱ διεθνεῖς Συμφωνίαι δι' ὧν καθορίζεται κατάστασις φυσικῶν ἢ νομικῶν προσώπων ἐν ξένῃ χώρῳ, ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν ὑπῆρξαν ἀείποτε διαρκεῖς, μὴ ὑποκείμεναι εἰς καταγγελίαν, τοῦτο δ' ἀριδίλως προκύπτει ἔκ τε τοῦ ἀρθροῦ 3 τῆς Συμβάσεως καὶ ἔξ αὐτοῦ τοῦ κειμένου τοῦ Πρωτοκόλλου ὅπερ δὲν ἐχαρακτηρίσθη ὡς «*annexe*» τῆς Συμβάσεως, ἀλλ' ὡς ἰδιαιτέρα καὶ αὐτοτελὴς συμφωνία συνομολογηθεῖσα τὴν αὐτὴν τῆς ὑπογραφῆς τῆς Συμβάσεως ἡμέραν, ἐπὶ τῷ μόνῳ τέλει ὅπως ἐπιτευχθῆ εὐχερέστερον ἢ διὰ τοῦ αὐτοῦ Νόμου τοῦ κυρώσαντος τὴν ἐμπορικὴν Σύμβασιν (δι' ἣν μᾶλλον ἡμῶν ἐνδιαφερομένη ἦν ἡ Ρουμανία) ἀναγνώρισις τῶν ἑλληνικῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν κοινοτήτων ὡς ἡθικῶν προσώπων καὶ τεθῆ οὕτω ὀριστικὸν τέρας εἰς ζήτημα τοσαῦτα παρασχὸν πράγματα ταῖς δύο Κυβερνήσεσιν.

Ἐπιφυλασσόμενοι ἵνα ἐπανεέλθωμεν ἐπὶ τὸ ζήτημα παρακαλοῦμεν ὅπως ἀνακοινώσητε τὸ περιεχόμενον τῶν ἀποστελλομένων ὑμῖν ἀντιγράφων τῇ Α. Ἐξοχότητι τῷ Κω ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργῶ ἀναπτύσσοντες συνὺπὸν αὐτῶ ἐκ τῶν ἐκτεθέντων πανθ' ὅσα ἠθέλετε κρίνει σκόπιμον.

Ὁ Ὑπουργός,
Δ. Γ. ΡΑΛΛΗΣ